

**MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETO
TEISĖS FAKULTETO
VERSLO TEISĖS KATEDRA**

**EDUARDAS SERGĖJEVAS
TRANSPORTO TEISĖS STUDIJŲ PROGRAMA**

BANKROTO ADMINISTRATORIAUS TEISINIS STATUSAS

Magistro baigiamasis darbas

Darbo vadovė – asist. Salvija Kavalnė

Konsultantas – doc. dr. Edvardas Sinkevičius

Vilnius, 2007

TURINYS

ĮVADAS.....	3
1. Bankroto administratoriaus teisinis statusas, administratoriaus instituto istorinė raida.....	6
1.1 Bankroto administratoriaus teisinis statusas, jo reikšmė.....	6
1.2. Laikinojo bankroto administratoriaus institutas.....	9
1.3. Bankroto administratoriaus instituto istorinė raida.....	12
1.3.1. Bankroto administratoriaus vaidmuo Lietuvos Respublikoje (1918 – 1940 m.).....	12
1.3.2. Bankroto administratoriaus veiklos reglamentavimas Lietuvos Respublikoje po 1990 m.....	14
2. Bankroto administratoriaus skyrimas.....	17
2.1. Reikalavimai asmenims, siekiantiems teikti bankroto administravimo paslaugas...17	
2.2. Bankroto administratoriaus skyrimo procedūra.....	20
2.3. Istorinė, lyginamoji administratoriaus skyrimo procedūros analizė.....	23
3. Bankroto administratoriaus funkcijos, teisės ir pareigos.....	27
3.1. Administratoriaus teisės ir pareigos, susijusios su įmonės turto administravimu ir jo realizavimu.....	27
3.2. Administratoriaus teisės ir pareigos, susijusios įmonės veiklos vykdymu ir užbaigimu.....	28
3.3. Administratoriaus teisės ir pareigos, susijusios su įmonės atstovavimu ir bankrutuojančios įmonės interesų gynimu.....	31
3.4. Administratoriaus teisės ir pareigos, susijusios su išipareigojimų įmonės kreditoriams vykdymu.....	37
3.5. Administratoriaus teisės ir pareigos, susijusios su suinteresuotų asmenų informavimu apie bankroto proceso vykdymą.....	40
3.6. Kitos su bankroto procesu susijusios administratoriaus teisės ir pareigos.....	41
3.7. Administratoriaus funkcijos bankrutavusios įmonės likvidavimo etape.....	43
3.8. Bankroto administratoriaus teisė gauti teisingą atlyginimą.....	44
4. Bankroto administratoriaus veiklos kontrolė, atstatydinimas bei civilinė atsakomybė.....	47
4.1. Administratoriaus veiklos kontrolė, atstatydinimas.....	47
4.2. Administratoriaus civilinė atsakomybė, civilinės atsakomybės draudimas.....	50
IŠVADOS.....	54
LITERATŪROS SĄRAŠAS.....	56
SANTRAUKA.....	61
ZUSAMMENFASSUNG.....	62

IVADAS

Temos aktualumas. Rinkos ekonomikos sąlygomis įmonių bankrotas yra neišvengiamas reiškinys. Bankroto instituto paskirtis yra susijusi su nemokaus skolininko, nebegalinčio tinkamai vykdyti savo įsipareigojimų, bei jo kreditorių interesų apsauga. Bankroto instituto paskirtį įgyvendinti padeda centrinė bankroto proceso „figūra“ - bankroto administratorius. Nuo bankroto administratoriaus priklauso viso bankroto proceso sparta ir kokybė.

Administratoriui bankroto procese tenka atstovauti ir savo turtą išsaugoti siekiančio skolininko, ir savo finansinius reikalavimus patenkinti siekiančių kreditorių interesams. Kadangi administratorius, privalėdamas būti nešališku, turi „balansuoti“ tarp skirtingų bankroto proceso dalyvių interesų, jo teisinis statusas įgyja ypatingą reikšmę. Dėl ypatingos teisinės padėties bei atliekamo darbo pobūdžio bankroto administratoriui, dar pagal romėnų teisę vadinamam curator bonorum, tiek dabar tiek ir pagal seniau galiojusius teisės aktus keliami ypatingi reikalavimai.¹

Bankroto administratoriaus teisinę padėtį reglamentuojančios Lietuvos Respublikos teisės aktų nuostatos nėra pakankamai suderintos ir vienareikšmės, jas taikant kyla tam tikrų neaiškumų ir teisės normų kolizijų sąlygotų ginčų. Administratoriaus vaidmuo bankroto procese sukelia įvairių diskusijų tiek teoriniame tiek praktiniame lygmenyje. Visa tai sąlygoja praktinę šio darbo svarbą bei rodo, kad pasirinkta tema yra aktuali, todėl verta gilesnės analizės.

Bankroto administratoriaus teisinis statusas reglamentuojamas tiek privatinės, tiek ir viešosios teisės normomis, tačiau šiame darbe iš esmės jis bus analizuojamas per civilinės materialinės teisės prizmę. Kai kurie probleminiai administratoriaus veiklos aspektai bus nagrinėjami remiantis ir viešosios teisės normų reglamentavimu.

Darbo tema yra „Bankroto administratoriaus teisinis statusas“. Bankroto procedūros gali būti taikomos tiek fizinių² tiek ir juridinių asmenų atžvilgiu bei vykdomos teismine, neteismine bei supaprastinta tvarka. Pažymėtina, jog dėl magistrinio baigiamojo darbo tekstinės apimties ribojimo, autorius bankroto administratoriaus teisinį statusą analizuos neperžengdamas *teisminės įmonės* bankroto stadijos ribų. Dėl tos pačios priežasties nebus nagrinėjami specifiniai individualių įmonių bankroto administravimo klausimai.

Temos ištyrimo lygis ir darbo naujumas. Bankroto administratoriaus teisinio statuso tema Lietuvos teisės moksle nėra plačiai nagrinėta. Lietuvių autorių darbai nagrinėjama tema, iš esmės, yra tik periodinio pobūdžio – tai straipsniai teisiniuose leidiniuose, kuriuose aptariami tik

---

¹ Spačienė J. Nemokaus skolininko turto administravimas Lietuvos Respublikoje (1918-1940 m.) // Jurisprudencija. 2007, Nr. 4(94). P. 61.

² Fizinių asmenų bankroto administravimas yra plačiai vykdomas užsienio valstybėse (Anglijoje, Vokietijoje, Prancūzijoje). Pažymėtina, kad Lietuvoje kol kas fizinių asmenų bankrotas nereglamentuojamas.

kai kurie probleminiai bankroto proceso klausimai. Teisinės literatūros bei monografinių darbų, kuriuose būtų tiksliai ir išsamiai apibrėžta bankroto administratoriaus teisinė padėtis šiai dienai nėra.

Siekiant plačiau išanalizuoti rašomo darbo temą, buvo remtasi užsienio valstybių bankroto teisės specialistų darbais, kuriuose kur kas daugiau skiriama dėmesio bankroto administratoriaus statusui bei vaidmeniui bankroto procese. Taip pat šiame darbe neapseita ir be užsienio valstybių teisinio reglamentavimo specifikos. Bankroto administratoriaus institutą reglamentuojančių teisės aktų bei jų taikymo praktikos palyginimui, pasinaudota didesnę patirtį turinčių užsienio valstybių (Rusijos, Vokietijos) bankroto teisės patirtimi. Tačiau dėl tam tikrų bankroto administratoriaus teisinio statuso aspektų yra remiamasi ir kitų užsienio valstybių reglamentavimo ypatybėmis.

Siekiant plačiau įvertinti bankroto administratoriaus statusą, tikslingai buvo pažvelgta į bankroto administratoriaus instituto istorinę raidą. Darbe apžvelgtos 1918-1940 m. Lietuvos Respublikoje galiojusios teisės aktų normos, reglamentavusios nemokaus skolininko turto administravimą bei administratoriaus vaidmenį jame.

Tyrimo šaltiniai. Lietuvos Respublikos teisės aktai, Lietuvos ir užsienio bankroto teisės mokslininkų darbai, periodiniuose leidiniuose publikuoti moksliniai straipsniai, taip pat Lietuvos Aukščiausiojo Teismo, Lietuvos apeliacinio teismo bei Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktika. Atsižvelgiant į besikeičiantį bankroto teisės reglamentavimą darbe iš esmės remiamasi *2001 m. kovo 20 d. Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymu*³ (toliau - LR ĮBĮ) nuostatomis. Lyginant kai kuriuos bankroto administratoriaus skyrimo, jo veiklos aspektus remiamasi ir ankstesnėmis įstatymo redakcijomis (1992 m. Nr. I-2880, 1997 m. Nr. VIII-270).

Tyrimo problemą sudaro teorijoje ir praktikoje kylantys probleminiai klausimai dėl įmonės administratoriaus teisinės padėties ir vaidmens įmonės bankroto proceso metu. Keliamas klausimas, kieno interesus įmonės bankroto procese atstovauja bankroto administratorius: savo (kaip verslo subjekto), bankrutuojančios įmonės ar jos kreditorių interesus. Atsakymų į iškeltus klausimus paieška ir sudaro tyrimo problemos esmę.

Tyrimo objektas - teisiniai santykiai, atsirandantys tarp įmonės bankroto administratoriaus ir kitų bankroto proceso dalyvių įmonės bankroto metu.

Tyrimo dalykas - teisės aktų normos, reglamentuojančios įmonės bankroto administratoriaus statusą.

Darbo tikslas - išanalizuoti ir įvertinti bankroto administratoriaus teisinį statusą, bei jo vaidmenį įmonės bankroto procese.

---

³ Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymas // Valstybės žinios. 2001, Nr. 31-1010.

Siekiant minėto tikslo yra keliami šie **uždaviniai**:

- 1) išnagrinėti Lietuvos Respublikos teisės aktus, reglamentuojančius bankroto administravimo paslaugų teikimą, administratoriaus skyrimo, kontrolės, atsakomybės aspektus;
- 2) apžvelgti bankroto administratoriaus instituto Lietuvos Respublikoje istorinę raidą;
- 3) atskleisti įmonių bankroto administratoriaus veiklos specifiką ir ypatumus;
- 4) palyginti Lietuvos Respublikos reglamentuojamą bankroto administratoriaus teisinį statusą su užsienio valstybių reglamentavimu;
- 5) iškelti pagrindines Lietuvos Respublikos įmonių bankroto administratoriaus teisinį statusą reglamentuojančių teisės aktų problemas ir aptarti galimus jų sprendimo būdus.

Atsižvelgiant į tyrimo tikslą bei iškeltus uždavinius darbo pradžioje keliama **hipotezė** - Lietuvos Respublikos teisės aktai tiksliai ir išsamiai reglamentuoja bankroto administratoriaus teisinį statusą.

Tyrimo metodai. Iškeltiems magistro baigiamojo darbo uždaviniams įgyvendinti, tyrimo metu panaudoti istorinis, lyginamasis, sisteminės analizės, apibendrinimo, dokumentų analizės, loginis metodai.

Darbo struktūra. Šis darbas susideda iš įvado, keturių pagrindinių skyrių, kurie skirstomi į poskyrius, išvadų, literatūros sąrašo, santraukos lietuvių ir vokiečių kalbomis. Pirmame skyriuje aptariami pagrindiniai bankroto administratoriaus teisinio statuso aspektai, laikinojo administratoriaus institutas bei istorinė bankroto administratoriaus instituto raida. Antras skyrius skirtas administratoriaus skyrimo procedūros aptarimui. Trečiame skyriuje analizuojamos pagrindinės bankroto administratoriaus funkcijos, teisės bei pareigos. Paskutiniame, ketvirtame skyriuje, akcentuojami pagrindiniai administratoriaus veikos kontrolės, administratoriaus atstatydinimo bei civilinės atsakomybės klausimai. Darbo pabaigoje pateikiamos apibendrinančios išvados bei siūlymai įstatymų leidėjui.

Kai kurių sąvokų vartosenos patikslinimas. Reikia pažymėti, kad analizuojant bankroto administratoriaus teisinį statusą darbe bus vartojamos šios sąvokos – bankroto administratorius, įmonės administratorius, administratorius, kurios apibūdins tą patį bankroto teisės subjektą.

1. Bankroto administratoriaus teisinis statusas, administratoriaus instituto istorinė raida

1.1. Bankroto administratoriaus teisinis statusas, jo reikšmė

Bankroto administratorius yra vienas iš pagrindinių subjektų, tiesiogiai dalyvaujančių įmonės bankroto procese. Dėl vykdomos veiklos bei atliekamų funkcijų, šio subjekto teisinis statusas pasižymi tam tikra specifika. Bankroto administratoriaus sąvoka apibrėžta LR ĮBĮ 11 str. 1 dalyje, kuri nustato, jog „Įmonės administratorius (toliau – administratorius) – tai teismo paskirtas fizinis ar juridinis asmuo, turintis teisę teikti bankroto administravimo paslaugas“.⁴

Reikia pastebėti, kad įstatymų leidėjas neišsamiai pateikė bankroto administratoriaus definiciją. Iš pateiktos normos analizės, galima pasakyti tik tiek, kad administratoriumi teismas gali paskirti fizinį arba juridinį asmenį, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka suteikta teisė teikti bankroto administravimo paslaugas. Tačiau bankroto administratoriaus sąvokoje nėra tiksliai apibrėžta - kieno teisės bei interesus bankroto procese atstovauja šis subjektas. Nors bankroto administratorius įvardinamas kaip įmonės administratorius, atsižvelgiant į kitas LR ĮBĮ normas, kurios suteikia jam teisę ginti įmonės kreditorių interesus, administratorių galima pavadinti ir kreditorių atstovu. Siekiant tiksliau atskleisti bankroto administratoriaus definiciją būtina detaliau panagrinėti jo statusą.

Iš LR ĮBĮ 11 str. 1 d. išplaukia, kad bankroto administratorius pirmiausia veikia kaip bankrutuojančios įmonės atstovas. Administratorius įpareigotas ginti nemokaus skolininko, nebegalinčio tinkamai vykdyti savo įsipareigojimų bei atsiskaityti su savo kreditoriais interesus. Gindamas bankrutuojančios įmonės interesus, administratorius pirmiausia imasi priemonių atstatyti bankrutuojančios įmonės mokumą, sudaro galimybes tęsti įmonės ūkinę komercinę veiklą bei atlieka LR ĮBĮ 11 str. 3 d. 3, 4, 6, 9, 14 ir kt. punktuose numatytas funkcijas.

Pagal LR ĮBĮ 11 str. 5 d. kreditorių susirinkimo pirmininkas kreditorių susirinkimo įgaliojimu su administratoriumi sudaro įmonės vardu *pavedimo sutartį*. Sudarius šią sutartį tarp šalių atsiranda civiliniai teisiniai santykiai. Šiuo pagrindu bankroto administratorius pradeda veikti, kaip bankrutuojančios įmonės kreditorių atstovas. Administratorius privalo imtis vienodo veiksmingumo priemonių, kad būtų patenkinti ne pavienių kreditorių, žinančių apie sunkią skolininko finansinę būklę, o visų kreditorių interesai. Atstovaudamas kreditorių teisėms, administratorius sudaro visų įmonės kreditorių bei jų reikalavimų sąrašą, atlieka kitas LR ĮBĮ 11 str. 3 d. 10, 12, 14, 23 punktuose įvardintas pareigas.

---

⁴ Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymas // Valstybės žinios. 2001, Nr. 31-1010.

Taigi bankroto proceso metu administratoriui tenka atstovauti tiek savo turta išsaugoti siekiančios įmonės, tiek ir savo finansinius reikalavimus patenkinti siekiančių kreditorių interesams. Pažymėtina, kad daugelis įmonės administratoriaus kompetencijai priskirtų funkcijų ir įgalinimų yra skirtos tiek bankrutuojančios įmonės tiek jos kreditorių interesų gynybai (LR ĮBĮ 11 str. 3 d. 8, 13, 23 p.). Tuo remiantis, bankroto administratorių galima įvardinti, kaip įmonės valdytoją, turintį įstatymo, įmonės kreditorių susirinkimo suteiktus įgalinimus įmonės bankroto procese, nuo kurio veiksmų didžiąją dalimi priklauso tinkama visų kreditorių bei pačios įmonės teisėtų interesų apsauga, bankroto procedūrų vykdymo skaidrumas bei sklandumas.⁵

Apibūdinant bankroto administratorius teisinę padėtį, galima paminėti, kad kai kuriose valstybėse, pavyzdžiui *Estijoje*, bankroto administratorius laikomas skolininko, t.y. bankrutuojančios įmonės, atstovu. *Austrijoje* administratorius savo veiklą atlieka, vadovaudamasis kreditorių ir skolininko interesais.⁶ *Italijoje*, kurioje bankroto procesas pasižymi tam tikra specifika, administratorius veikia kaip valstybės tarnautojas (pareigūnas).⁷ Kai kurie rusų teisės specialistai administratoriaus statusą bankroto procese lygina su valstybės interesus ginančio prokuroro statusu baudžiamosiose bylose.⁸ G.F. Šeršenevič bankroto administratoriaus teisinę padėtį palygino su teismo antstolio statusu sprendimų vykdymo procese.⁹ Remiantis užsienio valstybių bankroto teisiniu reglamentavimu, darytina išvada, kad bankroto administratorius gali atstovauti gana platų interesų spektrą.

Pažymėtina, kad administratoriaus statusas apima ne vien bankrutuojančios įmonės, jos kreditorių ar viešo intereso atstovavimą. Reikia pastebėti, kad asmuo, turintis teisę teikti bankroto administravimo paslaugas, į bankroto procesą įstoja pirmiausia vedamas *savo interesų*. Administratorius, sutikdamas administruoti bankrutuojančią įmonę, iš savo veiklos pirmiausia siekia gauti materialinę naudą. Tai savaime suprantama, nes materialinės naudos gavimas yra kiekvieno rinkos dalyvio tikslas. Panašią poziciją galima sutikti ir teismų praktikoje.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2000 m. spalio 11 d. nutartimi AB „Žaliakalnio autotransportas“ bankroto byloje (c.b. Nr. 3K-3-978/2000)¹⁰, yra pabrėžęs, kad „*Administravimo paslaugų teikimas bankrutuojančiai įmonei yra verslo rūšis, kurio pasirinkimo teisę garantuoja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 48 straipsnis*“. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, formuodamas vienodą teismų praktiką, tokią pat poziciją yra išdėstęs ir 2000 m. gruodžio 20 d.

⁵ Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2005 m. rugpjūčio 4 d. nutartis c.b. Nr. 2-382/2005, kat. 126.3.

⁶ Institut zakonodatelstva i sravnitel'novo pravovedenija pri Pravitel'stbe Rossijskoj Federaciji. Osnovnyje instituty graždanskovo prava zarubežnyh stran / red. V.V.Zalesskij. Moskva, 2000. P. 152.

⁷ Ten pat, P. 155.

⁸ Teliukina M.V. Osnovy konkursnovo prava. – Moskva: Volters Kluver, 2004. P. 227.

⁹ Ten pat.

¹⁰ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2000 m. spalio 11 d. nutartis c.b. VSDFV Vilniaus skyrius v. AB "Žaliakalnio autotransportas", Nr. 3K-3-978/2000, kat. 29.

nutartyje (civilinėje byloje Nr. 3K-3-1380/2000)¹¹ bei 2001 m. sausio 10 d. nutartyje (civilinėje byloje Nr. 3K-3-13/2001)¹². Remiantis Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuota pozicija, bankroto administratorių galima įvardinti, kaip verslo subjektą, užsiimančią įmonių bankroto administravimo veikla bei siekiantį iš šios veiklos gauti pelną.

Asmuo, besiverčiantis šia verslo rūšimi, turi atitikti ne tik bankroto administratoriaus kvalifikacijai keliamus reikalavimus, bet ir turėdamas ribotą personalą bei minimalius finansinius resursus turi mokėti vadovauti įmonei, valdyti jos turtą. Be to, administratorius turi išmanyti tarpininkavimo subtilybes, nes bankroto procese tiesiogiai tenka susidurti su priešingų interesų konfliktu, kylančiu tarp bankrutuojančios įmonės ir jos kreditorių.

Reikia pastebėti, kad praktikoje ir teorijoje bankroto administratoriaus statusas dažnai gali skirtis. Asmuo, teikiantis bankroto administravimo paslaugas, dažnai gali atstovauti ne bankrutuojančios įmonės ar jos kreditorių, o tam tikrų suinteresuotų asmenų interesus. Iš dalies galima pritarti rusų bankroto teisės specialisto V.S. Teruškin nuomonei, kad „atsitiktinių administratorių“, t.y. tokių, kurie iš anksto nebūtų susiję su kurio nors kreditoriaus, skolininko valdymo organų ar skolininko konkurentų interesais, dalyvavimas bankroto procese yra labiau teorinis, nei realus.¹³ Analizuodamas šį klausimą toliau, V.S. Teruškin klasifikuoja bankroto administratorius į keturias grupes¹⁴: 1) „atsitiktinius administratorius“, kurie iš anksto nėra susiję su tam tikrų asmenų interesais. Pasak V.S. Teruškin, tokie bankroto administratoriai gali susidurti su problemomis perimant įmonės dokumentus bei turtą, šaukiant kreditorių susirinkimus, priimant svarbius įmonei sprendimus; 2) administratorius, atstovaujančius įmonės konkurentų, siekiančių pašalinti įmonę iš rinkos, interesus; 3) administratorius, kurie atstovauja asmenų, siekiančių pakeisti įmonės valdymo organų narius, interesus; 4) administratorius, atstovaujančius asmenų, kurie mažiausiomis sąnaudomis siekia užvaldyti įmonės turtą, interesus.

Toks bankroto administratoriaus statuso įvertinimas atrodo labai pesimistiškas. Tačiau praktikoje ne retai gali pasitaikyti situacijų, kai įmonės administratorius neatstovauja nei kreditorių nei bankrutuojančios įmonės interesų. Siekiant išvengti tokios ydingos praktikos, būtina sukurti garantijas, kad administratorius už vykdomą veiklą gautų teisingą atlyginimą, kuris suteiktų asmeniui motyvaciją verstis įmonių bankroto administravimo veikla. Be to,

---

¹¹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2000 m. gruodžio 20 d. nutartis Šveicarijos įmonė SBI „Spectra Management AG“ v. UAB DK „Vicura“, Nr. 3K-3-1380/2000, kat. 30.

¹² Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2001 m. sausio 10 d. nutartis c.b. R. Andriukaitis v. AB „Kauno autoservisas“, Nr. 3K-3-13/2001 m., kat. 125.4.

¹³ Pagal: Teliukina M.V. Osnovy konkursnovo prava. – Moskva: Volters Kluver, 2004. P. 228. Cit.Teruškin V.S. Učastniki i interesanty processov bankrotstva // Komentariji k zakonu „O nesostojatelnosti (bankrotstve)“. Spb.: Petrolis, 1998. P. 102.

¹⁴ Pagal: Teliukina M.V. Osnovy konkursnovo prava. – Moskva: Volters Kluver, 2004. P. 228. Cit.Teruškin V.S. Učastniki i interesanty processov bankrotstva // Komentariji k zakonu „O nesostojatelnosti (bankrotstve)“. Spb.: Petrolis, 1998. P. 102 – 104.

įstatymų leidėjas turėtų tiksliai ir aiškiai reglamentuoti bankroto administratoriaus institutą bei apibrėžti jo statusą įmonės bankroto procese. Šie klausimai detaliau bus aptarti kituose darbo dalyse.

Apibendrinant reikėtų pasakyti, kad įstatymų leidėjas nevisapusiškai bei neišsamiai apibrėžė bankroto administratoriaus definiciją. Autoriaus nuomone, analizuojant LR ĮBĮ nuostatas nėra visiškai aišku, kieno interesus atstovauja bankroto administratorius, bei koks jo teisinis statusas. Autoriaus požiūriu, bankroto administratorius yra pelno siekiantis bei teisę teikti įmonių bankroto administravimo paslaugas turintis verslo subjektas, bankroto proceso metu atstovaujantis bankrutuojančios įmonės ir jos kreditorių interesus.

Apžvelgus pagrindinius bankroto administratoriaus teisinio statuso aspektus, kitame šio skyriaus poskyryje bus nagrinėjamas laikinojo bankroto administratoriaus institutas. Autorius pažymi, kad šis institutas nėra reglamentuojamas Lietuvos Respublikos teisės aktuose. Tačiau dėl atliekamų funkcijų bei statuso svarbos, tikslinga pažvelgti į laikinojo bankroto administratoriaus instituto galimas perspektyvas Lietuvoje. Laikinojo administratoriaus statusą autorius analizuos, remdamasis užsienio šalių bankroto teisės praktika bei specifika.

1.2. Laikinojo bankroto administratoriaus institutas

Užsienio šalių (Rusija, Vokietija) praktikai yra būdingas laikinojo administratoriaus institutas. Šiuo metu galiojančiame LR ĮBĮ nerasime nuostatų, susijusių su laikinojo administratoriaus instituto reglamentavimu. Tačiau galiojusio 1992 LR ĮBĮ 6 str. 3 d. 3 p. buvo numatyta, jog, teismas, turėdamas duomenų apie tai, kad įmonės turtas yra eikvojamas ar atliekami kiti veiksmai, pažeidžiantys kreditorių teises, iki įmonės bankroto bylos iškėlimo galėjo paskirti *laikinąjį administratorių*. Tokiu būdu į Lietuvos Respublikos bankroto teisę buvo įvestas laikinojo administratoriaus institutas. Tačiau jo vaidmuo ir paskirtis praktikoje nepasiteisino, todėl įstatymų leidėjas nutarė kitose LR ĮBĮ redakcijose atsisakyti laikinojo administratoriaus instituto.

Šiuo klausimu būtų aktualu aptarti laikinojo administratoriaus vaidmenį *Rusijos* bankroto teisėje. 2002 m. spalio 26 d. Rusijos bankroto įstatymo¹⁵ 4 skyriuje numatyta skolininko Stebėjimo procedūra (*ru. nabliudenije*), kurioje pasireiškia laikinojo administratoriaus veikla. Teismas priėmęs, pareiškimą dėl bankroto bylos skolininkui iškėlimo, atsižvelgdamas į kreditorių pasiūlytas kandidatūras, paskiria laikinį administratorių (jam keliami tokie patys reikalavimai, kaip ir bankroto administratoriui). Laikinojo administratoriaus paskyrimas yra

---

¹⁵ Federalnij zakon Rossijskoj Federaciji o nesostojatelnosti (bankrotstve). 2002, Nr. 127- FZ. // Bankrotstvo: voprosy pravovogo regulirovanija. Moskva: Os – 89, 2005. P. 52.

susijęs su dviem tikslais – visų pirma, su skolininko valdymo organo veiklos kontrole; visų antra, su skolininko finansinės būklės analize bei išvados apie galimybę atstatyti skolininko mokumą pateikimu.¹⁶ Šio subjekto pagrindinės funkcijos yra užtikrinti tinkamą skolininko turto apsaugą (*užtikrinamoji funkcija*) bei stebėti skolininko finansinę būklę (*parengiamoji funkcija*).

Pažymėtina, kad paskyrus laikinąjį administratorių įmonės valdymo organai automatiškai nėra nušalinami.¹⁷ Valdymo organai ir toliau atlieka savo funkcijas, tačiau laikinasis administratorius turi teisę neleisti įmonės valdymo organams priimti tokių sprendimų (reorganizacijos, turto pardavimo ir kt.), kurie ateityje galėtų sukelti įmonei neigiamas pasekmes. Šiais atvejais laikinąjį administratoriaus saugikliu išlieka - teisė kreiptis į teismą su pareiškimu dėl įmonės valdymo organų nušalinimo. Siekiant užtikrinti skolininko turto apsaugą, laikinasis administratorius turi teisę kreiptis į teismą dėl sandorių, galėjusių turėti įtakos skolininko nemokumui, pripažinimo negaliojančiais. Svarbu pažymėti, jog Stebėjimo stadijos pabaigoje laikinasis administratorius ir kreditorių susirinkimas padaro atitinkamą išvadą „dėl skolininko likimo – arba numato, kad tikslinga yra imtis priemonių dėl jo reabilitacijos (mokumo atstatymo) arba, kad būtina kuo greičiau likviduoti juridinį asmenį“.¹⁸ Priėmus vienokį ar kitokį sprendimą laikinąjį administratoriaus įgaliojimai nutrūksta.

Reikia pastebėti, kad *Vokietijos* bankroto teisėje laikinąjį administratoriaus institutas mažai kuo skiriasi nuo jau aptarto Rusijos teisinio reglamentavimo. Laikinasis administratorius privalo: imtis priemonių išsaugoti skolininko turta; tęsti skolininko įmonės valdymą; patikrinti, ar pakanka skolininko turto procesinėms išlaidoms padengti.¹⁹ Papildomai Teismas gali pavesti laikinąjam administratoriui, kaip ekspertui, įvertinti skolininko perspektyvas tęsti ūkinę veiklą.²⁰

Remiantis užsienio šalių praktika, galima teigti, kad laikinąjį administratoriaus institutas atlieka svarbią paskirtį. Laikinasis administratorius užtikrina skolininko turto apsaugą tuo metu, kai skolininkas, žinodamas apie savo sunkią ekonominę padėtį, gali imtis priemonių jį realizuoti bei tokiu būdu užkirsti kelią atsiskaitymams su kreditoriais. Tuo pačiu laikinasis administratorius įvertina skolininko finansinę būklę bei teikia teismui ataskaitą apie galimybę atstatyti skolininko mokumą. Šio subjekto veikla pasižymi laikinumu, t.y. jis veikia iki to laiko, kol į bankroto procesą įstoja kitas subjektas - bankroto administratorius, arba teismas atsisako skolininkui kelti bankroto bylą.

Atsižvelgiant į užsienio šalių laikinąjį bankroto administratoriaus instituto reglamentavimą, kyla klausimas, ar tikslinga būtų šį institutą pritaikyti Lietuvos bankroto teisėje.

¹⁶ Teliukina M.V. Osnovy konkursnovo prava. – Moskva: Volters Kluver, 2004. P. 208.

¹⁷ Gavrilova V.E. Bankrotstvo v Rossiji. Voprosy istoriji, teoriji i praktiki. Moskva: Teis, 2003. P. 141.

¹⁸ Teliukina M.V. Osnovy konkursnovo prava. – Moskva: Volters Kluver, 2004. P. 73.

¹⁹ Pape G. Institut nesostojatelnosti: obščije problemy i osobennosti pravovovo regulirovanija v Germaniji. Kommentarij k dejstvujuščemu zakonadatelstvu (perevod s nemeckovo). - Moskva: BEK, 2002. P. 174.

²⁰ Ten pat.

Ieškant atsakymo į šį diskusinį klausimą, pirmiausia reikėtų įvertinti Lietuvos teisinį reglamentavimą.

Tai atvejais, kai yra potencialus pavojus, kad kreditorių teisių įgyvendinimas ateityje gali pasidaryti neįmanomas arba iš esmės pasunkėti, LR ĮBĮ 9 str. 2 d. 5 p. numato teismo galimybę *tiesiogiai*²¹ tiek ir suinteresuoto asmens iniciatyva taikyti laikinas apsaugos priemones Civilinio proceso kodekso²² (toliau – LR CPK) nustatyta tvarka. Šių priemonių taikymo terminas nustatomas iki nutarties išskelti bankroto bylą ar atsisakyti ją kelti įsiteisėjimo dienos. Pateikus atskirą skundą dėl nutarties išskelti bankroto bylą ar bankroto administratoriaus paskyrimo, gali susidaryti pakankamai ilgas laiko tarpas iki minėtos nutarties įsiteisėjimo, kai įmonės valdymo organai netenka savo įgaliojimų.²³ Siekiant šiuo laikotarpiu užtikrinti skolininko turto apsaugą LR ĮBĮ 10 str. 4 d. 2 p. numato įmonės nekilnojamajam ir kitam ilgalaikiam materialiam turtui *areštą*. Pritaikius šias priemones, įmonės valdymo organams apribojama galimybė laisvai disponuoti įmonės turtu, kas užtikrina tinkamą skolininko turto apsaugą (*užtikrinamoji funkcija*). Teismas (kreditorių prašymu) tai pat sėkmingai gali perimti laikinojo administratoriaus funkciją, susijusią su įmonės ūkinės komercinės veiklos ir disponavimo įmonės turtu apribojimų taikymu (LR ĮBĮ 10 str. 7 d. 6 p.).

Skolininko finansinės būklės stebėjimo funkciją (*parengiamoji funkcija*) teismas atlieka per laikotarpį nuo pareiškimo dėl bankroto bylos iškėlimo gavimo iki bylos iškėlimo. Šioje stadijoje teismas vadovaujasi ne tik prie pareiškimo pridėtais dokumentais bei LR ĮBĮ 9 str. 2 d. nustatyta tvarka gautais duomenimis, patvirtinančiais įmonės finansinę būklę, bet ir atsižvelgia į *realią įmonės turtinę padėtį*, t.y. skolas, debitorinius įsiskolinimus, turimą kilnojamąjį ir nekilnojamąjį turtą.²⁴ Spręsdamas klausimą dėl bankroto bylos iškėlimo teismas „atsižvelgia į įmonės finansinės būklės pasikeitimą per laikotarpį nuo pareiškimo gavimo iki bylos iškėlimo“.²⁵

Autorius pažymi, kad LR ĮBĮ 9 str. 2 d. 5 p., bei 10 str. 4 d. 2 p. numatyta teismo galimybė taikyti laikinas apsaugos priemones įmonės turtui tik iki nutarties išskelti bankroto bylą *įsiteisėjimo dienos*, gali sukelti tam tikrų neigiamų padarinių. Sistemiškai aiškinant šias normas, darytina išvada, kad įsiteisėjus minėtai nutarčiai visi taikyti įmonės turto apribojimai nustoja galioti. Taigi gali susidaryti tokia situacija, kad iki to laiko, kol įmonės valdymo organai per teismo nustatytą terminą (iki 15 dienų) perduos administratoriui įmonės turtą bei

²¹ Pripažįstama, kad bankroto bylos yra susijusios su viešuoju interesu, todėl pats teismas gali vertinti, ar sprendimo įvykdymas gali pasunkėti nesiėmus atitinkamų priemonių.

²² Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas // Valstybės Žinios. 2002, Nr. 36-1340.

²³ Smaliukas K. Kreditorių interesų apsaugos priemonės bankroto atveju // Juristas. 2007, Nr. 10(49). P. 13.

²⁴ Lietuvos apeliacinio teismo 2006 m. gegužės 18 d. nutartis c.b. UAB „Penki kontinentai“ v. UAB „Kriptonika“, Nr. 2-297/2006.

²⁵ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo senato 2001 m. gruodžio 21 d. nutarimas Nr. 33 „Dėl įstatymų taikymo įmonių bankroto byloje“. http://www.lat.lt/3_nutartys/senos/nutartis.aspx?id=26361; prisijungimo laikas: 2007 12 01.

dokumentus, įmonės turtu galima bus laisvai disponuoti (parduoti, perleisti), nes šio turto atžvilgiu nebus taikoma jokių suvaržymų. Be to, valdymo organai gali iš vis neperduoti įmonės turto bei dokumentų. Tuomet gali susidaryti dar palankesnė situacija nesažiningiems valdymo organams realizuoti įmonės turtą. Žinoma, praktikoje dažniausiai dar iki bankroto bylos iškėlimo įmonės turtui taikomi antstolių areštai bei kiti suvaržymai, tačiau teorinė galimybė pasinaudoti minėtų LR ĮBĮ normų nefunkcionalumu išlieka. Tokios situacijos nesusidarytų, jei teismas turėtų galimybę paskirti laikinąjį administratorių, kuris vykdytų jam pavestas funkcijas iki įmonės bankroto administratoriaus paskyrimo. Tačiau minėtą problemą galima būtų išspręsti ir kitokiu būdu, t.y. įstatymų leidėjui padarius įstatyme pataisą, nurodant, kad laikinąsias apsaugos priemonės (įmonės turto areštą) teismas privalo taikyti ne iki nutarties iškelti bankroto bylą *įsiteisėjimo dienos*, o iki to laiko, kol paskirtas bankroto administratorius, perėmęs įmonės turtą bei dokumentus, kreipsis į teismą su prašymu dėl taikytų apribojimų panaikinimo.

Sugrįžtant prie laikinojo administratoriaus instituto paskirties, reikia pažymėti, kad minėtas subjektas savo funkcijas atlieka *laikiniai*, t.y. nuo pareiškimo dėl bankroto bylos iškėlimo priėmimo iki nutarties iškelti bankroto bylą ar atsisakyti ją kelti įsiteisėjimo dienos. Be to, laikinojo administratoriaus veikla yra mokama, todėl patiriamos papildomos sąnaudos.

Įvertinęs visus laikinojo bankroto administratoriaus instituto privalumus ir trūkumus bei remdamasis Lietuvos teisine baze, autoriaus mano, kad, įvedus kai kurias minėtas LR ĮBĮ pataisas, pagrindines šio subjekto funkcijas sėkmingai²⁶ gali įgyvendinti teismas, taikydamas laikinąsias apsaugos priemones. Todėl nėra tikslinga bei būtina minėtą institutą reglamentuoti Lietuvos Respublikos teisės aktais.

Apžvelgus galimas laikinojo bankroto administratoriaus instituto reglamentavimo perspektyvas, kitoje darbo dalyje bus nagrinėjama bankroto administratoriaus instituto istorinė raida Lietuvoje.

1.3. Bankroto administratoriaus instituto istorinė raida

1.3.1. Bankroto administratoriaus vaidmuo Lietuvos Respublikoje (1918 – 1940 m.)

Užsienio valstybių istorijoje bei Lietuvos Respublikoje 1918-1940 metais bankrotas buvo suprantamas kaip baudžiamoji nemokumo pusė. Paprastas nemokumas buvo konkurso instituto dalykas²⁷. Nemokaus skolininko (tiek fizinio, tiek juridinio asmens) turto

---

²⁶ Įvedus LR ĮBĮ pataisą, kad laikinąsias apsaugos priemones (įmonės turto areštą) teismas privalo taikyti ne iki nutarties iškelti bankroto bylą *įsiteisėjimo dienos*, o iki to laiko, kol paskirtas bankroto administratorius, perėmęs įmonės turtą bei dokumentus, kreipsis į teismą su prašymu dėl taikytų apribojimų panaikinimo.

²⁷ Spačienė J. Paprastojo ir piktybinio bankroto teisinis reguliavimas Lietuvos Respublikoje 1918-1940 metais // Jurisprudencija. 2006, Nr. 11(89). P. 83.

administratoriaus funkcijas atliekantys asmenys, priklausomai nuo to, kurios tuometinės Lietuvos dalies teisės aktai reglamentavo jų veiklą, buvo vadinami įvairiai: prisiekusiais rūpintojais ir konkurso valdyba (Didžiojoje Lietuvoje, kurioje galiojo Rusijos įstatymai); rūpintojais (kuratoriais), laikiniais ir būtiniais sindikais (Užnemunėje, kurioje galiojo Prancūzijos teisė); konkurso tvarkytojais (Klaipėdos krašte, kuriame galiojo Vokietijos konkurso įstatymai). Pažymėtina, jog minėtose Lietuvos teritorijos dalyse skyrėsi administratoriams keliami reikalavimai bei jų atliekamos funkcijos.

Kaip ir šiuolaikinėje teisėje, taip ir 1918-1940 m. Lietuvos Respublikos galiojusiose teisės sistemose, teismas, skirdamas nemokaus skolininko turto administratorių, keldavo jo kandidatūrai *patikimumo, sąžiningumo, tinkamumo bei nešališkumo reikalavimus*. Specialių reikalavimų dėl administratoriaus išsilavinimo ar jo kvalifikacijos nebuvo. Svarbu pažymėti, jog administratoriais galėjo būti skiriami ne tik nešališki tretieji asmenys, advokatai, bet ir nemokaus skolininko kreditoriai. Galimybė skirti administratorių iš kreditorių tarpo, nors ir įstatymų numatyta, dėl interesų konflikto dažniausiai buvo nepageidaujama teismų praktikoje bei kritikuojama teisės mokslininkų.²⁸ Kadangi administruojant nemokaus skolininko turta, reikėjo tam tikrų specialių žinių, gyvenimo ir verslo patirties, teismas skolininko administratoriais tuo metu dažniausiai skirdavo advokatus.

Vienas iš vyravusių probleminių klausimų Lietuvos Respublikos teisės sistemose aptariamuoju laikotarpiu buvo: kieno interesus – kreditoriaus ar nemokaus skolininko, atstovauja ir gina administratorius (prisiekęs rūpintojas, kuratorius). Sistemoje, kuri rėmėsi *Rusijos teise*, buvo laikomasi pozicijos, jog prisiekusysis rūpintojas turi atstovauti ne kreditoriaus, o nemokaus skolininko ir jo turto interesams. *Klaipėdos krašte*, kuriame buvo palikti galioti atskiri Vokietijos konkurso įstatymai, buvo laikomasi pozityvesnio požiūrio, pagal kurį administratorius privalėjo atstovauti tiek skolininko, tiek ir kreditorių interesams. Daug sudėtingiau administruojančiam subjektui buvo dirbti tose sistemose, kuriose jis turėjo išlaikyti priešingų pusių interesų pusiausvyrą. Pastaruoju atveju neišvengiamai svarbų vaidmenį kontroliuodamas ir prižiūrėdamas rūpintojo (kuratoriaus) darbą, atliko teismas.²⁹

Šiuolaikinės bankroto teisės požiūriu pozityviai reikėtų vertinti ankstyvą prisiekusiojo rūpintojo skyrimą, numatytą pagal 1918-1940 m. konkurso teisę reglamentavusius teisės aktus. Esant duomenų apie skolininko nemokumą, prisiekusysis rūpintojas buvo skiriamas dar nepradėjus konkurso bylos. Tokiu būdu buvo siekiama sutrukdyti finansinių problemų turinčiam skolininkui paslėpti, perleisti ar išvaistyti turta, kuris galėtų būti skiriamas kreditorių finansinių

---

²⁸ Spačienė J. Nemokaus skolininko turto administravimas Lietuvos Respublikoje (1918-1940 m.) // Jurisprudencija. 2007, Nr. 4(94). P. 65.

²⁹ Spačienė J. Nemokaus skolininko turto administravimas Lietuvos Respublikoje (1918-1940 m.) // Jurisprudencija. 2007, Nr. 4(94). P. 63.

reikalavimų patenkinimui. Prisiekusysis rūpintojas, veikdamas pradiniame konkurso bylos etape, atlikdavo iš esmės analogiškas funkcijas, kurias šiuo metu priskirtinos *laikinojo bankroto administratoriaus*³⁰ kompetencijai, t.y.: turėjo apsaugoti ir aprašyti skolininko turtą nustatant to turto masę, nustatyti skolininko išipareigojimus, imtis priemonių išieškoti skolas, ginčyti skolininko sudarytus žalingus sandorius (ginčyti galėjo drauge su kreditoriais). Pastarosios teisės (pareigos) įgyvendinimas dėl skolininko turtą administruojančių subjektų kaitos sukeldavo tam tikrų kliūčių. J. Spačienė pažymi, jog „nebuvo praktiška ir efektyvu, leidus prisiekusiajam rūpintojui inicijuoti sandorių užginčijimo bylas (įvertinant ir tai, kad neretai rūpintojais buvo skiriami advokatai), vėliau šį procesą perleisti kitam subjektui (konkurso valdybai, sindikams ir pan.). Teisės aktai nenumatė galimybių prisiekusiesiems rūpintojams savo pareigas eiti visą konkurso bylos nagrinėjimo laikotarpį“.³¹

Svarbu pabrėžti, jog bankroto administratoriaus teisinės padėties problema nagrinėjamu laikotarpiu buvo labai aktuali. Normų įvairovė sudarė prielaidas ir būtinybę novelizuoti įstatymus, pasirinkti patį optimaliausią ir praktiškiausią suregulavimo būdą ir, pasinaudojus praktikoje išbandyta įvairių valstybių patirtimi, parengti lietuvišką teisės akto variantą, tačiau 1940 m. to nebuvo spėta padaryti, dėl sovietų okupacijos šie procesai buvo sustabdyti.³²

Sovietų okupacijos laikotarpiu nuo 1940 m. iki 1990 m. bankroto teisė tiek Lietuvoje, tiek ir visoje Sovietų sąjungoje, išgyveno didžiulę krizę. Logiška, kad sparčiai vystantis planinei ekonomikai bankroto procesas tapo nereikalingas. Dėl šios priežasties per kelis dešimtmečius nebeliko vietos ir bankroto institutus reglamentuojančioms teisės normoms.

Kadangi bankroto teisės institutų vystymasis galimas tik įmonėms konkuruojant rinkos ekonomikos sąlygomis, todėl savaime suprantama, kad efektyvi bankroto administratoriaus veikla tapo galima tik Lietuvai atgavus nepriklausomybę.

1.3.2. Bankroto administratoriaus veiklos reglamentavimas Lietuvos Respublikoje po 1990 m.

Po nepriklausomybės atkūrimo pirmasis Lietuvos Respublikos Įmonių bankroto įstatymas buvo priimtas 1992 m. rugsėjo 15 d. Nr. I-2880. Kadangi įmonių bankrotas yra dinamiškas procesas, buvo priimtos kelios Įmonių bankroto įstatymo redakcijos (1997 m. Nr. VIII-270 ir 2001 m. Nr. IX-216). Pažymėtina, kad tuo pačiu kito ir įmonės administratoriaus, kaip pagrindinės įmonės bankroto proceso “figūros”, teisinis statusas.

³⁰ Laikinojo bankroto administratoriaus institutas šiuo metu būdingas užsienio (ne Lietuvos) valstybių, tokių kaip Rusija, Vokietija, bankroto teisei.

³¹ Spačienė J. Nemoka skolininko turto administravimas Lietuvoje (1918-1940 m.) // Jurisprudencija. 2007, Nr. 4(94). P. 65.

³² Ten pat, P. 65.

1992 m. LR ĮBĮ bankroto administratoriaus atžvilgiu yra pats lakoniškiausias.³³ Administratorius įvardinamas, kaip įmonės bankroto bylos nagrinėjimo laikotarpiui skiriamas įmonės valdytojas (1992 m. LR ĮBĮ 7 str.).³⁴ Įstatyme numatyta, kad administratoriumi negali būti paskirtas skolininko atstovas. Minėtas įstatymas numato administratoriaus skyrimo³⁵, keitimo tvarką, pagrindines funkcijas bei įgalinimus, tačiau neužsimena apie bankroto administratoriaus pareigybei keliamus kvalifikacinius reikalavimus. Nors 1992 m. LR ĮBĮ nepasizymi detaliu ir išsamiau bankroto administratoriaus statuso reglamentavimu, reikia pastebėti, kad tai pirmasis (po Lietuvos Respublikos nepriklausomybės atkūrimo) Įmonių bankroto įstatymas, įtvirtinęs bankroto administratoriaus institutą.

1997 m. LR ĮBĮ detaliau nei jo pirmtakas reglamentuoja bankroto administratoriaus teisinį statusą. Šioje įstatymo redakcijoje administratorius apibrėžiamas, kaip „ <...> *teismo paskirtas fizinis ar juridinis asmuo, turintis teisę teikti bankroto administravimo paslaugas, įmonės valdytojas, teismo sprendimų ir nutarčių ir (ar) kreditorių susirinkimo nutarimų vykdytojas* <...>“. ³⁶ Su 1997 m. LR ĮBĮ redakcija įvedama naujovė – nuo šiol bankroto administravimo paslaugas gali teikti tiek fiziniai, tiek ir juridiniai asmenys. Įstatymo 15 str. 5 d. išvardintas gana platus asmenų, kurie negali būti paskirti įmonės administratoriumi, ratas. Tačiau įstatyme neužsimenama apie tai, kad administratorius negali turėti teisinio suinteresuotumo bylos baigtimi. 1997 m. LR ĮBĮ redakcijoje yra patikslinta bankrutuojančios įmonės administratoriaus skyrimo tvarka, sugriežtinti reikalavimai jo kandidatūrai. Teismas, skirdamas administratorių, gali rinktis asmenį iš pasiūlytų kandidatų (tokių bent vienas visada bus, nes Įstatymas įpareigoja subjektą, pateikusį pareiškimą dėl įmonės bankroto bylos iškelimo, pasiūlyti ir administratoriaus kandidatūrą) ar savo iniciatyva surasti tinkamesnį.³⁷ Be to, 1997 m. LR ĮBĮ detaliau reglamentuoja bankroto administratoriaus funkcijas, jo santykius su kreditorių susirinkimu (komitetu). Pažymėtina, kad 1997 m. LR ĮBĮ daug išsamiau apibrėžė bankroto administratoriaus statusą bei jo vaidmenį bankroto procese. Tačiau reikia pridurti, kad įstatyme išliko nesuderintų ir nevienareikšmių nuostatų.

Savo turiniu ir normų suderinamumu kokybiškesnis³⁸ Įmonių bankroto įstatymas buvo priimtas 2001 m. kovo 20 d. Šiame įstatyme nustatyti didesni reikalavimai bankroto

---

³³ Jazbutis R. Bankroto administratoriaus statusas. Tendencijos ir perspektyvos // Teisės problemos. 2004, Nr. 3(45). P. 7.

³⁴ Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymas // Valstybės žinios. 1992, Nr. 29-843.

³⁵ Šioje darbo dalyje aptariami tik esminiai trijų LR ĮBĮ redakcijų, reglamentuojančių administratoriaus skyrimo procedūrą, aspektai. Detalesnė analizė bus pateikta 2.3. poskyryje.

³⁶ Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymas // Valstybės žinios. 1997, Nr. 64-1500.

³⁷ Bivainis J. Įmonių bankroto teisinis reglamentavimas // Teisės problemos. 1998, Nr. 3-4. P. 69-70.

³⁸ Autoriaus akcentuoja, kad su kiekviena nauja Įmonių bankroto įstatymo redakcija buvo plečiamos administratoriaus atliekamos funkcijos, didėjo jo teisinio statuso reikšmė. Bet reikia pastebėti, kad kai kurie naujausi LR ĮBĮ pakeitimai siaurina administratoriaus funkcijas bei įgalinimus. Pavyzdžiui, 2006 m. gegužės 6 d. Įmonių bankroto įstatymo pakeitime Nr. X-564 nustatyta, kad LR ĮBĮ taikomas tiek, kiek jis neprieštarauja Finansinio

administratoriaus kandidatūrai, numatyta, kad administratorius negali turėti teisinio suinteresuotumo bylos baigtimi. LR ĮBĮ 11 str. 1 d. pateiktas sutrumpintas įmonės administratoriaus apibrėžimas, tačiau turinio atžvilgiu prasmė liko nepakitusi. Tik papildomai numatyta, kad juridinio asmens, turinčio teisę teikti bankroto administravimo paslaugas, vadovas privalo turėti teisę teikti bankroto administravimo paslaugas. Be to, nauja LR ĮBĮ redakcija nebeįpareigoja, o suteikia teisę subjektui, pateikusiam pareiškimą dėl įmonės bankroto bylos iškėlimo, pasiūlyti administratoriaus kandidatūrą. Nežiūrint į padarytus pakeitimus, ši LR ĮBĮ redakcija taip pat pasižymi tam tikrų nuostatų nesuderinamumu bei netikslumu.

Pažymėtina, kad detalesnė LR ĮBĮ nuostatų, susijusių su administratoriaus statuso reglamentavimu, bei probleminių aspektų analizė bus pateikta kituose šio darbo skyriuose.

2. Bankroto administratoriaus skyrimas

Bankroto administratorius yra centrinis bankroto proceso subjektas, organizuojantis bei atliekantis būtinausius bankroto proceso darbus. Administratoriaus priimti sprendimai dažnai

---

užtikrinimo susitarimų įstatymui ir Atsiskaitymų baigtinumo mokėjimo ir vertybinių popierių atsiskaitymo sistemose įstatymui. Numatytas teisinio reglamentavimo išlygas, savaime yra siauriamos ir administratoriaus vykdomos veiklos sritys.

lemia visą įmonės bankroto proceso eigą bei jo rezultatus. Dėl didelės administratoriaus statuso svarbos norminiuose teisės aktuose reglamentuojama speciali administratoriaus skyrimo procedūra bei keliami specialūs reikalavimai jo kandidatūrai. Kadangi nuo administratoriaus paskyrimo momento, jis realiai įgyja teisę vykdyti savo funkcijas, autoriaus nuomone, ši procedūra yra ypatingai svarbi, todėl tikslinga ją panagrinėti detaliau.

2.1. Reikalavimai asmenims, siekiantiems teikti bankroto administravimo paslaugas

Asmenys, siekiantys užsiimti įmonių bankroto administravimo paslaugų teikimu, pirmiausia turi įgyti teisę teikti šias paslaugas. Šiai teisei įgyti norminiai teisės aktai numato specialius reikalavimus. Teisės literatūroje išskiriami *pozityvūs* (tie, kurie privalo būti) *negatyvūs* (tie, kurių privalo nebūti) reikalavimai asmenims, norintiems administruoti įmonių bankrotą.

LR ĮBĮ nėra detalus teisės teikti bankroto administravimo paslaugas suteikimo tvarkos atžvilgiu. Šią tvarką išsamiai reglamentuoja poįstatyminiai teisės aktai (LR ĮBĮ 37 str. 6 d. 4 p.). 2006 m. spalio 10 d. Lietuvos Respublikos ūkio ministro įsakymu Nr. 4-376 patvirtinta „Teisės teikti įmonių bankroto ir restruktūrizavimo administravimo paslaugas fiziniams ir juridiniams asmenims suteikimo taisyklės“³⁹ (toliau – Taisyklės) reglamentuoja teisės teikti įmonių bankroto administravimo paslaugas suteikimą fiziniams ir juridiniams asmenims, t. y. šiems asmenims keliamus reikalavimus, dokumentų pateikimo tvarką, kvalifikacijos egzamino laikymo tvarką, pažymėjimų bei leidimų išdavimo, galiojimo ir panaikinimo tvarką. Šiose taisyklėse yra įtvirtinti iš esmės *pozityvūs* reikalavimai asmenims, kandidatuojantiems administruoti įmonių bankrotą. Kadangi minėtas institutas yra viešosios teisės reglamentavimo objektas, t.y. išeinantis už šio darbo apsibrėžtų nagrinėjimo ribų, autoriaus požiūriu, nėra tikslinga jį išsamiai analizuoti.

Svarbus reikalavimas asmenims, siekiantiems administruoti bankrutuojančią įmonę, yra nustatytas LR ĮBĮ 11 str. 4 d., kuri numato, jog administratorius *negali turėti teisinio suinteresuotumo bylos baigtimi*.⁴⁰ Teisinėje literatūroje šis reikalavimas yra įvardijamas kaip *negatyvus reikalavimas*. Šio reikalavimo įtvirtinimas LR ĮBĮ yra logiškas, nes tokiu būdu siekiama išvengti suinteresuotų ir šališkų asmenų dalyvavimo įmonės bankroto procese. Asmenys, kurie negali būti skiriami įmonės administratoriumi, yra išvardyti LR ĮBĮ 11 str. 4 d. bei 2003 m. sausio 21 d. Lietuvos Respublikos ūkio ministro įsakymu Nr. 4-21 patvirtintos

³⁹ Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2006 m. spalio 10 d. įsakymas Nr. 4-376 „Dėl teisės teikti įmonių bankroto ir restruktūrizavimo administravimo paslaugas fiziniams ir juridiniams asmenims suteikimo taisyklių patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 2006, Nr. 110-4180.

⁴⁰ Pažymėtina, jog šis reikalavimas tiesiogiai įtvirtintas tik 2001 m. kovo 20 d. Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatyme. Ankstesnėse LR ĮBĮ redakcijose (1992 m. Nr. I-2880, 1997 m. Nr. VIII-270) šio reikalavimo nenumatė.

„Teismo skiriamo bankrutuojančių ir bankrutavusių įmonių administratoriaus kandidatūros derinimo tvarkos“ (toliau - Tvarkos) 7 punkte.⁴¹

Reikėtų paminėti, jog šios Tvarkos 8.2 punkte nustatyta, jog Departamentas gali nepritari teismo siūlomai administratoriaus kandidatūrai, jei fizinis asmuo tuo metu, kai svarstoma jo kandidatūra, jau administruoja (dešimt mažų įmonių, penkias vidutines įmones, dvi dideles įmones, vieną labai didelę įmonę). Juridinio asmens, kandidatuojančio administruoti tam tikros įmonės bankrotą, atžvilgiu minėti apribojimai netaikomi. Juridinis asmuo visuomet veikia per savo įgaliotus asmenis (įgaliotinius), kuriems taikomi LR ĮBĮ įmonės administratoriui keliami reikalavimai. Tačiau šiuo atveju įgaliotiniams netaikomi apribojimai dėl administruojamų įmonių skaičiaus. Iš to seka, kad tas pats fizinis asmuo (administratorius), veikdamas savarankiškai gali administruoti ribotą bankrutuojančių įmonių skaičių, o veikdamas juridinio asmens įgaliotiniu - neribotą jų skaičių. Esant tokiai situacijai kyla abejonių dėl taikomų apribojimų pagrįstumo ir minėtų normų efektyvumo.

Pažymėtina, jog teisę teikti bankroto administravimo paslaugas gali numatyti ne tik LR ĮBĮ bei jį detalizuojantys poįstatyminiai teisės aktai, bet ir kiti įstatymai, reglamentuojantys atskirų profesijų atstovų veiklą. Pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos advokatūros įstatymas⁴² (toliau – Advokatūros įstatymas) be teisinių paslaugų teikimo⁴³, 4 str. 4 d. numato *advokatams* teisę už atlyginimą teisės aktų nustatyta tvarka teikti tam tikras paslaugas, iš jų ir bankroto paslaugas, kas iš esmės yra ūkinės komercinės veiklos vykdymas. *Kyla klausimas, ar advokatams, siekiantiems teikti bankroto administravimo paslaugas reikia atitikti bankroto administratoriaus kandidatūrai keliamus kvalifikacinius reikalavimus (pvz. išlaikyti kvalifikacinį egzaminą). Ieškant atsakymo į šį klausimą, tikslinga aptarti Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktiką.*

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2005 m. vasario 22 d. nutartyje (administracinėje byloje Nr. A⁵-226/2005)⁴⁴, aiškindamas Advokatūros įstatymo 4 str. 4 d. nuostatas, pažymėjo, kad šiame straipsnyje naudojamas žodžių junginys „advokatas turi teisės aktų nustatyta tvarka teikti paslaugas“ *reiškia pačią paslaugų teikimo, o ne tokios teisės įgijimo procedūrą.* Minėtoje nutartyje teismas pažymėjo, jog asmeniui, esančiam advokatu ir siekiančiam gauti leidimą teikti bankroto administravimo paslaugas, *nėra būtina laikyti kvalifikacijos egzaminą, kadangi tokia jo teisė numatyta įstatyme.* Teismas padarė išvadą, kad įstatymų leidėjas,

⁴¹ Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2003 m. sausio 21 d. įsakymas Nr. 4-21 „Dėl teismo skiriamo bankrutuojančių ir bankrutavusių įmonių administratoriaus kandidatūros derinimo tvarkos patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 2003, Nr. 9-306.

⁴² Lietuvos Respublikos advokatūros įstatymas // Valstybės žinios. 2004, Nr. 50-1632.

⁴³ Advokato veikla yra teisinių paslaugų teikimas. Advokato veikla nėra komercinė ūkinė. (Advokatūros įstatymo 4 str. 3 d.).

⁴⁴ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005 m. vasario 22 d. nutartis a. b. P. V. v. Bankrutuojančių ir restruktūrizuojamų įmonių administratorių atestavimo komisija, Nr. A⁵-226/2005, kat. 25 (S).

numatydamas advokatams teisę teikti bankroto administratoriaus paslaugas, šiuos asmenis, įvertindamas jų profesinę patirtį, reikalingą tapti advokatu, išskiria iš kitų asmenų tarpo, todėl advokatams nustatyti kvalifikaciniai reikalavimai (iš jų ir kvalifikacinio egzamino išlaikymas) netaikytini. Visiškai priešingą poziciją Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas priėmė 2007 m. gegužės 4 d. sprendimu administracinėje byloje A-28/2007⁴⁵. Pažymėtina, jog šiame sprendime teismas pasisakė ir dėl ankščiau minėtos bylos suformuluotų nuostatų. Šiuo sprendimu teismas išnagrinėjo ginčą dėl Advokatūros įstatymo⁴⁶ 4 str. 4 d. įtvirtintos nuostatos „advokatas <...> turi teisę už atlyginimą teisės aktų nustatyta tvarka teikti bankroto <...> paslaugas“, kaip reiškiančios pačią paslaugų teikimo procedūrą ar tik kaip galimybę įgyti subjektinę teisę, aiškinimo. Teismas, sistemiškai aiškindamas LR ĮBĮ ir Advokatūros įstatymo teisės normas bei vadovaudamasis loginio, teologinio teisės aiškinimo metodais, padarė išvadą, kad Advokatūros įstatymo 4 str. 4 d. kartu su 43 str. 1 d. iš esmės skirta nustatyti advokato, kurio veikla yra teisinių paslaugų teikimas, kitos (ne teisinių paslaugų teikimo) veiklos, kurią reguliuoja kiti, pagal savo santykį su Advokatūros įstatymu *specialūs teisės aktai* (pvz., LR ĮBĮ), galimybę (teisę įgyti konkrečią subjektinę teisę), o ne nustatyti (suteikti) konkrečią subjektinę teisę teikti paslaugas. Taigi priimdamas tokią poziciją, teismas iš esmės pakeitė 2005 m. vasario 22 d. nutartyje (administracinė byla Nr. A⁵-226/2005) suformuluotą taisyklę, jog advokatams, siekiantiems teikti bankroto administravimo paslaugas, nustatyti kvalifikaciniai reikalavimai (iš jų ir kvalifikacinio egzamino išlaikymas) netaikytini. Remiantis Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo suformuota praktika, darytina išvada, jog advokatams, kaip ir kitiems asmenims, siekiantiems įgyti teisę teikti bankroto administravimo paslaugas, būtina atitikti LR ĮBĮ bei jį detalizuojančiuose poįstatyminiuose teisės aktuose įmonės administratoriui numatytus specialius reikalavimus.

*Apibendrinant reikia pažymėti, kad visi asmenys, siekiantys teikti bankroto administravimo paslaugas, privalo atitikti LR ĮBĮ bei jį detalizuojančiuose poįstatyminiuose teisės aktuose nustatytus įmonės administratoriui keliamus specialius: **pozityvius ir negatyvius, reikalavimus.***

2.2. Bankroto administratoriaus skyrimo procedūra

---

⁴⁵ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išplėstinės teisėjų kolegijos 2007 m. gegužės 4 d. sprendimas, a. b. P. V. v. LR ūkio ministerija, Nr. A-28/2007, kat. 25 (S).

⁴⁶ 2004 m. kovo 18 d. įstatymo Nr. IX-2006 redakcija.

Šiuo metu galiojančiame Įmonių bankroto įstatymo⁴⁷ 10 str. 4 d. 1 p. įtvirtinta imperatyvi nuostata, įpareigojanti teismą, priėmusi nutartį iškelti skolininkui bankroto bylą, paskirti įmonės administratorių. Teismas tampa pagrindiniu subjektu, turinčiu teisę spręsti klausimą dėl įmonės bankroto administratoriaus kandidatūros parinkimo.

Kadangi administratorius turi didelius įgaliojimus įmonės bankroto metu, asmenys, turintys turtinių ar kitokio pobūdžio interesų (įmonės dalyviai (savininkai, akcininkai, dalininkai ir kt.), įmonės vadovas, valdymo organų nariai, įmonės darbuotojai, įmonės kreditoriai, tiek tie, kurių reikalavimo įvykdymas yra pradelstas, tiek tie, kurių reikalavimo įvykdymo terminas dar nėra pasibaigęs) yra suinteresuoti, kad administratoriumi būtų paskirtas jų siūlomas ar jiems „parankus“ asmuo.⁴⁸ LR ĮBĮ 11 str. 2 d. numatyta, jog įmonės kreditoriai, įmonės savininkas, įmonės administracijos vadovas ar kitas asmuo, inicijuojantis skolininko bankroto procesą, pateikdamas pareiškimą dėl bankroto bylos iškėlimo, *gali pasiūlyti* teismui įmonės administratoriaus kandidatūrą. Praktikoje dažnai pasitaiko situacijų, kuomet teismui paskyrus vieną ar kitą įmonės administratorių, aukščiau paminėti asmenys, turintys teisę inicijuoti įmonės bankroto procesą, skundžia teismo nutartį dėl sau „nepalankaus“ administratoriaus paskyrimo, motyvuodami administratoriaus patirties ar kompetencijos stoka. Tačiau faktiškai tokiu būdu siekiama proteguoti tik sau „parankią“ (šališką) administratoriaus kandidatūrą. Siekiant išvengti minėto šališkumo, įstatyme yra įtvirtinta teismo diskrecijos teisė (LR ĮBĮ 11 str. 2 d.). Teismas turi teisę administratoriumi paskirti tiek tą asmenį, kurį pasiūlė bankroto proceso iniciatoriai, tiek ir visiškai kitą asmenį, turintį teisę teikti administravimo paslaugas.

Šiuo klausimu aktuali yra 2005 m. gruodžio 8 d. Lietuvos apeliacinio teismo nutartis (civilinėje byloje Nr. 2-646/2005).⁴⁹ Teismas išnagrinėjo ieškovo AB „Sema“ administracijos vadovo R.Č. atskirąjį skundą dėl Panevėžio apygardos teismo 2005 m. spalio 25 d. nutarties, kuria buvo iškelta AB „Sema“ bankroto byla ir įmonės administratoriumi paskirtas fizinis asmuo A.K. Atskiruojų skundu AB „Sema“ administracijos vadovas R.Č. prašė apeliacinės instancijos teismo panaikinti Panevėžio apygardos teismo nutarties dalį dėl įmonės administratoriaus paskyrimo ir administratoriumi paskirti juridinį asmenį - UAB „Įmonių bankroto administravimo ir teisinių paslaugų biuras“, prašymą iš esmės motyvuodamas tuo, jog paskirto administratoriaus nebuvo pasiūlysi nei viena proceso šalis. AB „Sema“ administracijos vadovas R.Č. savo poziciją grindė tuo, jog administratoriaus ir įmonės kreditorių santykiuose nebus tarpusavio pasitikėjimo, abipusės pagarbos, o tai, pasak ieškovo, gali užvilinti bankroto bylos nagrinėjimą. Apeliacinės instancijos teismas atskirąjį skundą atmetė, motyvuodamas LR ĮBĮ teismui suteikta diskrecijos

⁴⁷ Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymas // Valstybės žinios. 2001, Nr. 31-1010.

⁴⁸ Bivainis J., Jakštas V., Kubilis S., Znutas R. Lietuvos Respublikos Įmonių bankroto įstatymo komentaras // Verslo ir komercinė teisė. 2002, Nr. 2-3.

⁴⁹ Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2005 m. gruodžio 8 d. nutartis c. b. AB „Sema“ administracijos vadovas R.Č. v. AB „Sema“, Nr. 2-646/2005, kat. 126.3. (S).

teise skirti įmonės bankroto administratorių. Apeliacinės instancijos teismas pažymėjo, kad tokia teismui suteikta teisė užtikrina galimybę parinkti nešališką ir pajėgų tinkamai administruoti įmonę administratorių, o teismo nutartis, kuria paskirtas bankrutuojančios įmonės administratorius, gali būti naikinama tik tuo atveju, jei paskirtas administratorius neatitinka LR ĮBĮ nustatytų reikalavimų.⁵⁰ Bylos duomenimis pirmos instancijos teismo paskirtas administratorius A.K. atitiko LR ĮBĮ nustatytus reikalavimus. Apeliacinės instancijos teismas taip pat pažymėjo, jog „Administratorių veiklos esminiai principai yra įtvirtinti LR ūkio ministro 2001 m. liepos 5 d. įsakymu Nr. 221 patvirtintose Verslo administratorių etikos taisyklėse⁵¹, kuriose nustatyta, kad administratoriaus darbas ir įmonių bankroto procese atsirandantys partnerystės santykiai turi būti grindžiami garbės, moralės, sąžinės ir nešališkumo principais“. Lietuvos apeliacinis teismas akcentuodamas tai, kad įmonės kreditoriai neskundžia pirmos instancijos teismo nutarties dėl administratoriaus paskyrimo, padarė išvadą, jog kreditoriai sutinka su teismo paskirto administratoriaus kandidatūra, o įmonės kreditorių ir administratoriaus santykiai atitiks Verslo administratorių etikos taisyklėse keliamus reikalavimus bankroto procese atsirandantiems partnerystės santykiams.

Svarbu pabrėžti, jog LR ĮBĮ 11 str. 2 d. įtvirtinta teismo diskrecijos teisė spręsti klausimą dėl administratoriaus kandidatūros parinkimo, negali būti laikoma absoliučia. Teismas turėtų motyvuotai ir pagrįstai nurodyti dėl kokių aplinkybių skiria vieną ar kitą asmenį įmonės administratoriumi bei išdėstyti argumentus, dėl kurių atmeta kitas pasiūlytas kandidatūras. Skirdamas įmonės administratorių teismas turi atsižvelgti į šiuos kriterijus: 1) *įmonės veiklos specifika*, 2) *administratoriaus patirtį, kvalifikaciją*, 3) *jo administruojamų įmonių skaičių bei jų veiklos pobūdį*, 4) *šiuo metu administruojamų įmonių statusą*, 5) *bankrutuojančios įmonės buveinės vietą*, 6) *įmonės turto buvimo vietą*, 7) *administratoriaus gyvenamąją, veiklos vietą*, 8) *ankstesnę administratoriaus darbinę veiklą ir kt. Kriterijus*. Praktikoje teismai, skirdami atitinkamus asmenis įmonės bankroto administratoriais, dažniausiai vadovaujasi *teritoriniu aspektu*. Atsižvelgiama į tai, kurio kandidato buvimo, gyvenamoji ar veiklos vieta sutampa su įmonės buveinės, veiklos vieta. Tokia praktika yra pateisinama bankroto proceso ekonomiškumo bei operatyvumo principais. Tais atvejais, kai keli kandidatai veikia toje pačioje teritorijoje, teismai atsižvelgia ir į kitus kriterijus.

⁵⁰ Lietuvos apeliacinio teismo teisėjų kolegijos 2005 m. gruodžio 8 d. nutartis c. b. AB „Sema“ administracijos vadovas R.Č. v. AB „Sema“, Nr. 2-646/2005, kat. 126.3. (S).

⁵¹ Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2001 m. liepos 5 d. įsakymas Nr. 221 „Dėl duomenų apie įmonės bankroto procedūras pateikimo ir skelbimo tvarkos, duomenų apie restruktūrizuojamą įmonę bei restruktūrizavimo procesą pateikimo ir skelbimo tvarkos, teisės teikti įmonių bankroto ir restruktūrizavimo administravimo paslaugas fiziniams ir juridiniams asmenims suteikimo tvarkos, įmonių bankroto administratorių veiklos kontrolės tvarkos, bankrutuojančių ir restruktūrizuojamų įmonių administratorių atestavimo komisijos sudėties, bankrutuojančių ir restruktūrizuojamų įmonių administratorių atestavimo komisijos nuostatų ir verslo administratorių etikos taisyklių patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 2001, Nr. 59-2137.

Pažymėtina, kad tais atvejais, kai asmenys, turintys teisę inicijuoti įmonės bankroto procesą, pateikdami teismui pareiškimą dėl bankroto bylos iškėlimo, nepasiūlo administratoriaus kandidatūros, teismas privalo pats parinkti administratorių (LR ĮBĮ 11 str. 2 d.). Lietuvos Aukščiausiojo Teismo senato 2001 m. gruodžio 21 d. nutarime Nr. 33 akcentuojama, jog tokiu atveju teisėjas turėtų pasiūlyti administruoti įmonės teismo teritorijoje veikiantiems administravimo paslaugas teikiantiems asmenims, o jei jie nesutinka, - kreiptis į Įmonių bankroto valdymo departamentą prie Ūkio ministerijos⁵² (toliau - Departamentas). Departamentas, gavęs teismo paklausimą dėl administratoriaus kandidatūros, ne vėliau kaip per 3 darbo dienas turi raštu pateikti teismui atsakymą.⁵³

Svarbu pažymėti, jog visais atvejais teismui skiriant tam tikrą asmenį konkrečios įmonės bankroto administratoriumi, yra būtinas to asmens sutikimas. Sutikdamas administruoti įmonės bankrotą asmuo, kaip civilinių santykių subjektas, išreiškia savo valią. Nors teisės aktai, reglamentuojantys bankroto procesą, ir nenumato, kad būtinas toks skiriamo administratoriaus sutikimas, remiantis Lietuvos Aukščiausiojo Teismo senato 2001 m. gruodžio 21 d. nutarimu Nr. 33 patvirtinta „Teismų praktikos, nagrinėjant bankroto bylas, iškeltas pagal 1997 m. Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymą, apibendrinimo apžvalga“⁵⁴ yra tikslinga reikalauti, kad administratoriaus kandidatūrą siūlantis asmuo kartu pateiktų ir to kandidato rašytinį sutikimą. Tokiu atveju nėra poreikio administratoriaus kviesti į teismo posėdį, kuriame sprendžiamas bankroto bylos iškėlimo klausimas. Kitais atvejais teisėjui reikėtų su būsimu administratoriumi išsiaiškinti, ar jis sutinka būti skiriamas teikti konkrečios įmonės bankroto administravimo paslaugas. Reikia pastebėti, jog šiuolaikinėje praktikoje, kandidatai kartu su pareiškimu dėl įmonės bankroto administravimo paslaugų teikimo pateikia teismui ir sutikimą teikti įmonei bankroto administravimo paslaugas. Tais atvejais, kai bankroto procesą inicijuojantys asmenys dėl tam tikrų priežasčių nepateikia kandidato sutikimo administruoti įmonę, teismas gali nustatyti terminą trūkumams pašalinti (sutikimui pateikti).

Kalbant apie bankroto administratoriaus skyrimo procedūrą, reikėtų pridurti, jog atskiras juridinių asmenų formas reglamentuojančiuose įstatymuose gali būti nustatyti ir kitokie administratoriaus skyrimo pagrindai ir tvarka. 2003 m. rugsėjo 18 d. Lietuvos Respublikos

---

⁵² Lietuvos Aukščiausiojo Teismo senato 2001 m. gruodžio 21 d. nutarimas Nr. 33 „Dėl įstatymų taikymo įmonių bankroto bylose“. http://www.lat.lt/3_nutartys/senos/nutartis.aspx?id=26361; prisijungimo laikas: 2007 12 01.

⁵³ Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2003 m. sausio 21 d. įsakymas Nr. 4-21 „Dėl teismo skiriamo bankrutuojančių ir bankrutavusių įmonių administratoriaus kandidatūros derinimo tvarkos patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 2003, Nr. 9-306.

⁵⁴ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo senato 2001 m. gruodžio 21 d. nutarimu Nr. 33 patvirtinta „Teismų praktikos, nagrinėjant bankroto bylas, iškeltas pagal 1997 m. Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymą, apibendrinimo apžvalga“. http://www.lat.lt/3_nutartys/senos/nutartis.aspx?id=26362; prisijungimo laikas: 2007 12 01.

draudimo įstatymo⁵⁵ 129 straipsnio, reglamentuojančio draudimo įmonės bankrotą, 4 dalyje numatyta, jog administratoriaus kandidatūrą teismui *pateikia* Priežiūros komisija.

Apibendrinant šį poskyrį galima būtų pažymėti, kad pagrindinis subjektas, dalyvaujantis administratoriaus skyrimo procedūroje yra teismas. Tačiau LR ĮBĮ 11 str. 2 d. įtvirtinta teismo diskrecijos teisė spręsti klausimą dėl administratoriaus kandidatūros parinkimo, negali būti laikoma absoliučia. Teismas, priėmęs nutartį iškelti įmonei bankroto bylą, turėtų motyvuotai ir pagrįstai nurodyti, kokiais kriterijais remdamasis jis pasirinko atitinkamą bankroto administratoriaus kandidatūrą.

2.3. Istorinė, lyginamoji administratoriaus skyrimo procedūros analizė

Kalbant apie bankroto administratoriaus skyrimą, galima išvelgti tam tikrą šios procedūros kaitą, kuri susijusi su Įmonių bankroto įstatymų raida po Lietuvos Respublikos nepriklausomybės atkūrimo.

Pagal 1992 m. Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymą administratoriumi galėjo būti skiriamas tik fizinis asmuo, kuriam nebuvo nustatyti jokie specialūs kvalifikaciniai reikalavimai. Administratoriumi negalėjo būti skiriamas įmonės atstovas (įmonės savininkas (savininkai), jos valdybos narys, administracijos vadovas). Tačiau tuo metu galiojęs įstatymas nenumatė draudimo galimybės kreditorių atstovui administruoti skolininko įmonę. Pasak R. Jazbučio, darytina išvada, kad pagal 1992 m. LR ĮBĮ administratoriumi teismo nuožiūra galėjo būti skiriamas bet kuris fizinis asmuo, netgi atstovaujantis kreditoriams, t.y. tikrai šališkas asmuo.⁵⁶ Logiška, jog ši įstatymo spraga turėjo būti užpildyta naujos LR ĮBĮ redakcijos nuostatomis, įtraukiančiomis į asmenų, kurie negali būti įmonės administratoriumi, sąrašą ir įmonės kreditorius. Pagal 1992 m. LR ĮBĮ teismas administratorių skirdavo savo nuožiūra, o jo (administratoriaus) darbo krūvis (administruojamų įmonių skaičius) nebuvo ribojamas. Darytina išvada, kad administratoriaus skyrimo ir kvalifikacijos kėlimo procesas pagal 1992 m. LR ĮBĮ buvo sunkiai valdomas.

1992 m. LR ĮBĮ pakeitimų banga atėjo kartu su nauja 1997 m. LR ĮBĮ redakcija. Šis įstatymas buvo kur kas išsamesnis bei tikslesnis savo „pirmtako“ atžvilgiu. Administratoriumi galėjo būti skiriamas ne tik fizinis, bet ir juridinis asmuo. Įstatyme numatyta asmens, padavusio pareiškimą dėl bankroto bylos iškėlimo, *pareiga pasiūlyti* teismui administratoriaus kandidatūrą. Tačiau, kaip pažymėjo Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2000 m. gruodžio 20 d. nutartyje

⁵⁵ Lietuvos Respublikos draudimo įstatymas // Valstybės žinios. 2003, Nr. 94-4246.

⁵⁶ Jazbutis R. Bankroto administratoriaus statusas. Tendencijos ir perspektyvos // Teisės problemos. 2004, Nr. 3(45). P. 7.

(civilinėje byloje Nr. 3K-3-1380/2000)⁵⁷, administratoriaus paskyrimas yra bankroto byla nagrinėjančio teismo prerogatyva. Teismo pasirinkimo teisės nevaržo pareiškimą dėl bankroto bylos iškėlimo padavusios asmens pareiga pasiūlyti teismui administratoriaus kandidatūrą. Kartu su 1997 m. LR ĮBĮ redakcija buvo nustatyti tam tikri bankroto administratoriaus kvalifikaciniai reikalavimai, t.y. asmuo turėjo atitikti 1997 m. spalio 1 d. LR Vyriausybės nutarimu Nr. 1072 patvirtintos „Teisės teikti įmonių administravimo paslaugas suteikimo tvarkos“⁵⁸ reikalavimus. Nauja ir tai, jog buvo nustatytas platesnis asmenų, kurie negali būti paskirti įmonės administratoriumi, sąrašas. 1997 m. LR ĮBĮ redakcija, šalindama 1992 m. LR ĮBĮ trūkumus, į minėtų asmenų sąrašą įtraukė įmonės kreditorius.

Svarbu pažymėti, jog dauguma 1997 m. LR ĮBĮ nuostatų, reglamentuojančių bankroto administratoriaus skyrimo tvarką, su tam tikrais pakeitimais liko galioti ir jau aptartame 2001 m. LR ĮBĮ. Nežiūrint į tai, jog 2001 m. LR ĮBĮ yra išsamiausias ankstesnių įstatymo redakcijų atžvilgiu, jame galima išvelgti nepakankamai suderintų, nevienareikšmių nuostatų.

Lyginant 1997 m. ir 2001 m. LR ĮBĮ redakcijas tikslinga būtų aptarti bankroto administratoriaus skyrimo kontrolės teisinio reglamentavimo problemą. Pagal 1997 m. ir 2001 m. LR ĮBĮ teisę teikti bankroto administravimo paslaugas įgijo juridiniai asmenys, kurie visuomet yra atstovaujami įgaliotų asmenų (vadovų ar pagal įgaliojimą veikiančių įmonės darbuotojų). Tokiais atvejais administratoriaus skyrimas gali būti kontroliuojamas tik iki teismo nutarties iškelti bankroto byla. Remiantis 1997 m. LR ĮBĮ problema ne tokia aktuali, nes pagal 1997 m. spalio 1 d. patvirtintą „Teisės teikti įmonių administravimo paslaugas suteikimo tvarką“⁵⁹ juridinis asmuo turi pateikti įmonės bankroto byla nagrinėjančiam teismui tvirtinti įgalioto asmens kandidatūrą. Iš to seka, kad tik nuo momento, kai teismas patvirtina juridinio asmens įgaliotą asmenį, pastarasis įgyja teisę administruoti nemokios įmonės bankrotą. 2001 m. LR ĮBĮ detalizuojantys poįstatyminiai teisės aktai nenumato panašių nuostatų, t.y. nebėra reikalavimo teikti teismui tvirtinti juridinio asmens (administratoriaus) įgaliotinio kandidatūros. Pasak R.Jazbučio, paskyrus administratoriumi juridinį asmenį, pastarasis skiria savo atstovą, kuris bylos nagrinėjimo metu, kaip rodo praktika, ne kartą yra keičiamas, nederinant jo kandidatūros nei su teismu, nei su administratorių kontroliuojančia institucija.⁶⁰ Tokiu būdu

⁵⁷ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2000 m. gruodžio 20 d. nutartis c. b. Valstybinė draudimo priežiūros tarnyba v. UAB draudimo kompanija "Vicura", Nr. 3K-3-1380/2000. Teismų praktika. 2001, Nr. 15. P. 100.

⁵⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. spalio 1 d. nutarimu Nr. 1072 patvirtinta „Teisės teikti įmonių administravimo paslaugas suteikimo tvarka“ // Valstybės žinios. 1997, Nr. 91-2279.

⁵⁹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. spalio 1 d. nutarimu Nr. 1072 patvirtinta „Teisės teikti įmonių administravimo paslaugas suteikimo tvarka“ // Valstybės žinios. 1997, Nr. 91-2279.

⁶⁰ Jazbutis R. Bankroto administratoriaus statusas. Tendencijos ir perspektyvos // Teisės problemos. 2004, Nr. 3(45). P. 9.

„<...> įgaliotinio kompetencijos laidavimas yra tapęs administratoriumi skiriamo juridinio asmens vidaus reikalu“.⁶¹

Autorius mano, jog tikslinga būtų grįžti prie ankščiau galiojusių nuostatų ir šiuo metu galiojančius LR ĮBĮ poįstatyminius teisės aktus papildyti nuostata, nustatančią reikalavimą juridinio asmens (administratoriaus) įgaliotinio kandidatūrą privalomai tvirtinti teisme.

Siekiant labiau pažinti bankroto administratoriaus skyrimo procedūrą, kandidatams keliamus reikalavimus, reikėtų pasiremti užsienio valstybių pavyzdžiais bei praktika. *Austrijoje* administratorius (konkursinės masės valdytojas) turi atitikti tris esminius reikalavimus: būti nepriekaištingos reputacijos, patikimas bei kompetentingas.⁶² Be to, jis turi būti nešališkas ir nepriklausomas nuo bankroto proceso dalyvių. *Švedijoje*, kurioje bankroto procesas pasižymi jo dalyvių savitumu, administratoriui (konkurso valdytojui⁶³) keliami „gilių žinių“ ir patirties reikalavimai. Savitumu pasižymi administratoriaus skyrimo procedūra ir *Rusijoje*. Pažymėtina, jog pagal 1998 m. Rusijos Federacijos bankroto įstatymą nuo kreditorių valios priklausė administratoriaus kandidatūros iškėlimo, svarstymo, teikimo teismui klausimų sprendimas. Pagal 2002 m. įstatymą bankroto administratorių (jais gali būti skiriami tik fiziniai asmenys) skyrimas priklauso savarankiškai reguliuojamoms administratorių organizacijoms. Vienintelis dalykas, kurį gali padaryti kreditorių susirinkimas, tai – nurodyti konkrečią savarankiškai reguliuojamą administratorių organizaciją, iš kurios narių bus paskirtas administratorius, bei nustatyti konkrečius reikalavimus administratoriaus kandidatūrai.⁶⁴ Minėta organizacija iš savo narių atrinktas kandidatūras teikia tvirtinti teismui. Tiesa, kreditorių susirinkimo bei nemokios įmonės atstovai turi teisę nušalinti po vieną kandidatūrą. Pažymėtina, jog Rusijos bankroto teisė kiekvienoje bankroto proceso stadijoje numato naujo administratoriaus skyrimas procedūrą. Žinoma, juo gali būti paskirtas ir ankstesnėje stadijoje veikęs administratorius, tačiau dėl administratoriaus skyrimo specifikos praktikoje to paties asmens paskyrimas yra labai apsunkintas. Rusų bankroto teisės specialistė M.V. Teliukina, kritikuodama tokią administratorių skyrimo tvarką, teigia, jog skolininko bankroto administratorių kaita praktikoje gali neigiamai paveikti ekonominę skolininko padėtį bei įtakoti tolesnį jo nemokumą.⁶⁵ *Didžiojoje Britanijoje* administratorių (konkursinės masės valdytoja) turi teisę skirti išskirtinis subjektų ratas: teismas,

⁶¹ Jazbutis R. Bankroto administratoriaus statusas. Tendencijos ir perspektyvos // Teisės problemos. 2004, Nr. 3(45). P. 9-10.

⁶² Institut zakonodatelstva i sravnitel'novo pravovedenija pri Pravitel'stbe Rossijskoj Federaciji. Osnovnyje instituty graždanskovo prava zarubežnyh stran / red. V.V.Zalesskij. Moskva, 2000. P. 152.

⁶³ Daugelyje valstybių bankroto proceso sąvoka vartojama tuomet, kai kalbama apie tyčinį bankrotą. Kuomet kalbama apie įmonės nemokumą, vartojama sąvoka – konkurso procesas.

⁶⁴ Teliukina M.V. Osnovy konkursnovo prava. – Moskva: Volters Kluver, 2004. P. 208.

⁶⁵ Teliukina M.V. Osnovy konkursnovo prava. – Moskva: Volters Kluver, 2004. P. 210.

kreditorių susirinkimas bei valdžios atstovas – valstybės sekretorius. Todėl galimas ir keleto administratorių paskyrimas vienu metu.⁶⁶

Pažymėtina, jog Lietuvos Respublikos teisės aktuose nėra numatytos galimybės vieno bankroto proceso metu *paskirti kelis* bankroto administratorių. *Autoriaus nuomone*, kelių administruojančių subjektų veikla vienos nemokios įmonės atžvilgiu turėtų neigiamų pasekmių bankroto proceso eigai. Kiltų daug neaiškumų ir probleminių situacijų dėl administratorių funkcijų pasiskirstymo, atlyginimo už teikiamas administravimo paslaugas padalinimo, atsakomybės už vykdomą veiklą atskyrimo. Tais atvejais, kai bankrutuoja didelės įmonės ir vienam administruojančiam subjektui sudėtinga susitvarkyti su darbo krūviu, *anot autoriaus*, administratoriui būtų tikslinga pasinaudoti kitų sričių specialistų (turto vertintojų, nekilnojamojo turto pardavimo agentų, teisininkų ir kt.) paslaugomis. Administruojant tokiu principu, būtų išvengta kelių administratorių poreikio.

Apibendrinant šį skyrių reikėtų paminėti, kad nuo bankroto administratoriaus paskyrimo momento, administratorius tampa pilnateisiu bankroto proceso subjektu, nuo kurio priklauso viso bankroto proceso eiga bei kokybė. Paskirtas administratorius įgyja jo kompetencijai priskirtas teises ir pareigas.

---

⁶⁶ Institut zakonodatelstva i sravnitel'novo pravovedenija pri Pravitel'stbe Rossijskoj Federaciji. Osnovnyje instituty graždanskovo prava zarubežnych stran/ red. V.V.Zalesskij. Moskva, 2000. P. 168.

3. Bankroto administratoriaus funkcijos, teisės ir pareigos

Įsiteisėjus teismo nutarčiai iškelti įmonei bankroto bylą įmonės administratorius įgyja svarbų vaidmenį viso bankroto proceso metu. Atsižvelgiant į LR ĮBĮ raidą, pastebima, jog bankroto administratoriaus funkcijos bei vaidmuo bankroto procese plėtėsi. Šiuo metu galiojančiame Įmonių bankroto įstatyme administratoriaus teisės ir pareigos yra išvardintos 11 str. 3 d.⁶⁷ Tam tikra jų dalis pasikartoja ir kituose LR ĮBĮ straipsniuose bei dalyse, reglamentuojančiose kitas bankroto procedūras (pvz. bankrutavusios įmonės likvidavimą (LR ĮBĮ 30 str. 4 d., 31 str., 32 str. 5 d.) ir kt.). Dėl šios priežasties, racionalu būtų visas Įmonių bankroto įstatyme įvardintas administratoriaus kompetencijai priskirtas funkcijas, teises ir pareigas suskirstyti į grupes. Lietuvos Respublikos įmonių bankroto komentare⁶⁸ yra numatytos šešios grupės administratoriaus atliekamų funkcijų ir įgalinimų, susijusių su:

1) įmonės turto administravimu ir turto realizavimu; 2) įmonės veiklos vykdymu ir užbaigimu; 3) įmonės atstovavimu ir bankrutuojančios įmonės interesų gynimu; 4) įmonės įsipareigojimų kreditoriams vykdymu; 5) suinteresuotų asmenų informavimu apie įmonės bankroto proceso vykdymą (bankroto viešumas); 6) kitos su bankroto procesu susijusios funkcijos ir įgalinimai.

Svarbu pažymėti, jog tolesnėse šio darbo dalyse nebus detalios analizuojama kiekviena LR ĮBĮ įtvirtinta administratoriaus funkcija, teisė ar pareiga. Autoriaus požiūriu, aktualu yra apibūdinti tas administratoriaus funkcijas, kurios yra itin svarbios įmonės bankroto procesui, bei susijusios su tam tikrais probleminiais administratoriaus vykdomos veiklos aspektais.

3.1. Administratoriaus teisės ir pareigos, susijusios su įmonės turto administravimu ir jo realizavimu

Ši administratoriaus teisių ir pareigų grupė apjungia LR ĮBĮ 11 str. 3 d. 3, 4 punktuose įtvirtintas nuostatas: administratorius valdo, naudoja bankrutuojančios įmonės turtą ir juo, taip pat bankuose esančiomis lėšomis disponuoja, be to užtikrina bankrutuojančios įmonės turto apsaugą. Minėtos nuostatos imperatyviai pakartojamos LR ĮBĮ 14 str. 1 d. 1 p.: „teisė valdyti, naudoti bankrutuojančios įmonės turtą (lėšas) ir juo disponuoti suteikiama tik administratoriui“. Kelis kartus minėtų teisių pakartojimas įstatyme nedaro jų svarbesnėmis, tačiau reikia atkreipti

⁶⁷ Pažymėtina, kad sąrašas nėra baigtinis. Logiška, jog visos administratoriaus kompetencijos neįmanoma sutalpinti į vieną įstatymo straipsnį ar skyrių. Įstatymų leidėjui neįmanoma iš anksto numatyti ir aprašyti visas galimas situacijas, kuriose gali pasireikšti bankroto administratoriaus veikla.

⁶⁸ Bivainis J., Jakštas V., Kubilis S., Znutas R. Lietuvos Respublikos Įmonių bankroto įstatymo komentaras // Verslo ir komercinė teisė. 2002, Nr. 2-3. P. 83.

dėmesį, kad šios teisės išimtinai priklauso administratoriaus kompetencijai. Jos susijusios su tikslu - apriboti bet kokią galimybę nesąžiningiems asmenims išvaistyti, paslėpti ar kitaip panaudoti įmonės turtą. Administratoriaus (faktiško ir juridinio bankrutuojančios įmonės valdytojo) sprendimus, susijusius su turto valdymu, naudojimu ir disponavimu, gali riboti tik LR ĮBĮ, teismo bei kreditorių susirinkimo (kreditorių komiteto) sprendimai. Įmonės steigimo dokumentų nuostatos, susijusios su įmonės valdymo organų kompetencija valdant, naudojant bei disponuojant turtą nėra taikomos, nes įmonės valdymo organai netenka savo įgaliojimų (LR ĮBĮ 10 str. 7 d. 4 p.). Įstatyme nėra detaliai nurodyta, kokį turtą administratorius gali valdyti, naudoti ar juo disponuoti. Todėl sąvoka „įmonės turtas“ šiuo atžvilgiu apima bet kokį įmonei priklausantį turtą, kuris turi tam tikrą piniginę vertę, t.y. materialų bei nematerialų įmonės turtą, pinigines lėšas, turtines teises, kurios gali būti civilinės apyvartos objektas.⁶⁹

Minėtų bankroto administratoriaus teisių ir pareigų grupei galima priskirti Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2006 m. lapkričio 27 d. nutartyje (civilinėje byloje Nr. 3K-3-598/2006)⁷⁰ akcentuotą pareigą – „išsiaiškinti ir patikrinti, koks turtas iš tikrųjų priklauso bankrutuojančiai įmonei, kam ir kaip jis buvo perleistas“.

Turto realizavimo funkciją administratorius atlieka LR ĮBĮ 33 str. nustatyta tvarka. Šią tvarką detalizuoja poįstatyminiai. Nekilnojamasis turtas parduodamas iš varžytynių Vyriausybės nustatyta tvarka. Šią tvarką nustato Lietuvos Respublikos vyriausybės 2001 m. liepos 3 d. nutarimas Nr. 831⁷¹. Kitą turtą, išskyrus įkeistą, administratorius privalo realizuoti pagal kreditorių nustatytą tvarką.

3.2. Administratoriaus teisės ir pareigos, susijusios įmonės veiklos vykdymu ir užbaigimu

Šios grupės administratoriaus įgalinimai yra išdėstyti LR ĮBĮ 11 str. 3 d. 6, 7, 9, 11, 13, 16 punktuose, tačiau paanalizuosime tik esmines bei tas, kurios susijusios su tam tikrais probleminiais aspektais. Vienas iš pagrindinių bankroto administratoriaus funkcijų yra sąlygų įmonės ūkinei veiklai bei finansiniam pajėgumui atstatyti sudarymas. Šios funkcijos vykdymas

⁶⁹ Bivainis J., Jakštas V., Kubilis S., Znutas R. Lietuvos Respublikos Įmonių bankroto įstatymo komentaras // Verslo ir komercinė teisė. 2002, Nr. 2-3. P. 96.

⁷⁰ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2006 m. lapkričio 27 d. nutartis c.b. A. Ž. v. A. L., VĮ Registrų centras, BŽŪB „Gailiūnai“, Nr. 3K-3-598/2006, kat. 21.1; 27.3.2.4 (S).

⁷¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. liepos 3 d. nutarimas Nr. 831 „Dėl valstybės institucijų įgaliotų asmenų atstovavimo įmonių bankroto ir restruktūrizavimo procesuose tvarkos, bankrutuojančios ir bankrutavusios įmonės turto pardavimo iš varžytynių tvarkos patvirtinimo ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. gruodžio 15 d. nutarimo Nr. 1458 „Dėl valstybės rinkliavos objektų sąrašo, šios rinkliavos dydžių ir mokėjimo ir grąžinimo tvarkos patvirtinimo“ papildymo“ // Valstybės žinios. 2001, Nr. 58-2090.

tiesiogiai siejasi su įmonės, negalinčios savarankiškai vykdyti veiklos bei tinkamai atsiskaityti su savo kreditoriais, interesų atstovavimu.

Minėtos funkcijos įgyvendinimui svarbią reikšmę turi administratoriaus teisė vadovauti bankrutuojančios įmonės komercinei veiklai (LR ĮBĮ 11 str. 3 d. 6 p.) bei sudaryti su ta veikla susijusius naujus sandorius (LR ĮBĮ 11 str. 3 d. 13 p.). Pažymėtina, kad pagrindinis tokiai veiklai keliamas reikalavimas – įmonės vykdoma *ūkinė komercinė turi mažinti dėl bankroto patiriamus kreditorių nuostolius*. Įstatymas nenustato, kad įmonės vykdoma *ūkinė komercinė veikla* būtų pelninga. Įstatymas suteikia teisę bankrutuojančiai įmonei vykdyti veiklą, jei dėl jos vykdymo įmonės nuostoliai yra mažesni, nei jie būtų patiriami šios veiklos nevykdant.⁷² Tokios veikos vykdymas įpareigoja administratorių vadovautis protingumo bei proporcingumo principais, t.y. atsižvelgti į tai, kad nors įmonės vykdoma *ūkinė veikla* ir nėra pelninga, įmonei naudingiau ją vykdyti negu nevykdyti, nes nevykdant - įmonė patirtų didesnius nuostolius ir taip dar labiau apsukintų kreditorių finansinių reikalavimų patenkinimą. Pažymėtina, kad administratorius iš minėtos veiklos gautas pajamas pirmiausiai panaudoja dėl šios veiklos vykdymo turėtoms išlaidoms padengti (žaliavų pirkimo, darbuotojų darbo užmokesčiui ir kt.), o likusias lėšas - administravimo išlaidoms bei atsiskaitymams su kreditoriais.

Svarbu paminėti, kad iš įmonės vykdomos *ūkinės komercinės veiklos* dėl neįvykdytų prievolių atsiradusiems kreditorių reikalavimams nėra suteikiama pirmenybė kitų kreditorių atžvilgiu, tad jie tenkinami bendra kreditorių reikalavimų tenkinimo tvarka. Tokia situacija sąlygoja asmenis, turinčius komercinių santykių su bankrutuojančia įmone, būti itin atidžiais bei aktyviais, ginant savo teisėtus interesus.⁷³

Šiuo aspektu aktualu atkreipti rusų bankroto teisės specialistų požiūrį. Kreditorių reikalavimus, kurie atsiranda iš įmonės bankroto proceso metu sudarytų sutarčių arba sutarčių, kurių įvykdymo terminas dar nepasibaigęs, priimta vadinti „einamaisiais“ (*ru. текущие*) reikalavimais. Kaip pažymi M.V. Teliukina, „einamųjų“ kreditorių padėtis konkurso procese⁷⁴ yra keik privilegijuota, ir tai teisinga, nes neretai nuo jų priklauso skolininko tolesnis funkcionavimas ir galimybė išgelbėti jo biznį. Akivaizdu, kad subjektai, dalyvaudami sutartiniuose santykiuose su skolininku, kurio atžvilgiu vykdomas konkurso procesas,

⁷² Bivainis J., Jakštas V., Kubilis S., Znutas R. Lietuvos Respublikos Įmonių bankroto įstatymo komentaras // Verslo ir komercinė teisė. 2002, Nr. 2-3. P. 79.

⁷³ Bivainis J., Jakštas V., Kubilis S., Znutas R. Lietuvos Respublikos Įmonių bankroto įstatymo komentaras // Verslo ir komercinė teisė. 2002, Nr. 2-3. P. 79.

⁷⁴ Rusijos Federacijos konkurso teisės apibrėžimas iš esmės atitinka Lietuvos Respublikoje vartojamą bankroto teisės sąvoką. Konkurso proceso, susijusio su nemokaus skolininko turto administravimu, metu veikia keturios administratorių kategorijos: laikinasis valdytojas (*ru. временный управляющий*), administracinis valdytojas (*ru. административный управляющий*), išorinis valdytojas (*ru. внешний управляющий*), konkurso valdytojas (*ru. конкурсний управляющий*). Visas šias kategorijas galima įvardinti vienu pavadinimu – bankroto administratorius.

rizikuoja.⁷⁵ Taigi „einamųjų“ kreditorių finansiniai reikalavimai pagrįstai laikomi prioritetiniais, o atsiskaitymus su jais administratorius turi vykdyti pirmiausia. Priešingu atveju kontrahentai tiesiog neturėtų suinteresuotumu sudaryti su bankrutuojančia įmone sutarčių, o tai labai pablogintų skolininko padėtį.

Kita svarbi administratoriaus teisė yra susijusi su sprendimo *del įmonės būsimų įsipareigojimų vykdymo* priėmimu. Per 30 dienų nuo nutarties išskelti bankroto bylą įsiteisėjimo, administratorius, revizuodamas įmonės sudarytus ir vykdomus sandorius (sutartis), turi teisę priimti sprendimus dėl įmonės sudarytų sandorių, kurių vykdymo terminas dar nepasibaigė, tolesnio vykdymo (LR ĮBĮ 10 str. 7 d. 4 p., 11 str. 3 d. 13 p.). Administratorius, įvertinęs bankrutuojančios įmonės galimybes bei nusprendęs, jog tolesnis sutarties vykdymas nemažins įmonės nuostolių, gali *vienašališkai* nuspręsti nevykdyti įmonės sudarytų sutarčių, per 30 dienų (LR ĮBĮ 10 str. 7 d. 4 p., 11 str. 3 d. 13 p.) apie tai pranešdamas suinteresuotiems asmenims. Įmonės sudarytos sutartys, apie kurių nevykdymą administratorius pranešė LR ĮBĮ 10 str. 7 d. 4 p. nustatyta tvarka, laikomos pasibaigusiomis. LR ĮBĮ 11 str. 3 d. 13 p. yra numatyta administratoriaus pareiga - visais atvejais informuoti suinteresuotus asmenis apie tai, bankrutuojanti įmonė vykdys ar nevykdys sudarytas su jais sutartis. Svarbu pabrėžti, jog praktikoje dažnai pasitaiko, kad nutraukdami sutartis, kurių vykdymo terminas dar nepasibaigęs, administratoriai neargumentuoja, dėl kokių priežasčių jos nutraukiamos. *Manytina*, kad administratorius, nutraukdamas bankrutuojančios įmonės sudarytą sutartį, kurios vykdymo terminas dar nepasibaigęs, kitai sutarties šaliai turėtų argumentuotai pareikšti, kokiu pagrindu ši sutartis nutraukiama.

Pažymėtina, kad LR ĮBĮ nesuteikia teisės kitai sutarties šaliai (asmeniui, sudariusiam su įmone sutartį) vienašališkai nutraukti sutartį, kai jis sužino, kad įmonė bankrutuoja ir dėl to jis ateityje gali patirti neplanuotų nuostolių.⁷⁶ Sutarties šalis, sužinojusi apie įmonės bankrotą, privalo vykdyti sutartį iki to laiko, kol administratorius vienašališkai nuspręs, nutraukti ar toliau vykdyti sutartį. Jei ši šalis atsisako vykdyti savo įsipareigojimus, jai galioja bendrosios sutarčių nevykdymo nuostatos bei iš to kylančios teisinės pasekmės (netesybos (bauda, delspinigiai), palūkanos). Vertinant iš civilinės teisės, kurioje galioja sutarties šalių lygiateisiškumo principas, pozicijų administratoriaus, veikiančio bankrutuojančios įmonės vardu, teisė vienašališkai nutraukti sutartį pažeidžia kitos sutarties šalies teisėtus interesus. Tačiau bankroto procesui būdingas viešasis interesas, užtikrinantis vienodą visų kreditorių finansinių reikalavimų

---

⁷⁵Teliukina M.V. Suščnost i nekotoryje problemy konkursnovo prava // Zakonodatelstvo. 2000, Nr. 4. <http://www.bankrotstvo.ru/132.htm>; prisijungimo laikas: 2007 12 01.

⁷⁶Bivainis J., Jakštas V., Kubilis S., Znutas R. Lietuvos Respublikos Įmonių bankroto įstatymo komentaras // Verslo ir komercinė teisė. 2002, Nr. 2-3. P. 78.

patenkinimą. Todėl iš minėtų sutarčių kilę finansiniai reikalavimai yra tenkinami bendrais įmonės kreditorių reikalavimų tenkinimo pagrindais bei eiliškumu.

Reikia atkreipti dėmesį į tai, jog minėta administratoriaus galimybė vienašališkai nutraukti sutartis netaikoma darbo sutartims (jų nutraukimą reglamentuoja Lietuvos Respublikos darbo kodekso⁷⁷ teisės normos) bei sutartims, kurios bankrutuojančiai įmonei suteikia kreditorinio reikalavimo teisę (praktikoje vadinamos *debitorinės sutartys*). Savaime suprantama, kad *debitorinių sutarčių* nutraukimas nenaudingas bankrutuojančiai įmonei, nes iš šių sutarčių atsiradusi reikalavimo teisė suponuoja galimybę atsiskaityti su įmonės kreditoriais.

Įvertinus administratoriaus teisės vienašališkai nutraukti įmonės sutartis, kurių vykdymo terminas dar nepasibaigęs, reglamentavimą LR ĮBĮ reikia pastebėti, kad su minėta teise susijusios nuostatos pasikartoja keliuose LR ĮBĮ straipsniuose (10 str. 7 d. 4 p., 11 str. 3 d. 13 p., 17 str. 1 d., 2 d.).

Autorius išreiškia poziciją, jog toks teisės normų, reglamentuojančių iš esmės tą pačią administratoriaus teisę, dubliavimas LR ĮBĮ yra kritikuotinas. Nėra tikslinga įstatymą „pripildyti“ pasikartojančiomis teisės normomis, kurių taikymas gali sukelti painiavą bei ginčus. *Autorius mano*, kad administratoriaus teisę priimti sprendimą dėl įmonės būsimų įsipareigojimų, kylančių iš sutarčių, kurių vykdymo terminas dar nepasibaigė, vykdymo bei *pareigą* apie tokį sprendimą tinkamai informuoti suinteresuotus asmenis (kitą sutarties šalį) tikslinga būtų nustatyti tik viename LR ĮBĮ straipsnyje ar jo dalyje, o kitose įstatymo dalyse, esant poreikiui, įtvirtinti nuorodą į ankščiau minėtą straipsnį ar jo dalį.

3.3. Administratoriaus teisės ir pareigos, susijusios su įmonės atstovavimu ir bankrutuojančios įmonės interesų gynimu

Šiuos administratoriaus įgalinimus reglamentuoja LR ĮBĮ 11 str. 3 d. 8, 9, 10 bei 14 punktai: administratorius tikrina sandorius, sudarytus per ne mažesnę kaip 36 mėnesių laikotarpį iki bankroto bylos iškelimo, ir pareiškia ieškinius dėl sandorių, priešingų įmonės veiklos tikslams ir (arba) galėjusių sukelti įmonės nemokumą, pripažinimo negaliojančiais; atstovauja įmonei teisme bei kreditorių susirinkime; ginčija nepagrįstus kreditorių reikalavimus teisme; gina įmonės interesus.

Autoriaus nuomone, tikslinga detaliau panagrinėti LR ĮBĮ 11 str. 3 d. 8 p. įtvirtintą administratoriaus teisę (pareigą), suteikiančią administratoriui galimybę tikrinti įmonės vardu per paskutinius trejus metus (tyčinio bankroto atveju per penkerius metus, LR ĮBĮ 20 str.) sudarytus

---

⁷⁷ Lietuvos Respublikos darbo kodeksas // Valstybės žinios. 2002, Nr. 64-2569.

sandorius, o nustačius, kad tokie sandoriai buvo sudaryti pažeidžiant įmonės veiklos tikslus ir (arba) dėl jų sudarymo įmonė tapo nemoki, kreiptis į teismą dėl jų pripažinimo negaliojančiais.

Pirmiausia reikėtų išsiaiškinti - LR ĮBĮ 11 str. 3 d. 8 punkte yra įtvirtinta administratoriaus teisė ar pareiga. Atsakant į šį klausimą tikslinga paminėti Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2003 m. spalio 8 d. nutartį (civilinėje byloje Nr. 3K-3-917/2003)⁷⁸, kurioje teismas LR ĮBĮ 11 str. 3 d. 8 p. įtvirtintą nuostatą įvardino administratoriaus pareiga, nurodydamas, kad bankrutuojančios įmonės administratorius **privalo** patikrinti bankrutuojančios įmonės sandorius, o nustatęs šiuos sandorius kaip pažeidžiančius įmonės tikslus ir (ar) įtakojusius jos nemokumą, kreiptis į teismą dėl jų pripažinimo negaliojančiais. Pažymėtina, kad privalomas šios pareigos vykdymas gali neigiamai įtakoti bankroto proceso ekonomiškumą bei operatyvumą. Administratoriui, pareiškus ieškinius dėl įmonės sudarytų sandorių pripažinimo negaliojančiais, jų nagrinėjimas teisme gali ilgai užtrukti, o gautas rezultatas gali netenkinti nei įmonės, nei tuo labiau jos kreditorių interesų. Tačiau, jei LR ĮBĮ 11 str. 3 d. 8 p. administratoriaus veiksmus įvardinsime tik kaip teisę (o ne pareigą), tuomet jos realizavimas išimtinai priklausys tik nuo administratoriaus valios (subjektas jos neįgyvendinęs, nesulauktų pareigos nevykdymo atveju atsirandančių neigiamų teisinių pasekmių). Todėl šiuo klausimu aktualu paminėti Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2006 m. birželio 14 d. nutartyje (civilinėje byloje Nr. 3K-3-383/2006)⁷⁹ suformuluotą poziciją, jog įmonės administratorius **turi ne tik teisę, bet ir pareigą** patikrinti anksčiau paminėtus bankrutuojančios įmonės sandorius bei pareikšti ieškinius dėl šių sandorių negaliojimo. Manytina, kad atlikti minėtus veiksmus administratoriui yra ir pareiga ir teisė, o prieš kreipdamasis į teismą dėl konkretaus įmonei nenaudingo sandorio pripažinimo negaliojančiu administratorius, atsižvelgdamas į bankrutuojančios įmonės ir jos kreditorių interesus bei vadovaudamasis bankroto proceso ekonomiškumo principu, turėtų įvertinti visas teisinės perspektyvas bei galimą rezultatą.

Reikia pridurti, kad LR ĮBĮ 11 str. 3 d. 8 p. numato administratoriaus **pareigą** patikrinti įmonės sudarytus sandorius *per ne mažesnę kaip 36 mėnesių*⁸⁰ (1997 m. LR ĮBĮ 15 str. 4 d. 7 p. *numatė 12 mėnesių*) laikotarpį iki bankroto bylos iškėlimo. Tačiau administratorius turi **teisę** tikrinti minėtus bankrutuojančios įmonės sudarytus sandorius ir už ankstesnį nei 36 mėnesiai laikotarpį. Tokiu būdu lyg ir nustatomas „nepasitikėjimo“ bankrutuojančia įmone laikotarpis, manant, kad per tą laiką įmonės valdymo organai veikla galėjo būti priešinga įmonės tikslams ir

⁷⁸ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2003 m. spalio 8 d. nutartis c.b. BUAB „Aukštaitijos statyba“ v. AB bankas „Hansa-LTB“, Nr. 3K-3-917/2003, kat.: 15.2; 15.2.1.1; 15.2.2.1; 18.1; 27.5.1; 31.6.1.

⁷⁹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2006 m. birželio 14 d. nutartis c. b. Kauno miesto savivaldybės įmonės „Namų priežiūra“ v. Kauno miesto savivaldybė, Nr. 3K-3-383/2006, kat. 21.4.1.1; 121.13 (S).

⁸⁰ Administratorius turi **teisę** tikrinti bankrutuojančios įmonės sudarytus sandorius ir už ankstesnį nei 36 mėnesiai laikotarpį iki bankroto bylos įmonei iškėlimo.

interesams. Savaiame suprantama, kad ilgesnis „nepasitikėjimo“ įmone terminas nustatomas tyčinio bankroto atveju. Remiantis LR ĮBĮ 20 str. administratorius *privalo* patikrinti įmonės sandorius, *sudarytus per 5 metų (1997 m. LR ĮBĮ 24 str. numatė 3 metų) laikotarpį iki bankroto bylos iškėlimo*. Kaip pažymi Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 1998 m. gegužės 28 d. konsultacijoje⁸¹ ši įstatymo nuostata nedraudžia, esant reikalui, išnagrinėti ir per ilgesnį laikotarpį sudarytus bankrutuojančios įmonės sandorius. Tai nėra ieškinio senaties terminas, o įstatymų nustatytas privalomas 5 metų laikotarpis, per kurį sudaryti sandoriais turi būti išnagrinėti nustačius tyčinį įmonės bankrotą.

Detaliai žvelgiant į LR ĮBĮ teisės normas, galima pastebėti, jog įstatyme nereglamentuojami savarankiški sandorių negaliojimo pagrindai, o tik akcentuojami ginčytinų sandorių požymiai – priešingumas įmonės veiklos tikslams ir galima įtaka įmonės mokumui. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2003 m. spalio 8 d. nutartyje (civilinėje byloje Nr. 3K-3-917/2003)⁸² padarė išvadą, kad bankrutuojančios įmonės administratorius anksčiau sudarytus įmonės sandorius gali ginčyti Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse⁸³ (toliau LR CK) nustatytais sandorių negaliojimo pagrindais, įtvirtintais LR CK I knygos IV skyriuje bei atitinkamuose kodekso straipsniuose (pvz.: LR CK 6.66 str.). Teisės moksle yra išskiriamos keletas teorijų, susijusių su sandorių nuginkijimo pagrindais: 1) subjektyvioji (skolininko nesąžiningumo, *actio Pauliana*), 2) objektyvioji⁸⁴. Nedetalizuojant atskirų sandorių negaliojimo pagrindų, autoriaus nuomone, tikslinga būtų aptarti *actio Pauliana*⁸⁵ (subjektyviosios teorijos) instituto taikymą, kuriuo administratorius gali remtis reikšdamas ieškinius.

Pagal LR CK 6.66 str. Pauliano ieškinį gali pareikšti kreditorius, todėl formaliai žvelgiant į teisės normos turinį, atrodytų, kad bankrutuojančios įmonės administratoriui tokia teisė nesuteikta. Tačiau LR ĮBĮ 11 str. 3 d. 14 p. nustato, kad administratorius gina *visų kreditorių, taip pat bankrutuojančios įmonės* teises ir interesus. Sistemiskai aiškinant šia normą, galima teigti, kad administratorius, atstovaudamas tiek kreditorių, tiek įmonės interesams, gali reikšti ieškinius dėl įmonės sudarytų sandorių negaliojimo. Kaip buvo minėta anksčiau LR ĮBĮ nereglamentuoja savarankiškų sandorių pripažinimo negaliojančiais pagrindų, o tik nurodo ginčytinų sandorių požymius. Tuo remiantis Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2004 m. lapkričio

⁸¹ Įmonių bankroto įstatymo taikymas teismų praktikoje 1995-1999 metais // Konsultacijos Nutarimai. Vilnius: Bonaventūra, 1999. P. 69.

⁸² Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2003 m. spalio 8 d. nutartis c.b. BUAB „Aukštaitijos statyba“ v. AB bankas „Hansa-LTB“, Nr. 3K-3-917/2003, kat.: 15.2; 15.2.1.1; 15.2.2.1; 18.1; 27.5.1; 31.6.1.

⁸³ Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas // Valstybės Žinios. 2000, Nr. 74-2262.

⁸⁴ Teorijos atsiradimo pradžia laikoma Italijos viduramžių miestų teisėje. Miestų statutai numatė, kad skolininko sutartis yra negaliojanti, jei ji sudaryta per tam tikrą laiką (nuo kelių dienų iki 3-4 mėnesių) iki skolininko bankroto. Subjektyvus faktorius neturėjo įtakos, t.y. nesvarbu skolininkas ketino ar ne sukelti žalos kreditoriams. (M.V. Teliukina. Osnovy konkursnovo prava. – Moskva: Volters Kluver, 2004. P. 380.).

⁸⁵ Kreditoriaus teisė ginčyti skolininko sudarytus sandorius, kurių pastarasis sudaryti neprivalėjo, jeigu šie sandoriai pažeidžia kreditoriaus teises, o skolininkas apie tai žinojo ar turėjo žinoti (*actio Pauliana*). LR CK 6.66 str. 1 d.

22 d. nutartimi (civilinėje byloje Nr.3K-3-636/2004)⁸⁶ konstatavo, kad bankrutuojančios įmonės administratorius anksčiau šios įmonės sudarytus sandorius gali ginčyti LR CK atitinkamais nustatytais sandorių negaliojimo pagrindais, taigi ir LR CK 6.66 straipsnio pagrindu. Administratorius, ginčydamas sandorius LR CK 6.66 str. pagrindu, privalo įrodinėti trečiojo asmens nesąžiningumą, t. y., kad tas asmuo žinojo arba turėjo žinoti apie tai, jog sandoris pažeidžia skolininko kreditorių teises. Administratoriui nereikia įrodinėti trečiojo asmens nesąžiningumo tais atvejais, kai, pavyzdžiui, skolininko turtas buvo perleistas trečiajam asmeniui neatlygintinai (neatlygintinio sandorio atvejis).

„<...> skirtingai nei kitais sandorių pripažinimo negaliojančiais pagrindų atvejais, Pauliano ieškinio pagrindinė paskirtis ir tikslas yra kompensacinis“.⁸⁷ Pažymėtina, kad administratorius per Pauliano ieškinio institutą įgyvendina vieną iš pagrindinių savo funkcijų, t.y. gindamas kreditorių interesus nuo nesąžiningų skolininko veiksmų, siekia atstatyti pažeistą skolininko mokumą ir sugrąžinti skolininką į ankstesnę turtinę padėtį.

Kita svarbi probleminė situacija yra susijusi su tuo, kad administratorius LR ĮBĮ 11 str. 3 d. 8 p. pagrindu negali ginčyti įmonės valdymo organų sprendimų, kurie galėjo iš esmės įtakoti įmonės nemokumą. Tuomet kyla klausimas, ar administratorius turi teisę ginčyti įmonės valdymo organų žalingų sprendimų pagrindu sudarytus sandorius. Pažymėtina, kad bankroto procese administratorius yra bankrutuojančios įmonės valdytojas, nes įmonės valdymo organai yra netekę savo įgaliojimų (LR ĮBĮ 10 str. 7 d. 2 p.). Tačiau tai nereiškia, kad visi šie įgaliojimai yra perkeliama įmonės administratoriui. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, remdamasis LR ĮBĮ 1997 m. 15 str. 4 d. 7 p. (dabar 11 str. 3 d. 8 p.) nuostatomis, suteikiančioms teisę administratoriui patikrinti bankrutuojančios įmonės sandorius, 2001 m. spalio 24 d. nutartyje (civilinėje byloje Nr. 3K-3-840/2001)⁸⁸ išaiškino, kad administratoriui nesuteikta teisė ginčyti įmonės valdymo organų (įmonės akcininkų) priimtų sprendimų, o jo įgaliojimai yra išdėstyti LR ĮBĮ baigtiniu sąrašu. Kadangi LR ĮBĮ yra specialusis įstatymas, o juo ne visi įmonės valdymo organų įgaliojimai perkelti administratoriui bei konkrečioje normoje detalčiai išvardyti, tai įgaliojimų apimtis plečiamai neaiškintina.⁸⁹ Tačiau minėtoje nutartyje teismas pažymėjo, kad jeigu įmonės valdymo organų (įmonės akcininkų) *sprendimai buvo žalingi įmonei, tai juos realizuojant sudaryti sandoriai gali būti ginčijami dėl sandorių ydingumo ar kreditorių teisių*

⁸⁶ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2004 m. lapkričio 22 d. nutartis c. b. BUAB „Pamario langai“ v. UAB „Palangos statyba“, Aurelijus Kuisys, Nr.3K-3-636/2004, kat. 31.6.1. Teismų praktika. 2005, Nr. 23. P. 93.

⁸⁷ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2001 m. vasario 21 d. nutartis c. b. AB Turto bankas v. BAB “Rimeda”, AB Lietuvos taupomasis bankas, Nr. 3K-3-201/2001, kat. 15.2.1.1., 31.6.1., 125.6.

⁸⁸ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2001 m. spalio 24 d. nutartis c. b. LAB “Senasis stumbras” v. UAB “Baltasis beržas”, Nr. 3K-3-840/2001, kat. 94.1; 125.4.

⁸⁹ Ten pat.

*pažeidimo iš esmės.*⁹⁰ Iš to darytina išvada, kad administratorius, negalėdamas ginčyti bankrutuojančios įmonės buvusių valdymo organų sudarytų žalingų sprendimų, turi teisę ginčyti tų sprendimų pagrindu sudarytus priešingus įmonės veiklos tikslams bei galėjusius įtakoti įmonės nemokumą sandorius.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad LR ĮBĮ 11 str. 3 d. 8 p. yra numatyta administratoriaus reiškiamų ieškinių dėl įmonės sudarytų sandorių pripažinimo negaliojančiais senaties skaičiavimo pradžia. Laikoma, kad administratorius apie sandorius sužinojo *nuo nutarties išskelti bankroto bylą įsiteisėjimo dienos*. Ši įstatymo nuostata sulaukia tam tikrų pastebėjimų. LR ĮBĮ 10 str. 7 d. 1 p. nustato, kad įmonės valdymo organai privalo perduoti administratoriui visus įmonės dokumentus per teismo nustatytus terminus. Praktikoje teismai nutartyse išskelti įmonei bankroto bylą dažniausiai nurodo 15 dienų terminą. Iš to seka, kad administratorius apie bankrutuojančius įmonės sudarytus sandorius faktiškai sužinoti tik po to, kai įmonės valdymo organai perduoda jam visus įmonės dokumentus, t.y. per 15 dienų laikotarpį. Galima situacija, kad įmonės valdymo organai apskritai nevykdo minėto reikalavimo. Logiška, kad administratorius negali tikrinti įmonės sandorių tol, kol jų jam niekas neperdavė.

Autoriaus nuomone, tikslinga būtų pakeisti LR ĮBĮ 11 str. 3 d. 8 p. nuostatą, nustatant, kad administratorius apie sandorius sužinojo ne nuo nutarties išskelti bankroto bylą įsiteisėjimo dienos, o nuo visų įmonės dokumentų perdavimo jam dienos. Ypatingai tai aktualu tuomet, kai valdymo organai vengia ar laiku neperduoda administratoriui visų įmonės dokumentų.

Apibendrinant, reikia pastebėti, kad administratoriaus teisė (pareiga) reikšti ieškinius dėl įmonės sudarytų sandorių nuginkčijimo yra labai svarbus jos statuso aspektas. Su tinkamu šios teisės (pareigos) įgyvendinimu susijęs ne tik bankrutuojančios įmonės, bet ir šios įmonės kreditorių interesų gynyba. Atkreiptinas dėmesys, kad „administratoriaus pareikšto ieškinio nagrinėjimo rezultatai gali turėti įtakos bankrutuojančios įmonės mokumo atstatymui arba kreditorių reikalavimų patenkinimo dydžiui“.⁹¹

Kita svarbi administratoriaus funkcija, kuri tiesiogiai susijusi su bankrutuojančios įmonės interesų gynimu, yra ***nepagrįstų kreditorių reikalavimų užginčijimas teisme*** (LR ĮBĮ 11 str. 3 d. 10 p.). Administratorius, teikdamas teismui tvirtinti sudarytą visų įmonės kreditorių bei jų reikalavimų sąrašą, remdamasis įmonės finansinės apskaitos dokumentus gali nesutikti su kai kurių kreditorių pareikštų reikalavimų dydžiu arba gali ginčyti pačią finansinio reikalavimo teisę. Praktikoje administratorius, teikdamas teismui tvirtinti kreditorių finansinius reikalavimus, tame pačiame pareiškime nurodo tiek neginčijamus, tiek ir ginčijamus kreditorių finansinius

⁹⁰ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2001 m. spalio 24 d. nutartis c. b. LAB „Senasis stumbras“ v. UAB „Baltasis beržas“, Nr. 3K-3-840/2001, kat. 94.1; 125.4.

⁹¹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus išplėstinės teisėjų kolegijos 2000 m. gegužės 31 d. nutartis c.b. Nr. 3K-7-541/2000, kat. 30. Teismų praktika. 2000, Nr. 14. P. 141.

reikalavimus. Administratoriaus pareiškimą dėl kreditorių finansinių reikalavimų pagrįstumo nuginčijimo teismas nagrinėja žodinio proceso tvarka, šaukdamas į teismo posėdį administratorių ir kreditorių, kurio reikalavimai ginčijami.⁹² Administratoriaus ginčijamus finansinius reikalavimus teismas tvirtina vėlesnėmis nutartimis, nes nustatyti tų reikalavimų pagrįstumą užima nemažai laiko. Nors minėtos administratoriaus funkcijos vykdymas gina bankrutuojančios įmonės interesus, kyla *problema* dėl naujai patvirtintų kreditorių teisių dalyvauti įmonės bankroto procese. Administratoriaus tam tikrų kreditorių reikalavimų ginčijimas gali sukelti kreditorių *lygiateisiškumo principo pažeidimą*, nes kreditoriai, kurių reikalavimai patvirtinami, tampa byloje dalyvaujančiais asmenimis ir įgyja visas procesines byloje dalyvaujančio asmens teises (LR CPK 42 str.), taip pat ir teisę dalyvauti kreditorių susirinkimuose ir turėti sprendžiamąjį balsą (LR ĮBĮ 21 str. 1 d. 3 p.).⁹³ Kreditoriai, kurių reikalavimus administratorius pagrįstai ar nepagrįstai ginčija, į bankroto procesą dalyvaujančiais asmenimis įstoja vėliau (kai patvirtinami vėlesnėmis teismo nutartimis), nors iki tol kreditorių susirinkime gali būti priimti reikšmingi tolesniam įmonės likimui sprendimai. Suprantama, kad neužvilkinant bankroto procedūros, praktikoje yra sudėtinga viena nutartimi patvirtinti visų kreditorių finansinius reikalavimus, tačiau tokia procedūra gali lemti kreditorių lygiateisiškumo principo pažeidimą. Šiuo klausimu yra aktuali Lietuvos apeliacinio teismo 2003 m. balandžio 3 d. nutartis (civilinėje byloje Nr. 2-153/2003)⁹⁴, kurioje pažymėta, kad administratoriaus ginčijamų kreditoriaus reikalavimų pagrįstumo nustatymas neturėtų užtrukti, nes pernelyg ilgas šio klausimo svarstymas galėtų nulemti kreditoriaus teisių pažeidimą.

Kadangi kreditorių lygiateisiškumo užtikrinimas minėtu aspektu nėra pakankamai sureguliuotas, reikia ieškoti procesinių būdų, kaip kreditorių reikalavimo tvirtinimo klausimą išspręsti daugiau ar mažiau vienu metu. Šiuo aspektu galima būtų sutikti su R.Norkumi, kuris siūlo, „Pavyzdžiui, jeigu administratorius ginčija kreditoriaus pareikšto finansinio reikalavimo dydį, bet iš bylos medžiagos aišku, kad vienokią ar kitokią finansinį reikalavimą tas kreditorius vis dėlto turi, teismas pirmiausia galėtų patvirtinti administratoriaus neginčijamą reikalavimo dalį, o ginčijamos reikalavimo dalies tvirtinimo klausimas galėtų būti atidėtas vėlesniam laikui“.⁹⁵ Tokiu būdu šis kreditorius galėtų įgyti LR ĮBĮ kreditoriams suteiktas teises.

Šiame poskyryje buvo aptartos tos administratoriaus teisės ir pareigos, kurias jis vykdo bankrutuojančios įmonės interesų atžvilgiu. Reikia pasakyti, kad vykdymas šias pareigas administratorius tenkina ne tik įmonės, bet ir jos kreditorių interesus.

⁹² Lietuvos Aukščiausiojo Teismo senato 2001 m. gruodžio 21 d. nutarimas Nr. 33 „Dėl įstatymų taikymo įmonių bankroto bylose“. http://www.lat.lt/3_nutartys/senos/nutartis.aspx?id=26361; prisijungimo laikas: 2007 12 01.

⁹³ Norkus R. Procesiniai bankroto bylų nagrinėjimo ypatumai // Jurisprudencija. 2004, Nr. 57(49). P.91.

⁹⁴ Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2003 m. balandžio 3 d. nutartis c. b. UAB „Ekama“ bankroto byloje, Nr. 2-153/2003, kat. 125.5.

⁹⁵ Norkus R. Bankroto bylų nagrinėjimas: teorija ir praktika // Justitia. 2007, Nr. 2 (64). P. 19.

3.4. Administratoriaus teisės ir pareigos, susijusios su įsipareigojimų įmonės kreditoriams vykdymu

Atlikdamas šios grupės funkcijas ir įgalinimus administratoriaus veikia kaip bankrutuojančios įmonės kreditorių atstovas. Šios administratoriaus teisės ir pareigos reglamentuotos LR ĮBĮ 11 str. 3 d. 10, 12, 14, 21, 22, 23 punktuose: pagal kreditorių pareikštus reikalavimus, patikslintus pagal įmonės finansinės apskaitos dokumentus, sudaro visų įmonės kreditorių bei jų reikalavimų sąrašą ir pateikia jį teismui tvirtinti; pateikia Garantiniam fondui dokumentus dėl lėšų skyrimo darbuotojų reikalavimams, susijusiems su darbo santykiais, tenkinti; gina visų kreditorių interesus; turi teisę gauti informaciją apie turą, kuris neatskirtas nuo įmonininko ar įmonės narių turto, iš institucijų, kurios teisės aktų nustatyta tvarka jį registruoja; pateikia žalos atlyginimo prievolės mokėjimo dėl nelaimingų atsitikimų darbe ar susirgimų profesine liga dokumentus ir žalos atlyginimo gavėjų duomenis jų gyvenamosios vietos Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritoriniams skyriams, kai įstatymo numatytais atvejais žalos atlyginimo mokėjimas pereina valstybei; pateikia Žemės ūkio ministerijai dokumentus dėl lėšų skyrimo fizinių ir juridinių asmenų reikalavimams apmokėti už perdirbti supirktą žemės ūkio produkciją; imasi priemonių išieškoti skolas iš įmonės skolininkų.

Nors visos minėtos administratoriaus teisės ir pareigos kreditorių atžvilgiu yra svarbios, toliau aptarsime tik tas, kurios labiausiai įtakoja kreditorių finansinių reikalavimų patenkinimą bei tas, kurios susijusios su tam tikromis probleminėmis situacijomis.

Pirmiausia reikėtų aptarti administratoriaus *pareigą - sudaryti visų įmonės kreditorių bei jų reikalavimų sąrašą ir teikti jį teismui tvirtinti*. Šios pareigos tinkamas vykdymas suteikia kreditoriams teisę tapti byloje dalyvaujančiais asmenimis bei dalyvauti kreditorių susirinkimuose su sprendžiamojo balso teise. LR ĮBĮ 10 str. 4 d. 5 p. yra nustatytas terminas - ne trumpesnis kaip 30 dienų ir ne ilgesnį kaip 45 dienos nuo teismo nutarties iškelti bankroto bylą įsiteisėjimo dienos, per kurią kreditoriai turi teisę pareikšti savo finansinius reikalavimus ir juos pagrindžiančius dokumentus. Todėl kiekvienam kreditoriui, turinčiam laiku rūpintis savo interesų gynimu bei siekiančiam pasinaudoti savo teisėmis bankrutuojančios įmonės atžvilgiu, svarbu nepraleisti teismo nustatyto termino. Praktikoje pasitaiko atvejų, kad ne visi kreditoriai laiku sužino apie skolininkui iškeltą bankroto bylą, todėl ir finansinius reikalavimus reiškia po laiko. Tuomet kyla klausimas, ar administratorius privalo tokių kreditorių reikalavimus teikti teismui tvirtinti. Kaip pažymi Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Senatas, *terminas* pateikti reikalavimus bankrutuojančios įmonės administratoriui *nėra naikinamasis*⁹⁶. Todėl manytina, kad

---

⁹⁶ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo senato 2001 m. gruodžio 21 d. nutarimas Nr. 33 „Dėl įstatymų taikymo įmonių bankroto bylose“. http://www.lat.lt/3_nutartys/senos/nutartis.aspx?id=26361; prisijungimo laikas: 2007 12 01.

administratoriaus privalo (pareiga) teikti ir po termino pareikštus kreditorių reikalavimus, o teismas, atsižvelgdamas į termino praleidimo priežastis bei pripažinęs jas svarbiomis, turi teisę (ne pareigą) šiuos reikalavimus patvirtinti. LR ĮBĮ nereglamentuoja, kokios praleidimo priežastys laikomos svarbiomis, todėl šis klausimas paliekamas spręsti teismui. Manytina, kad teismas, sprenddamas minėtą klausimą, turėtų visapusiškai išnagrinėti terminų praleidimo priežastis, bei vadovautis bendraisiais protingumo, teisingumo, kreditorių lygiateisiškumo principais.

Pažymėtina, kad Lietuvos nacionalinė teisė laikosi liberalaus reglamentavimo kreditorių atžvilgiu. Didžiojoje Britanijoje ar Prancūzijoje kreditoriai, praleidę terminą kreditorių reikalavimams pareikšti, netenka teisės reikalavimams pareikšti, kreditorių prašymu teismas gali skirti specialų posėdį, kuriame kreditoriaus reikalavimas gali būti patvirtintas.⁹⁷

Toliau verta aptarti diskutuotiną klausimą, ar kreditoriai nepateikę savo finansinių reikalavimų administratoriui, gali pretenduoti į jų patenkinimą bankroto proceso eigoje. LR ĮBĮ 11 str. 3 d. 10 p. nustatyta, kad visų kreditorių sąrašo sudarymas yra administratoriaus pareiga, kurią jis turi atlikti pagal kreditorių pateiktus reikalavimus, patikslintus pagal įmonės finansinės apskaitos dokumentus. Iš to darytina išvada, kad kreditorius, nepateikęs įmonei kreditinio reikalavimo, yra neįtraukiamas į kreditorių reikalavimų sąrašą.⁹⁸ 1997 m. LR ĮBĮ 15 str. 4 d. 9 p. buvo numatyta, kad visų kreditorių finansinių reikalavimų sąrašą administratorius sudaro pagal įmonės turimus dokumentus *ir* kreditorių pareikštus reikalavimus. Sistemiskai aiškinant šią įstatymo nuostatą, administratorius, remdamasis įmonės turimais dokumentais, į kreditorių ir jų reikalavimų sąrašą turi įtraukti visus - tiek pareiškusius, tiek ir nepareiškusius savarankiškų reikalavimų kreditorius. Tai patvirtina ir Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 1999 m. spalio 25 d. nutartyje (civilinėje byloje Nr. 3K-3-673/1999 m.)⁹⁹, kurioje teismas konstatavo, jog iš LR ĮBĮ 15 str. 4 d. 9 p. (dabar 11 str. 3 d. 10) turinio *negalima daryti išvados, kad į kreditorių sąrašą negali būti įtrauktas kreditorius, nepareiškęs reikalavimo, nes minėta įstatymo norma numato, kad tai gali būti padaryta pagal bankrutuojančios įmonės turimus dokumentus*¹⁰⁰. Atrodytų, kad 1997 m. LR ĮBĮ 15 str. 4 d. 9 p. įtvirtinta nuostata buvo labiau ginanti kreditorių interesus. Tačiau reikia atkreipti dėmesį, kad abiejose Įmonių bankroto įstatymo redakcijose (1997 m. ir

⁹⁷ Mikuckienė V. Kreditorių teisių įgyvendinimas bankroto procese // Jurisprudencija. 2005, T. 77(69). P. 35. Pagal: Teliukina M.V. Konkursnoje pravo. Teorija i praktika nesostojatelnosti (bankrotstva). – Moskva: Delo, 2002. P. 210.

⁹⁸ Mikuckienė V. Kreditorių teisių įgyvendinimas bankroto procese // Jurisprudencija. 2005, T. 77(69). P. 37.

⁹⁹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 1999 m. spalio 25 d. nutartis c.b. UAB „Kolibris“ v. AB „Mastis“, Nr. 3K-3-673/1999 m.

¹⁰⁰ Ten pat.

2001 m.) principinė nuostata yra susijusi su administratoriaus pareiga sudaryti *visų* įmonės kreditorių bei jų reikalavimų sąrašą¹⁰¹.

Nevertinant 1997 m. ir 2001 m. LR ĮBĮ normų formuluočių, autoriaus nuomone, administratorius, teikdamas teismui tvirtinti kreditorių bei jų reikalavimų sąrašą, į jį turėtų įtraukti *visus kreditorius*: tiek *žinomas* pagal įmonės finansinės apskaitos duomenis tiek ir tuos, kurie savarankiškai pareiškia *pagrįstus* finansinius reikalavimus. Tų kreditorių, kurie po termino pateikia pagrįstus, bet įmonės finansiniuose dokumentuose neapskaitytus, reikalavimus teismas turėtų tvirtinti tik atsižvelgdamas į svarbias termino praleidimo priežastis. Pagal LR ĮBĮ 26 str. 1 d. visi kreditorių sąrašo ir jų reikalavimų patikslinimai turi būti patvirtinti *iki* nutarties nutraukti bankroto bylą arba sprendimo dėl įmonės pabaigos priėmimo. Pažymėtina, kad administratoriaus neįtraukti ir teismo nepatvirtinti kreditoriai praranda bet kokią teisę dalyvauti bankroto procese bei galimybę, kad jų finansiniai reikalavimai būtų patenkinti. Todėl šios administratoriaus pareigos vykdymas yra ypatingai svarbus kreditorių interesų gynimui.

Tais atvejais, kai kreditorių pareikšti reikalavimai nesutampa su įmonės finansinės apskaitos dokumentų informacija, administratorius turi teisę juos ginčyti. Ši administratoriaus teisė buvo aptarta ankstesniame skyriuje. Pažymėtina, kad ginčydamas nepagrįstus vienu kreditorių reikalavimus administratorius gina kitų kreditorių teisėtus interesus. Neatsitiktinai šią administratoriaus funkciją galima įvardinti, kaip tarnaujančią tiek įmonės tiek ir jos kreditorių interesams.

Apibendrinant administratoriaus pareigą teikti teismui tvirtinti sudarytą įmonės kreditorių bei jų reikalavimų sąrašą, galima pastebėti, kad jos reglamentavimas LR ĮBĮ 11 str. 3 d. 10 p. bei papildančiomis LR ĮBĮ 26 str. nuostatomis nesukelia didelių problemų tas nuostatas taikant praktikoje. Reikia pridurti, kad visais atvejais galutinį sprendimą priima teismas.

Kita svarbi administratoriaus pareiga yra *visų įmonės kreditorių interesų gynyba* (LR ĮBĮ 11 str. 3 d. 14 p.). Šios pareigos vykdymas yra susijęs tiek su ankščiau aptarta administratoriaus pareiga sudaryti *visų* kreditorių bei jų reikalavimų sąrašą tiek ir su kitomis iš jos išplaukiančiomis pareigomis. Tinkamai vykdydamas šią pareigą administratorius privalo būti nešališkas bei nesivadovauti pavieniais kreditorių interesais. Pažymėtina, kad praktikoje dažnai pasitaiko situacijų, kai kreditoriai, turintys didžiausius finansinius reikalavimus, siekia įtakoti administratoriaus veiksmus, taip pažeisdami likusių kreditorių teises. Administratorius turi imtis priemonių, kad vieni kreditoriai, piktnaudžiaudami savo balsų dauguma, nedarytų neigiamo poveikio kitų kreditorių interesams. LR ĮBĮ imperatyviai nustatyta, kad administratorius privalo

---

¹⁰¹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2002 m. gegužės 13 d. nutartis c.b. VSDFV Panevėžio skyrius v. Bankrutuojanti P.Remeikio individuali įmonė, Nr. 3K-3-718, kat. 125.1.; 125.4.

ginti ir atstovauti visų įmonės kreditorių teises. Ši įstatymo nuostata leidžia manyti, kad administratorius yra *visų* kreditorių atstovas.

Kalbant apie kitas šios grupės administratoriaus funkcijas ir įgalinimus, reikia paminėti, kad atitinkami įstatymai (Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo, nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatymo, žalos atlyginimo dėl nelaimingų atsitikimų darbe ar susirgimų profesine liga laikinojo įstatymo bei valstybinio socialinio draudimo įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymas¹⁰², Garantinio fondo įstatymas¹⁰³) nustato duomenis, kuriuos turi pateikti administratorius bei veiksmus, kuriuos jis turi atlikti tam, kad iš specialiai konkretiems tikslams suformuotų valstybės fondų ar valstybės institucijų skirstomų lėšų, būtų skiriamos pinigų sumos atitinkamos eilės kreditorių reikalavimams patenkinti. Pažymėtina, kad šiuo atveju administratorius veikia ne visų, o tik pirmos eilės kreditorių interesų atžvilgiu.

Taigi aptarus šios grupės administratoriaus teisės ir pareigos, kurios skirtos tenkinti kreditorių interesus įmonės bankroto procese, kitame poskyryje panagrinėsime administratoriaus funkcijas ir įgalinimus, susijusius su suinteresuotų asmenų informavimu apie įmonės bankroto proceso vykdymą.

3.5. Administratoriaus teisės ir pareigos, susijusios su suinteresuotų asmenų informavimu apie bankroto proceso vykdymą

Šios kategorijos administratoriaus teisės ir pareigos pasireiškia jau ankstyvajame bankroto proceso etape. Nors įmonė pripažįstama įgijusi bankrutuojančios įmonės statusą tik išiteisėjus teismo nutarčiai iškelti įmonei bankroto bylą, įmonės administratorius¹⁰⁴ kai kurias funkcijas įgyja jau nuo nutarties iškelti įmonei bankroto bylą priėmimo momento. Šioje stadijoje administratorius atlieka *informavimo funkciją*, kurią atlikti jam paveda teismas arba teisėjas (LR ĮBĮ 10 str. 6 d.). Minėtoje LR ĮBĮ teisės normoje yra įtvirtinta teismo teisė, o ne pareiga pavesti administratoriui atlikti LR ĮBĮ 10 straipsnio 4 dalies 3 ir 4 punktuose nustatytus veiksmus. Pažymėtina, jog praktikoje teismas beveik visada paveda administratoriui atlikti veiksmus, susijusius su pareiga pranešti LR ĮBĮ 10 str. 4 d. 3, 4 p. nurodytoms valstybės institucijoms, įstaigoms, įmonėms bei kitiems subjektams apie įmonei iškeltą bankroto bylą.

---

¹⁰² Lietuvos Respublikos ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo, nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatymo, žalos atlyginimo dėl nelaimingų atsitikimų darbe ar susirgimų profesine liga laikinojo įstatymo bei valstybinio socialinio draudimo įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymas (su pakeitimais ir papildymais) // Valstybės žinios. 2005, Nr. 71-2557.

¹⁰³ Lietuvos Respublikos garantinio fondo įstatymas // Valstybės žinios. 2000, Nr. 82-2478.

¹⁰⁴ Šioje stadijoje negalima vadinti įmonės administratoriaus „bankroto administratoriumi“, nes įmonė nėra įgijusi bankrutuojančios įmonės statuso, o dėl teismo nutarties iškelti įmonei bankroto bylą gali būti paduotas atskirasis skundas.

Šios grupės administratoriaus atliekamas funkcijas taip pat reglamentuoja LR ĮBĮ 11 str. 3 d. 1, 2, 15 punktų nuostatos, susijusios su administratoriaus pareiga paviesti informaciją apie įmonės bankrotą: administratorius teisės aktų nustatyta tvarka pateikia Juridinių asmenų registrai duomenų ir dokumentų pakeitimus apie bankrutuojančią įmonę; perduoda Vyriausybės įgaliotai institucijai (Įmonių bankroto valdymo departamentui prie Ūkio ministerijos) duomenis apie bankrutuojančią įmonę ir duomenis paskelbti „Valstybės žinių“ priede „Informaciniai pranešimai“; teikia informaciją Vyriausybės įgaliotai institucijai (Įmonių bankroto valdymo departamentui prie Ūkio ministerijos) ir Statistikos departamentui prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, teismui, taip pat kreditorių susirinkimo nustatyta tvarka kreditoriams, savininkui bei įgaliotam akcininkų (pajininkų) atstovui, jeigu jis paskirtas.

Išvardintų administratoriaus pareigų *tikslas* yra sudaryti sąlygas suinteresuotiems asmenims gauti tikslią informaciją apie įmonės bankrotą. Duomenų pateikimas Juridinių asmenų registrai turi ypatingą reikšmę, nes šiais duomenimis gali vadovautis daugelis valstybės institucijų, taip pat kreditoriai ir kiti suinteresuoti asmenys. Juridinių asmenų registras pagal Įstatymą pirmiau už visus privalomai informuojamas apie nutartį iškelti įmonei bankroto bylą, tuo tarpu kiti subjektai yra informuojami tik išgaliojus šiai teismo nutarčiai.¹⁰⁵ Juridinių asmenų registre nurodomi reikšmingi duomenys apie įmonę, duomenys apie bankroto administratorių. Remiantis šiais duomenimis kreditoriai bei suinteresuoti asmenys gali operatyviai susisiekti su bankroto administratoriumi. Administratorius bankroto proceso metu pasikeitusius duomenis privalo teikti nuolat. Už pasikeitusių duomenų nepranešimą Juridinių asmenų registrai, administratorius atako LR administracinių įstatymų nustatyta tvarka, analogiškai kaip įmonės administracijos vadovas „nebankrutuojančios“ įmonės atveju.¹⁰⁶

Pažymėtina, kad svarbi administratoriaus pareiga yra teikti visapusišką ir išsamią informaciją įmonės kreditoriams. Informacijos teikimo tvarka nustatoma kreditorių susirinkime (komitete), jos administratorius privalo griežtai paisyti, nes netinkamas kreditorių informavimas yra pagrindas skųsti ne tik kreditorių susirinkime (komitete) priimtus nutarimus, bet ir paties administratoriaus veiksmus.

3.6. Kitos su bankroto procesu susijusios administratoriaus teisės ir pareigos

Šios grupės administratoriaus funkcijos ir įgalinimai įtvirtinti LR ĮBĮ 11 str. 3 d. 14, 17, 18, 20 punktuose, administratorius: organizuoja ir atlieka būtinus bankroto proceso darbus; šaukia kreditorių susirinkimus; praneša įmonės savininkui, įgaliotam akcininkų (pajininkų)

¹⁰⁵ Bivainis J., Jakštas V., Kubilis S., Znutas R. Lietuvos Respublikos Įmonių bankroto įstatymo komentaras // Verslo ir komercinė teisė. 2002, Nr. 2-3. P. 86.

¹⁰⁶ Ten pat.

atstovui, jei jis paskirtas, kai dėl taikos sutarties sudarymo yra būtini jų nutarimai; vykdo kitus teismo, kreditorių susirinkimo bei komiteto sprendimus.

Įstatymų leidėjas, nustatydamas bankroto administratoriui pareigą atlikti būtinus bankroto proceso darbus, numatė galimybę užpildyti spragą tais atvejais, kai LR ĮBĮ tiesiogiai nebūtų nustatyta, kaip tam tikroje situacijoje turėtų elgtis bankroto administratorius. Ši nuostata įpareigoja administratorių vykdyti viską, kas reikalinga apginti bankrutuojančios įmonės ir jos kreditorių interesus. Tokios nuostatos, apibendrinančios administratoriaus pareigas, įtvirtinimas LR ĮBĮ yra sąlygotas praktikos įvairovės.

Su administratoriaus pareiga vykdyti kreditorių susirinkimo bei komiteto nutarimus susijęs probleminis klausimas, ar administratorius privalo visais atvejais vykdyti šiuos nutarimus, kuriais priimami svarbūs įmonės likimui sprendimai. LR ĮBĮ 11 str. 3 d. 20 p. reglamentuoja, kad administratorius vykdo kreditorių susirinkimo bei komiteto sprendimus. Ši administratoriaus pareiga figuruoja ir pavedimo sutartyje, kurią sudaro kreditorių susirinkimo primininkas su administratoriumi. Sistemiskai aiškinant, administratoriui privalomi visi kreditorių, veikiančių per kreditorių susirinkimą ar komitetą, priimti nutarimai. Kyla klausimas kaip turėtų elgtis administratorius, jeigu, pavyzdžiui, kreditorių susirinkime, kuriame sprendžiamų balsų daugumą turi keletas kreditorių, priimamas nutarimas, įpareigojantis administratorių *netikrinti* bankrutuojančios įmonės sandorių, sudarytų per ne mažesnę kaip 36 mėnesių laikotarpį iki bankroto bylos iškelimo. LR ĮBĮ 24 str. 5 d. nenumato administratoriaus teisės skusti kreditorių susirinkimo nutarimų. Manytina, kad tokiu atveju administratorius, atstovaujantis *visų kreditorių bei bankrutuojančios įmonės interesus*, turėtų teisę kreiptis į teismą dėl kreditorių susirinkimo (komiteto) nutarimų apskundimo. Kadangi administratorius negali atsisakyti vykdyti kreditorių susirinkimo priimtų nutarimų, siūlytina galiojančiame Įmonių bankroto įstatyme numatyti administratoriui teisę juos skusti. Tokiu būdu administratoriaus ir kreditorių susirinkimo ginčą spręstu kompetentingas teismas.

LR ĮBĮ 11 str. 3 d. yra pateikiamas nebaigtinis administratoriaus funkcijų ir įgalinimų sąrašas. Tokia įstatymų leidėjo pozicija yra suprantama, nes nėra tikslinga ir efektyvu visas administratoriaus teises ir pareigas reglamentuoti viename straipsnyje ar jo dalyje. Todėl minėtoje LR ĮBĮ 11 str. 3 dalyje yra pateikiamos svarbiausios bankroto administratoriaus statusą atspindinčios funkcijos. Tam tikros administratoriaus teisės ir pareigos yra įtvirtintos kituose LR ĮBĮ straipsniuose ar jo dalyse (28 str. 1, 2 d., 30 str., 31 str., 36 str. ir kt.). Pažymėtina, kad LR ĮBĮ yra besidubliuojančių normų, kurios kartoja tas pačias administratoriaus funkcijas. Teisės taikymo aspektu šis reiškinys yra neigiamas, todėl įstatymų leidėjui reikėtų tiksliau pažiūrėti į bankroto administratoriaus teisių ir pareigų išdėstymą Įstatyme.

Šioje darbo dalyje buvo aptartos administratoriaus vykdomas teisės ir pareigos viso bankroto proceso eigoje. Kitame skirsnyje tikslinga būtų aptarti esminius administratoriaus statuso aspektus bankrutavusios įmonės likvidavimo procedūroje.

3.7. Administratoriaus funkcijos bankrutavusios įmonės likvidavimo etape

Bankrutavusios įmonės likvidavimas yra baigiamoji bankroto bylos nagrinėjimo stadija. Šioje stadijoje, kaip ir ankstesnėse, įmonės administratorius pasireiškia kaip aktyvus bankroto proceso dalyvis. LR ĮBĮ vienareikšmiškai nurodo, kad įmonės likvidatoriaus funkcijas atlieka administratorius (30 str. 4 d.). Aiškinant šią nuostatą, darytina išvada, kad likvidatoriumi neskiriamas naujas asmuo. Tokiai įstatymų leidėjo pozicijai galima pritarti, nes ji pagrįsta bankroto proceso ekonomiškumo, koncentruotumo bei operatyvumo principais. Neskiriant likvidatoriumi naujo asmens, nėra poreikio perduoti įmonės turto, dokumentų, nereikia supažindinti su anksčiau atliktomis bankroto procedūromis.

Pažymėtina, kad ankstesnės LR ĮBĮ redakcijos keik kitaip reglamentavo įmonės likvidavimo procedūrą. 1992 m. LR ĮBĮ likvidatoriaus kandidatūra iš vis neaptariama, o 30 str. tik nurodoma, kad bankrutavusi įmonė likviduojama pagal atitinkamos rūšies veiklą reglamentuojančius įstatymus, išskyrus šiame įstatyme numatytas išimtis. 1997 m. LR ĮBĮ detaliau reglamentuoja likvidatoriaus skyrimą. Teismas kreditorių susirinkimo siūlymu patvirtina likvidacinę komisiją ir paskiria jos pirmininką. Likvidacinės komisijos pirmininku gali būti paskirtas įmonės administratorius. Likvidacinės komisijos pirmininkui keliami tie patys reikalavimai, kurie keliami įmonės administratoriui (1997 m. LR ĮBĮ 38 str. 2 d.). Remiantis LR ĮBĮ redakcijomis, darytina išvada, kad šiuo metu galiojantis LR ĮBĮ tiksliausiai apibrėžia bankrutavusios įmonės likvidatorių, suteikdamas visas jo funkcijas atlikti administratoriui.

LR ĮBĮ 31 str. reglamentuojamos administratoriaus funkcijos yra tiesiogiai susijusios su bankrutavusios įmonės likvidavimu. Tuo pačiu įmonės likvidavimo procese administratoriui taikomi LR ĮBĮ 11 str. 3 d. nustatyti reikalavimai (administratorius atstovauja įmonei teisme, kreditorių susirinkime, sudarant sandorius, organizuoja įmonės apskaitą, teikia informaciją suinteresuotiems asmenims ir kt.). LR ĮBĮ 31 str. 1, 2, 3, 4 punktuose nustatytos *esminės* administratoriaus funkcijos, kurias jis privalo vykdyti tiek likviduojant bankrutavusią įmonę, tiek ir iki jos likvidavimo procedūrų pradžios. Praktiškai šios nuostatos dubliuoja LR ĮBĮ 11 str. 3 d. 3, 4, 14, 21 punktuose nustatytus reikalavimus.¹⁰⁷ Siūlytina besidubliuojančių nuostatų atskirai

---

¹⁰⁷ Bivainis J., Jakštas V., Kubilis S., Znutas R. Lietuvos Respublikos Įmonių bankroto įstatymo komentaras // Verslo ir komercinė teisė. 2002, Nr. 2-3. P. 120.

Įstatyme nevardinti, o banketinėmis teisės normomis tiesiog nukreipti jas į atitinkamą Įstatymo straipsnį ar jo dalį.

LR ĮBĮ 31 str. numatytas administratoriaus funkcijas, detaliam jų nevardinant, galima būtų suskirstyti į dvi grupes: 1) teisės ir pareigos, kurias administratorius jau vykdė iki įmonės likvidavimo (LR ĮBĮ 31 str. 1, 2, 3, 4, 9 p.) 2) teisės ir pareigos, kurias administratorius įgyja tik teismui priėmus nutartį likviduoti įmonę dėl bankroto (LR ĮBĮ 31 str. 5, 6, 7, 8 p.).

Kalbant apie administratoriaus vaidmenį įmonės likvidavimo etape, reikėtų pažymėti, kad administratorius šioje stadijoje padeda įgyvendinti bendrą visam bankroto procesui - *visuotinio vykdymo principą* (vok. *Gesamtvollstreckung*)¹⁰⁸. Administratorius imasi priemonių kuo palankiau realizuoti visą įmonės turtą, kad iš jo galima būtų patenkinti visų teismo patvirtintų kreditorių reikalavimus. Tenkindamas kreditorių reikalavimus administratorius privalo paisyti LR ĮBĮ 35 str. nustatyto kreditorių eiliškumo. Kiekvienos paskesnės eilės kreditorių reikalavimai tenkinami tik po to, kai visiškai patenkinami pirmesnės eilės kreditorių reikalavimai (LR ĮBĮ 35 str. 6d.).

Aptartuose šio skyriaus poskyriuose buvo analizuojamos administratoriaus atliekamos funkcijos bei įgalinimai, detaliam aptarti tam tikri probleminiai jų aspektai. Autorius, aprašydamas bankroto administratoriaus teises ir pareigas, pateikė keletą administratoriaus statuso aspektų, t.y. 1) administratorių kaip subjektą, ginantį bankrutuojančios įmonės interesus, bei 2) administratorių kaip subjektą, išimtinai veikiančią įmonės kreditorių teisių atžvilgiu. Kiekvieną iš šių pozicijų galima pagrįsti atitinkamais argumentais. Kitame darbo poskyryje autorius pateikia dar vieną administratoriaus teisinio statuso pusę, t.y. administratorių kaip atskiros verslo paslaugų rūšies tiekėją, siekiantį iš savo veiklos gauti teisingą atlyginimą.

3.8. Bankroto administratoriaus teisė gauti teisingą atlyginimą

Kai jau buvo minėta bankroto administravimo paslaugų teikimas yra savarankiška verslo rūšis. Asmuo, užsiimdamas šia verslo rūšimi bei susidurdamas su tam tikra rizika, siekia už atliekamą veiklą gauti tinkamą atlygį. Administratorius, prieš sutikdamas administruoti bankrutuojančią įmonę, turi žinoti kokiomis sąlygomis jis įsipareigoja teikti bankroto administravimo paslaugas, nes priešingu atveju, būtų pažeidžiamas administratoriaus teisėtų lūkesčių principas.

Praktikoje tarp bankroto administravimo paslaugas teikiančių subjektų dažnai „užverda kova“ dėl administravimo tų įmonių, kurios turi daug likvidaus turto bei turtinių teisių. Realizuodamas tokių įmonių turtą administratorius pirmiausia tikisi patenkinti ne visų kreditorių,

---

¹⁰⁸ Norkus R. Bankroto bylų nagrinėjimas: teorija ir praktika // Justitia. 2007, Nr. 2 (64). P. 4.

o savo komercinius interesus. Tais atvejais, kai įmonė neturi turto ar jo nepakanka administravimo išlaidoms apmokėti LR ĮBĮ 10 str. 10 d. numatyta nuostata, kad teismas turi pasiūlyti asmeniui, pateikusiam pareiškimą dėl bankroto bylos iškelimo įmonei, įmokėti į teismo deponitinę sąskaitą teismo nustatytą sumą (nedaugiau 10 tūkstančių litų). Ši suma yra naudojama teisėjo, nagrinėjančio bankroto bylą, nurodymu teismo ir *administravimo išlaidoms* apmokėti. Aiškinant minėtos normos paskirtį, akivaizdu, kad tokiu būdu siekiama užtikrinti bankroto administratoriaus motyvaciją administruoti bankrutuojančią įmonę. Toks reglamentavimas sulaukia pritarimo, nes administratoriui atliekant savo darbą neatlygintinai, būtų pažeidžiamas teisėtų lūkesčių principas. Tačiau LR ĮBĮ nėra įtvirtinta, kokios kyla teisinės pasekmės, jeigu kreditorius neįneša teismo nustatytų sumų. Teisinių pasekmių reglamentavimo stoka gali neigiamai įtakoti administratoriaus atliekamą darbą.

LR ĮBĮ 36 str. 3 d. nustato, kas sudaro administravimo išlaidas (administratoriaus atlyginimas, išlaidos įmonės auditui, turto įvertinimo, pardavimo ir kt.). Šios išlaidos apmokamos iš bankrutuojančios (bankrutavusios) įmonės visų rūšių lėšų (LR ĮBĮ 36 str. 1 d.). Tačiau įstatyme niekur nerasime teisės normos, kuri reglamentuotų, kokia tvarka ir eile šios išlaidos yra tenkinamos. Atsižvelgiant į tai, kad administratorius būtų suinteresuotas savo paslaugų teikimu, praktikoje susiklosčiusi situacija, kad administravimo išlaidos (įskaitant ir atlyginimą administratoriui) iš įmonės lėšų ir pajamų, gautų pardavus įmonės turtą arba išieškojus debitorinius įsiskolinimus dengiamos *pirmiausiai*. Prioritetinis administravimo išlaidų tenkinimas yra pagrįstas, nes praktikoje dažnai įmonės administratorius panaudoja ir savo asmenines lėšas, skirtas tam tikriems bankroto proceso darbams atlikti. Pažymėtina, kad Rusijos bankroto įstatyme tiesiogiai numatyta, jog be eilės yra tenkinamos išlaidos, susijusios su administratoriaus atlyginimo išmokėjimu.¹⁰⁹ Tuo remiantis *autorius mano, jog būtų tikslinga į LR ĮBĮ 36 str. 1 d. įtraukti nuostatą, kad administravimo išlaidos tenkinamos pirma kitų.*

Šiuo metu galiojančiame Įmonių bankroto įstatyme numatyta, kad administravimo išlaidų sąmatą tvirtina, keičia bei disponavimo jomis tvarką nustato kreditorių susirinkimas (36 str. 1 d.). Pavedimo sutartyje, kurią pasirašo administratorius ir kreditorių susirinkimo pirmininkas, abipusiu sutarimu nustatomas administratoriaus atlyginimo dydis, išmokėjimo tvarka gali būti nustatomas mėnesinis atlyginimas, procentai nuo parduoto turto. Nežiūrint į tai, kad šis klausimas sprendžiamas abipusiu susitarimu, praktikoje dėl priešingų interesų konflikto gali būti sunku nustatyti abi pavedimo sutarties šalis tenkinantį atlyginimo dydį.

Manytina, kad tikslinga būtų norminiuose tiesės aktuose numatyti tam tikras minimalias administratoriaus atlyginimo ribas. Kaip pavyzdį, galima pateikti Rusijos bankroto įstatymo 26

---

¹⁰⁹ Popandopulo V.F. Proizvodstvo po delam o bankrotstve v arbitraznom sude. – Sankt Peterburg: Juridičeskij centr Press, 2004. P. 293.

str. 1 d. nuostatą, numatančią minimalias administratoriaus atlyginimo garantijas. Atlyginimo dydis negali būti mažesnis nei 10 tūkstančių rublių per mėnesį. Be to, kreditorių sąskaita administratoriui gali būti nustatytas papildomas atlyginimas.¹¹⁰ Įstatyminis administratoriaus atlyginimo dydžio reglamentavimas, *autorius nuomone*, nėra tikslingas, nes dėl besikeičiančių ekonominių ir verslo santykių įstatymų leidėjas nespėtų daryti įstatymo pataisus. *Autorius mano, jog šį klausimą efektyviau išspręstų poįstatyminiai aktai, kuriuose, remiantis ekonominiais kriterijais, būtų numatytos administratoriaus atlyginimo ribos bei priemokos, kurių procentinė išraiška priklausytų nuo patenkintų kreditorių reikalavimų dydžio.* Tiesa, jau 1996 m. rugsėjo 30 d. LR Vyriausybės nutarimu¹¹¹ Nr. 1134 buvo nustatyta administratorių atlyginimų tvarka. Šiame nutarime buvo numatytas mėnesinis atlyginimas ir priemokos. Tačiau minėtas nutarimas buvo laikinas ir galiojo tik iki 1997 m. gruodžio 3 d.

Aptarus plačias bankroto administratoriaus teises ir pareigas, tikslinga būtų paminėti administratoriaus veiklos kontrolės, administratoriaus atstatydinimo bei atsakomybės institutus.

---

¹¹⁰ Baldin K.V., Belugina V.V., Gandickaja S.N., Perederiajev I.I Bankrotstvo predpriyatija: analiz, učiot i prognozirovaniye. – Moskva: Izdatelsko-torgovaja korporacija „Daskov i K“, 2007. P. 117.

¹¹¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996 m. rugsėjo 30 d. nutarimas Nr. 1134 „Dėl bankrutuojančių įmonių administratorių atlyginimų nustatymo tvarkos“ // Valstybės žinios, 1996-10-04, Nr. 93-2192.

4. Bankroto administratoriaus veiklos kontrolė, atstatydinimas bei civilinė atsakomybė

4.1. Administratoriaus veiklos kontrolė, atstatydinimas

Įmonės bankroto administratorius, įgyvendindamas jam pavestas funkcijas, neišvengiamai susiduria su savo veiklos kontrole. Kontrolės instituto paskirtis tiesiogiai siejasi su įmonės bei jų kreditorių teisių apsauga. Tokiu būdu užtikrinamas mechanizmas, kuris sudaro kliūtis administratoriui piktnaudžiauti savo teisėmis, nevykdyti savo pareigų ar pažeisti teisės norminių aktų reikalavimus.

Administratoriaus veikla, susijusi su *įmonių bankrotą reglamentuojančių* teisės aktų reikalavimų, teismo įpareigojimų, kreditorių susirinkimo bei kreditorių komiteto nutarimų vykdymu yra kontroliuojama atitinkamų subjektų: 1) kreditorių susirinkimo (komiteto); 2) teismo; 3) Vyriausybės įgaliotos institucijos - Įmonių bankroto valdymo departamento prie Ūkio ministerijos. Pažymėtina, kad LR ĮBĮ nereglementuoja skolininko atstovų (savininkų, akcininkų) teisės kontroliuoti bankroto administratoriaus veikos. Tai suprantama, nes priešingu atveju, buvę įmonės valdymo organai, piktnaudžiaudami teise skūsti teismui administratoriaus veiksmus, vilkintų visą bankroto proceso eigą.

LR ĮBĮ nustatyta tvarka administratoriaus veiksmus gali ***kontroliuoti kreditorių susirinkimas bei kreditorių komitetas***. LR ĮBĮ 23 str. 3 d. nustatyta kreditorių susirinkimo teisė nagrinėti kreditorių skundus dėl administratoriaus veiksmų. Be to, kreditorių susirinkimas turi teisę reikalauti, kad administratorius pateiktų savo veiklos ataskaitas (LR ĮBĮ 23 str. 4 d.). Vadovaujantis LR ĮBĮ 25 str. 2 d. kreditorių komitetas taip pat gali kontroliuoti administratoriaus veiklą bei prižiūrėti, kaip vyksta bankroto procesas. Pažymėtina, kad kiekvienas kreditorius turi teisę pateikti Departamentui skundą dėl netinkamos administratoriaus veiklos.

Viena iš administratoriaus kontrolės priemonių, įtvirtintų LR ĮBĮ 11 str. 8 d. 9 d. bei 23 str. 13 p., yra galimybė pakeisti bei atstatydinti administratorių. Pažymėtina, kad ***teismas*** tiesioginės administratoriaus veiklos kontrolės neatlieka, tačiau LR ĮBĮ 11 str. 8 d. 9 d., yra įtvirtinti tam tikri „saugikliai“, kurie padeda teismui suvaldyti administratoriaus atliekamus veiksmus. Teismas, būdamas aktyvus bankroto bylose, gali atstatydinti administratorių iš pareigų bei jį pakeisti kitu asmeniu. Bankroto administratoriaus atstatydinimo bei pakeitimo klausimas iškyla tik tuomet, kai administratorius netinkamai atlieka jam pavesta funkcijas. Pažymėtina, kad pagal LR ĮBĮ 23 str. 13 p. teisę kreiptis dėl administratoriaus pakeitimo turi kreditoriai. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2000 m. gruodžio 20 d. nutartyje (civilinėje byloje Nr. 3K-3-

1380/2000)¹¹² konstatavo, kad į teismą dėl administratoriaus pakeitimo gali kreiptis tik kreditorių susirinkimas (komitetas), o įmonės akcininkai bei pavieniai kreditoriai tokios teisės neturi. Toje pačioje nutartyje teismas pažymėjo, kad „<...> *tais atvejais, kai teismas nustato, kad administratorius netinkamai atlieka jam pavestas funkcijas, teismas gali ir savo iniciatyva, o ne tik gavęs kreditorių susirinkimo (komiteto) pasiūlymą, spręsti jo paskirto bankrutuojančios įmonės administratoriaus pakeitimo klausimą*“.¹¹³ LR ĮBĮ komentare yra išdėstyta pozicija, kad Lietuvos Aukščiausiasis Teismas per siaurai išaiškino LR ĮBĮ nuostatos, reglamentuojančios administratoriaus atstatydinimą, taikymą.¹¹⁴ Administratorius, netinkamai vykdydamas LR ĮBĮ jam pavestas funkcijas, savo veiksmais gali padaryti žalos ne tik kreditoriams, bet ir pačiai įmonei. Pavyzdžiui, administratoriui realizuojant turtą už akivaizdžiai žemesnę nei rinkos vertę kainą, negaunamos lėšos, kurios galėtų būti panaudotos kreditorių reikalavimams patenkinti. Todėl manytina, kad buvusiems bankrutuojančios (bankrutavusios) įmonės atstovams (savininkams, akcininkams), kurių interesai gali būti pažeisti neteisėtais administratoriaus veiksmais, turėtų būti suteikta teisė kreiptis į teismą dėl administratoriaus atstatydinimo. Šią poziciją sustiprina ir tai, kad teismas atstatydinamas (pakeisdamas) administratorių savo iniciatyva, turi remtis pakankama informacija ir įrodymais, kad administratorius netinkamai vykdo jam pavestas funkcijas. Minėtą informaciją bei įrodymus gali pateikti teismui ne tik kreditorių susirinkimas (komitetas) bet ir buvę bankrutuojančios įmonės atstovai (savininkai, akcininkai).

Pagrindinė institucija, atliekanti *administracinę administratoriaus veiklos kontrolę* yra Įmonių bankroto valdymo departamento prie Ūkio ministerijos (toliau - Departamentas). Kadangi administratorių veiklos kontrolę reglamentuojančių nuostatų netikslinga įtvirtinti įstatyme, jos nustatytos poįstatyminiuose teisės aktuose. Šiuo metu galioja šie Lietuvos Respublikos ūkio ministro įsakymai: 2006 m. spalio 10 d. įsakymu Nr. 4-377 patvirtintos „Bankroto administratorių veiklos kontrolės taisyklės“¹¹⁵, 2003 m. gegužės 8 d. įsakymu Nr. 4-170 patvirtinti „Įmonių bankroto administratorių veiklos tikrinimo komisijos nuostatai“¹¹⁶ bei 2001 m. liepos 5 d. įsakymu Nr. 221 patvirtinti „Bankrutuojančių ir restruktūrizuojamų įmonių administratorių atestavimo komisijos nuostatai“ ir „Verslo administratorių etikos taisyklės“¹¹⁷.

---

¹¹² Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2000 m. gruodžio 20 d. nutartis c.b. Valstybinė draudimo priežiūros tarnyba v. UAB draudimo kompanija "Vicura", Nr. 3K-3-1380/2000, kat. 30.

¹¹³ Ten pat.

¹¹⁴ Bivainis J., Jakštas V., Kubilis S., Znutas R. Lietuvos Respublikos Įmonių bankroto įstatymo komentaras // Verslo ir komercinė teisė. 2002, Nr. 2-3. P. 90.

¹¹⁵ Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2006 m. spalio 10 d. įsakymas Nr. 4-377 „Dėl bankroto administratorių veiklos kontrolės taisyklių patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 2006, Nr. 110-4181.

¹¹⁶ Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2003 m. gegužės 8 d. įsakymas Nr. 4-170 „Dėl Įmonių bankroto administratorių veiklos tikrinimo komisijos nuostatų patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 2003, Nr. 47-2086.

¹¹⁷ Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2001 m. liepos 5 d. įsakymas Nr. 221 „Dėl duomenų apie įmonės bankroto procedūras pateikimo ir skelbimo tvarkos, duomenų apie restruktūrizuojamą įmonę bei restruktūrizavimo procesą

Kadangi šio darbo pradžioje buvo apsibrėžtos nagrinėjimo ribos, detaliai šių poįstatyminių aktų nenagrinėsime, o pateiksime tik tam tikrų neaiškumų keliančių teisės normų analizę.

Su bankroto administratoriaus veiklos kontrole gali kilti neaiškumų tais atvejais, kai bankrutuojančios įmonės administratoriumi yra paskiriamas juridinis asmuo, kuris savo nuožiūra turi teisę paskirti, keisti įgaliotą asmenį, nederindamas šios kandidatūros su administratorių veiklą kontroliuojančia institucija. Kyla klausimas, kam gali būti skirta nuobauda už teisės aktų pažeidimus ar kitus administratoriaus veiklos trūkumus. Šį neaiškumą padeda išspręsti „Bankroto administratorių veiklos kontrolės taisyklių“ 17 punkte įtvirtinta nuostata, kad „Departamento direktorius už teisės aktų pažeidimus ar kitus administratoriaus veiklos trūkumus, nustatytus atlikus administratoriaus veiklos tikrinimą, atsižvelgęs į jų reikšmingumą, savo sprendimu gali skirti *administratoriui (kai administratorius yra fizinis asmuo nuobauda skiriama šiam administratoriui, kai administratorius yra juridinis asmuo nuobauda skiriama jo įgaliotam asmeniui, kuris vykdo(-ė) konkrečios įmonės bankroto procedūras, ir (ar) jo vadovui)* vieną iš nuobaudų: įspėjimą, viešai paskelbiamą įspėjimą <...>“.¹¹⁸ Darytina išvada, kad už tą patį pažeidimą nuobauda gali būti skiriama tiek atsakingam juridinio asmens vadovui, tiek juridinio asmens įgaliotam asmeniui, tiek ir abiem kartu. Taisyklių 18 punktas reglamentuoja, kad *už vieną pažeidimą gali būti taikoma tik viena nuobauda*. Atsižvelgiant į Taisyklių 17 bei 18 punktų nuostatas, galima situacija, kuomet už tą patį pažeidimą įspėjimas gali būti taikomas dviem subjektam: juridinio asmens vadovui ir juridinio asmens įgaliotam asmeniui. Nors reglamentavimas šiuo aspektu nėra tobulas, tai galima pateisinti tuo, kad juridinio asmens vadovo pareiga yra užtikrinti nepriekaištingą bankrutuojančios įmonės administravimą bei parinkti tinkamą įgalioto asmens kandidatūrą. Neįvykdęs bet vieno iš minėtų reikalavimų juridinis asmuo (administratorius) pelnytai sulaukia sankcijų.

Administratoriui taikomos administracinės poveikio priemonės taip pat numatytos „Bankrutuojančių ir restruktūrizuojamų įmonių administratorių atestavimo komisijos nuostatuose“ bei „Verslo administratorių etikos taisyklės“. Šiuose poįstatyminiuose aktuose yra nustatyta komisijos teisė už tam tikrus teisės aktų pažeidimus skirti administratoriui *nuobaudas*: įspėjimą, priimti sprendimą atimti teisę teikti bankroto administravimo paslaugas, nurodyti išlaikyti kvalifikacijos egzaminą. Tačiau minėtose poįstatyminiuose aktuose nėra aiškiai ir detalai sureglamentuota - kam (juridiniam asmeniui ar jo paskirtam įgaliotiniui) ir kokia

---

pateikimo ir skelbimo tvarkos, teisės teikti įmonių bankroto ir restruktūrizavimo administravimo paslaugas fiziniams ir juridiniams asmenims suteikimo tvarkos, įmonių bankroto administratorių veiklos kontrolės tvarkos, bankrutuojančių ir restruktūrizuojamų įmonių administratorių atestavimo komisijos sudėties, bankrutuojančių ir restruktūrizuojamų įmonių administratorių atestavimo komisijos nuostatų ir verslo administratorių etikos taisyklių patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 2001, Nr. 59-2137.

¹¹⁸ Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2006 m. spalio 10 d. įsakymas Nr. 4-377 „Dėl bankroto administratorių veiklos kontrolės taisyklių patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 2006, Nr. 110-4181.

nuobauda gali būti taikoma konkrečiu teisės pažeidimo atveju. Akivaizdu, kad ne visos išvardintos nuobaudos gali būti taikomos juridiniam asmeniui (administratoriui). Kvalifikacijos egzaminą gali perlaikyti tik fiziniai asmenys. Teisė teikti bankroto administravimo paslaugas gali būti atimta iš juridinio asmens tik tuomet, kai jis nebeatitinka „Teisės teikti įmonių bankroto ir restruktūrizavimo administravimo paslaugas fiziniams ir juridiniams asmenims suteikimo taisyklių“ 12 ar 15 punktuose nustatytų reikalavimų. Iš pateiktų nuobaudų sąrašo matyti, kad dauguma jų yra skirtos savarankiškai administruojantiems fiziniams asmenims arba juridinio asmens įgaliotiniams.

4.2. Administratoriaus civilinė atsakomybė, civilinės atsakomybės draudimas

Neatsiejama kiekvieno teisinių santykių subjekto teisinio statuso dalis yra jo atsakomybė. Šiuo atveju ne išimtis yra ir bankroto administratoriaus teisinė padėtis. LR ĮBĮ galima surasti vienintelę, 11 str. 6 dalyje įtvirtintą teisės normą, reglamentuojančią administratoriaus atsakomybės institutą. Minėtoje normoje įtvirtintas bendras principas, nustatantis administratoriaus atsakomybę už vykdomą veiklą viso bankroto proceso metu.

Administratorius gali būti traukiamas atsakomybėn pagal civilinių, baudžiamųjų bei administracinių įstatymų nustatytą bendrą tvarką. Kadangi pagal savo esmę bei paskirtį administratorius, pirmiausiai, vykdo įmonės vadovo ar kito valdymo organo funkcijas, jo atžvilgiu taikytinos šiuose įstatymuose įmonės vadovui ar įmonės valdymo organui nustatytos bausmės, nuobaudos ir kitos sankcijos.¹¹⁹ Kaip pavyzdį, galima pateikti Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso¹²⁰ 176 str. 1d. bei Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso¹²¹ 50 (6) str. nuostatas, reglamentuojančias administratoriaus baudžiamąją bei administracinę atsakomybę. Kadangi šis darbas rašomas iš civilinės teisės pozicijų, autorius analizuos tik civilinės administratoriaus atsakomybės klausimą.

Reikia pastebėti, kad Įmonių bankroto įstatyme nėra tiesiogiai įtvirtintų administratoriaus civilinę atsakomybę reglamentuojančių nuostatų. Tik LR ĮBĮ 11 str. 6 dalyje nustatyta, kad *įstatymų nustatyta tvarka administratorius privalo atlyginti nuostolius, kurie atsirado dėl jo kaltės*. Nuostoliai bei kaltė yra neatsiejamos civilinės atsakomybės taikymo sąlygos. Kadangi LR ĮBĮ detalčiai nereglamentuoja bankroto administratoriaus civilinės atsakomybės instituto, administratoriaus atsakomybei atsirasti yra būtinos visos keturios LR CK 6.246 – 6.249 str. įtvirtintos sąlygos: 1) neteisėti veiksmai (priešingas teisei elgesys); 2)

---

¹¹⁹ Bivainis J., Jakštas V., Kubilis S., Znutas R. Lietuvos Respublikos Įmonių bankroto įstatymo komentaras // Verslo ir komercinė teisė. 2002, Nr. 2-3. P. 89.

¹²⁰ Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas // Valstybės žinios. 2000, Nr. 89-2741.

¹²¹ Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodeksas // Valstybės žinios. 1985, Nr.1-1.

priežastinis ryšys tarp neteisėtų veiksmų ir žalos, nuostolių; 3) teisės pažeidėjo kaltė; 4) dėl teisės pažeidimo atsiradusi žala, nuostoliai.

Bankroto administratoriaus neteisėti veiksmai pasireiškia tuomet, kai jis neįvykdo įstatymuose arba pavedimo sutartyje nustatytų pareigų arba atlieka teisei priešingus veiksmus arba pažeidžia bendro pobūdžio taisyklę elgtis rūpestingai bei atidžiai. Pastaroji administratoriaus pareiga yra išsakyta Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2004 m. vasario 18 d. nutartyje (civilinėje byloje Nr. 3K-3-107/2004 m.)¹²², kurioje teismas pažymėjo, kad „Administratorius privalo elgtis apdairiai ir rūpestingai. Todėl jam, kaip privačiam juridiniam asmeniui, tenka savo darbuotojų neapdairių veiksmų neigiamų padarinių rizika“.

Kad administratoriaus kiltų civilinė atsakomybė, būtina įrodyti priežastinį ryšį tarp neteisėtų jo veiksmų ir žalos arba nuostolių atsiradimo.

Kitas būtinas administratoriaus civilinės atsakomybės elementas yra jo kaltė, kuri gali pasireikšti dvejomis formomis: tyčia ir neatsargumu. Administratorius privalo atlyginti nuostolius tik tuo atveju, jei jie atsirado dėl jo kaltės. Šiuo aspektu tikslinga paminėti civilinę bylą pagal ieškovo likviduojamos akcinės bendrovės „Žalgiris“ ieškinį atsakovui UAB „Sėnoja“ (AB „Žalgiris“ likvidacinės komisijos pirmininkui) dėl žalos atlyginimo. Šioje byloje atsakovas pagal terminuotas sutartis priėmė į darbą 19 darbuotojų. Atsakovui laiku nepratęsęs darbo sutarčių terminų, jos tapo neterminuotomis, todėl atleidžiant pagal šias sutartis priimtus darbuotojus, ieškovo įmonė turėjo jiems mokėti išeitines pašalpas, dėl ko ieškovui buvo padaryta žala. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2004 m. kovo 17 d. nutartimi¹²³ minėtoje civilinėje byloje pažymėjo, kad įmonės administratorius arba likvidatorius, yra kvalifikuotas asmuo, turintis pakankamai žinių įmonei administruoti. Todėl atsakovas, vykdydamas įmonės likvidatoriaus pareigas, turėjo galimybę įvertinti, kad įmonei yra ekonomiškai nenaudinga palikti dirbti darbuotojus pagal neterminuotas darbo sutartis, nes atleidus darbuotojus pagal tuo metu galiojusius darbo santykius reglamentuojančius įstatymus jiems turėjo būti išmokamos išeitinės pašalpos. Įmonės likvidatorius tokiais ekonomiškai nenaudingais veiksmais pažeidė įmonės kreditorių bei bankrutuojančios įmonės teises. Atsakovas, kaip įmonės likvidatorius, turėjo galimybę sudaryti su darbuotojais terminuotas darbo sutartis, apibrėžtas tam tikromis aplinkybėmis, arba jas nutraukti ar pratęsti. Remdamasis minėtais argumentais Lietuvos Aukščiausiasis Teismas konstatavo, kad „<...> *apeliacinės instancijos teismas, tinkamai įvertinęs byloje surinktus įrodymus, padarė pagrįstą išvadą, kad būtent dėl atsakovo*

¹²² Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2004 m. vasario 18 d. nutartis c. b. likviduojamas Tauragės rajono vartotojų kooperatyvo „Žemaitijos žiedas“ v. V. Lidžienės įmonė, Nr. 3K-3-107/2004 m., kat. 15.1.; 15.2.2.6.

¹²³ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2004 m. kovo 17 d. nutartis c.b. likviduojama staklių gamybos akcinė bendrovė „Žalgiris“ v. UAB „Sėnoja“, Nr. 3K-3-207/2004 m., kat. 39.6.2.13, 125.4.

*nekvalifikuotų ir ekonomiškai nepagrįstų veiksmų ieškovui atsirado nuostoliai, kuriuos atsakovas privalo atlyginti.*¹²⁴ Šiuo atveju administratoriaus veiksmuose, dėl kurių likviduojama įmonė bei jos kreditoriai patyrė nuostolius, galima išvelgti atidumo bei rūpestingumo stoką (neatsargumą).

Ketvirtoji administratoriaus civilinės atsakomybės sąlyga – teisės pažeidimu padaryta žala, nuostoliai (LR CK 6.249 str.). Civilinė atsakomybė administratoriui kyla tik tuomet, kai administratorius savo veiksmais ar neveikimu padaro turtinę žalą (nuostolius) bankrutuojančiai įmonei, jos darbuotojams, įmonės kreditoriams ar tretiesiems asmenims. Minėtiems subjektams tenka įrodinėti atsiradusius nuostolius.

Analizuojant LR ĮBĮ 11 str. 6 d. įtvirtintą normą, kyla klausimas, kokia civilinės atsakomybės rūšis – sutartinė ar deliktinė (LR CK 6.245 str. 2 d.), taikoma bankroto administratoriaus atžvilgiu. Reikia paminėti, kad LR ĮBĮ įtvirtintas nuostolių, atsiradusių dėl administratoriaus kaltės, atlyginimas yra bendras abiems civilinės atsakomybės rūšims, kadangi sutartinė civilinė atsakomybė gali pasireikšti dvejomis formomis – netesybomis ir nuostolių atlyginimu, o deliktinė – žalos (nuostolių) atlyginimu. Tačiau administratoriaus civilinės atsakomybės klausimas turi būti sprendžiamas kartu su kitomis LR ĮBĮ nuostatomis.

Buvo minėta, jog remiantis LR ĮBĮ 11 str. 5 d. kreditorių susirinkimo pirmininkas įmonės vardu su administratoriumi sudaro *pavedimo sutartį*. Akivaizdu, kad šiuo pagrindu tarp šalių atsiranda sutartiniai civiliniai santykiai bei iš jų kylančios teisinės pasekmės. Todėl administratoriui nevykdant arba netinkamai vykdant pavedimo sutartyje nustatytas pareigas bei tokiais veiksmais darant žalą kreditoriams, įmonei, neišvengiamai atsiranda *sutartinė civilinė atsakomybė*. Tokiu atveju administratorius privalėtų atlyginti dėl jo kaltės susidariusius nuostolius. Įmonės kreditoriai pagrįstai galėtų reikalauti iš administratoriaus nuostolių atlyginimo tuo atveju, kai, pavyzdžiui, administratorius realizavo įmonei priklausantį turtą už daug mažesnę nei rinkos vertę kainą. Taip pat administratorius turėtų atlyginti nuostolius tais atvejais, kai jis nevykdė pareigos išieškoti skolas iš bankrutuojančios įmonės skolininkų ir dėl to kreditoriai bei įmonė patyrė nuostolių. Tačiau visais šiais ir panašiais atvejais būtina įrodyti visas keturias administratoriaus civilinės atsakomybės atsiradimo sąlygas, kas praktikoje sukelia nemažai sunkumų.

Pažymėtina, kad administratoriui už pareigos elgtis atidžiai ir rūpestingai bei pareigos nedaryti savo veiksmais *žalos* kitam asmeniui pažeidimą, be jau minėtos sutartinės, gali būti taikoma ir *deliktinė civilinė atsakomybė*. Šiuo atveju pagrindas tokiai atsakomybei atsirasti yra teisės pažeidimas, *deliktas*. Kadangi LR ĮBĮ nėra detalčiai įtvirtintas bankroto administratoriaus

---

¹²⁴ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2004 m. kovo 17 d. nutartis c.b. likviduojama staklių gamybos akcinė bendrovė “Žalgiris” v. UAB “Sėnoja”, Nr. 3K-3-207/2004 m., kat. 39.6.2.13, 125.4.

civilinės atsakomybės institutas, teoriškai administratoriaus atžvilgiu gali būti taikomos abi civilinės atsakomybės rūšys: sutartinė bei deliktinė.

Kaip buvo minėta ankščiau, administratorius savo veikloje susiduria su tam tikra rizika. Administratorius, vykdydamas jam pavestas funkcijas, dėl savo kaltės gali padaryti įmonei, jos kreditoriams, žalos – išvaistyti įmonės turtą, suklysti dėl parduodamo turto kainos ir pan. Siekiant suteikti garantijas, kad atsiradę nuostoliai dėl administratoriaus kaltės būtų laiku ir tinkamai padengti, kyla poreikis ***drausti administratoriaus profesinę civilinę atsakomybę***.

Svarbu pastebėti, kad įstatymų leidėjas nėra numatęs privalomo reikalavimo asmenims, teikiantiems bankroto administravimo paslaugas, draustis nuo savo veikla padarytos žalos bankrutuojančiai įmonei bei kitiems asmenims. Todėl šiuo klausimu aktualu pažvelgti į užsienio valstybių bankroto teisės reglamentavimą.

Kaip pažymi rusų bankroto teisės specialistas V.N. Tkačev, įstatymų leidėjas, siekdamas užtikrinti kreditorių bei skolininkų (*aut. pastaba* bankrutuojančios įmonės) teises ir teisėtus interesus, į Rusijos bankroto įstatymo 20 str. 8 d. įtraukė bankroto administratoriaus atsakomybės finansinio draudimo institutą. Įstatyme numatyta, jog minimali draudimo suma negali būti mažesnė nei 3 mln. rublių (apytiksliai 300 tūkst. litų) per metus.¹²⁵ Svarbu pastebėti, kad bankroto administratorius per 10 dienų nuo jo paskyrimo privalo *papildomai* drausti savo atsakomybę dėl galimų nuostolių bankroto proceso dalyviams padarymo.¹²⁶ Papildomo draudimo suma procentine išraiška priklauso nuo balansinės bankrutuojančios įmonės aktyvų vertės. Administratoriaus atsakomybės draudimas suteikia tam tikrą saugumą bei mažina veiklos riziką. Administratorius žino, kad suklydus arba neįvykdžius jam pavestų įpareigojimų, draudimo kompanija apgins jo interesus arba atlygins padarytus nuostolius.¹²⁷

Autoriaus nuomone, tikslinga būtų pasinaudoti užsienio valstybių patirtimi ir į Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymą įtraukti nuostatas, susijusias su privalomu administratoriaus profesinės civilinės atsakomybės draudimu. Kadangi bankroto procesas pasižymi glaudžiomis sąsajomis su priverstinio vykdymo procesu, galima būtų pasinaudoti antstolių privalomo civilinės atsakomybės draudimo reglamentavimu. Įstatymų leidėjui naudinga būtų atsižvelgti bei analogiškai pritaikyti LR antstolių įstatymo¹²⁸ 17 str. įtvirtintas antstolių civilinės atsakomybės draudimo nuostatas. Privalomai draudžiant bankroto administratoriaus atsakomybę būtų papildomai užtikrinami bankrutuojančios įmonės, jos kreditorių bei kitų asmenų interesai.

¹²⁵ Tkačev V.N. Nesostojatelnost (bankrotstvo) v Rossijskoj Federaciji. Pravovije regulirovanije konkursnyh otnosenij. – Moskva: Knižnyj mir, 2006. P. 68.

¹²⁶ Ten pat. P. 68.

¹²⁷ Alatova I. Problemy strachovanija otvetstvenosti arbitražnyh upravliajusčich // Antikrizisnoje upravlenije. 2002, Nr. 11-12. http://www.bankrotstvo.ru/arb_insul.htm; prisijungimo laikas: 2007 12 01.

¹²⁸ Lietuvos Respublikos antstolių įstatymas // Valstybės žinios. 2002, NR. 53-2042.

IŠVADOS

Išanalizavus bankroto administratoriaus teisinį statusą reglamentuojančius Lietuvos Respublikos teisės aktus, jų taikymo praktiką bei aktualiais klausimais palyginus su užsienio valstybių teisiniu reglamentavimu, galima teigti, kad darbo tikslas buvo pasiektas.

Darbo pradžioje iškelta *hipotezė nepasitvirtino*. Įstatymų leidėjas Įmonių bankroto įstatymo 11 str. 1 d. apibrėžia bankroto administratoriaus definiciją, tačiau toks administratoriaus sąvokos apibrėžimas nėra visiškai išsamus. Nors bankroto administratorius įvardinamas kaip įmonės (skolininko) administratorius, sistemiškai aiškinant šio subjekto sąvoką su kitomis LR ĮBĮ normomis išryškėja, kad bankroto administratoriaus yra ir įmonės kreditorių atstovas. Kadangi LR ĮBĮ įtvirtintos nuostatos suteikia administratoriui teisę atstovauti tiek bankrutuojančios (bankrutavusios) įmonės tiek ir jos kreditorių interesus, vienareikšmiškai jo teisinio statuso apibrėžti negalima. Tyrimo metu nustatyta, jog bankroto administratoriaus statusą reglamentuojančių LR teisės aktų normos nėra pakankamai suderintos ir vienareikšmės, jas taikant kyla nemažai neaiškumų bei ginčų.

Apibendrinus darbo rezultatus galima būtų pateikti šias ***išvadas bei rekomendacijas***:

1) Bankroto administravimo paslaugų teikimas yra verslo rūšis. Asmens, užsiimančio šia verslo rūšimi, veikla yra nukreipta į pelno siekimą. Bankroto administratorių galima įvardinti kaip pelno siekiantį bei teisę teikti įmonių bankroto administravimo paslaugas turintį verslo subjektą, bankroto proceso metu atstovaujantį bankrutuojančios įmonės ir jos kreditorių interesus.

2) Visi asmenys (tame tarpe ir advokatai), siekiantys teikti bankroto administravimo paslaugas, privalo atitikti Įmonių bankroto įstatyme bei jį detalizuojančiuose poįstatyminiuose aktuose nustatytus įmonės administratoriui keliamus specialius: *pozityvius* ir *negatyvius*, reikalavimus.

3) Teismas yra svarbiausias subjektas, dalyvaujantis bankroto administratoriaus skyrimo procedūroje. LR ĮBĮ 11 str. 2 d. įtvirtinta teismo diskrecijos teisė spręsti klausimą dėl administratoriaus kandidatūros parinkimo, negali būti laikoma absoliučia. Teismas, priėmęs nutartį iškelti įmonei bankroto bylą, turėtų motyvuotai ir pagrįstai nurodyti, kokiais kriterijais remdamasis jis pasirinko atitinkamą bankroto administratoriaus kandidatūrą.

4) Teismui paskyrus įmonės administratoriumi juridinį asmenį, pastarasis savo nuožiūra gali skirti bet kurį įgaliotą fizinį asmenį, atitinkantį bankroto administratoriui keliamus reikalavimus. Įgalioto asmens skyrimas bei keitimas yra tapęs tik juridinio asmens vidaus reikalu. Tokiu būdu prarandama administratoriaus skyrimo kontrolė. *Siūlytina papildyti LR ĮBĮ*

poįstatyminius aktus nuostata, kuri nustatytų privalomą reikalavimą juridinio asmens (administratoriaus) įgaliotinio kandidatūrą tvirtinti teisme.

5) Bankroto administratorius turi teisę ir pareigą patikrinti įmonės sudarytus sandorius iki bankroto bylos iškėlimo bei pareikšti ieškinius dėl sandorių, priešingų įmonės veiklos tikslams bei galėjusių įtakoti įmonės nemokumą, pripažinimo negaliojančiais. Administratorius, negalėdamas ginčyti įmonės valdymo organų priimtų žalingų sprendimų, turi teisę ginčyti tų sprendimų pagrindu sudarytus sandorius. LR ĮBĮ 11 str. 3 d. 8 p. yra numatyta administratoriaus reiškiamų ieškinių senaties termino skaičiavimo pradžia - „<...> administratorius apie sandorius sužinojo nuo nutarties iškelti bankroto bylą įsiteisėjimo dienos“.

Siūlytina pakeisti minėtą LR ĮBĮ 11 str. 3 d. 8 p. nuostatą, ją išdėstant taip: „<...> administratorius apie sandorius sužinojo nuo įmonės dokumentų perdavimo jam dienos“.

6) LR ĮBĮ numato administratoriaus pareigą vykdyti kreditorių susirinkimo (komiteto) sprendimus, tačiau nenumato administratoriaus teisės skųsti kreditorių susirinkimo nutarimų. Kadangi administratorius, atstovauja *visų kreditorių bei bankrutuojančios įmonės interesus*, siūlytina galiojančiame LR ĮBĮ nustatyti administratoriui teisę kreiptis į teismą dėl kreditorių susirinkimo (komiteto) nutarimų apskundimo.

7) LR ĮBĮ 36 str. nustato bankroto administratoriaus turėtų administravimo išlaidų (įskaitant ir atlyginimą administratoriui) apmokėjimą, tačiau nereglamentuoja kokia tvarka ir eile šios išlaidos yra tenkinamos. Atsižvelgiant į administratoriaus teisėtų lūkesčių principą administravimo išlaidos turi būti dengiamos *pirmiausiai*. Siūlytina į LR ĮBĮ 36 str. 1 d. *įtraukti nuostatą, reglamentuojančią administravimo išlaidų prioritetinį tenkinimą.*

Siūlytina *poįstatyminiuose teisės aktuose nustatyti administratoriaus atlyginimo ribas bei priemokas, kurių procentinė išraiška priklausytų nuo patenkintų kreditorių reikalavimų dydžio.*

8) Administratorius, vykdydamas jam pavestas funkcijas, dėl savo kaltės gali padaryti įmonei, jos kreditoriams, tretiesiems asmenims žalos. Įrodžius visas bankroto administratoriaus civilinės atsakomybės sąlygas, administratorius privalo atlyginti nuostolius. Kadangi administratorius veikla yra susijusi su tam tikra rizika, kyla poreikis *drausti administratoriaus profesinę civilinę atsakomybę.*

Siūlytina į *Įmonių bankroto įstatymą įtraukti nuostatas, susijusias su privalomu administratoriaus profesinės civilinės atsakomybės draudimu. Įstatymų leidėjui siūlytina analogiškai pritaikyti LR antstolių įstatymo 17 str. įtvirtintą antstolių privalomo civilinės atsakomybės draudimo reglamentavimą.*

LITERATŪROS SĄRAŠAS

Teisės norminiai aktai:

1. Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas // Valstybės Žinios. 2002, Nr. 36-1340.
2. Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas // Valstybės Žinios. 2000, Nr. 74-2262.
3. Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodeksas // Valstybės žinios. 1985, Nr.1-1.
4. Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas // Valstybės žinios. 2000, Nr. 89-2741.
5. Lietuvos Respublikos darbo kodeksas // Valstybės žinios. 2002, Nr. 64-2569.
6. Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymas // Valstybės žinios. 2001, Nr. 31-1010.
7. Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymas // Valstybės žinios. 1997, Nr. 64-1500.
8. Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymas // Valstybės žinios. 1992, Nr. 29-843.
9. Lietuvos Respublikos advokatūros įstatymas // Valstybės žinios. 2004, Nr. 50-1632.
10. Lietuvos Respublikos antstolių įstatymas // Valstybės žinios. 2002, NR. 53-2042.
11. Lietuvos Respublikos draudimo įstatymas // Valstybės žinios. 2003, Nr. 94-4246.
12. Lietuvos Respublikos garantinio fondo įstatymas // Valstybės žinios. 2000, Nr. 82-2478.
13. Lietuvos Respublikos ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo, nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatymo, žalos atlyginimo dėl nelaimingų atsitikimų darbe ar susirgimų profesine liga laikinojo įstatymo bei valstybinio socialinio draudimo įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymas (su pakeitimais ir papildymais) // Valstybės žinios. 2005, Nr. 71-2557.
14. Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2001 m. liepos 5 d. įsakymas Nr. 221 „Dėl duomenų apie įmonės bankroto procedūras pateikimo ir skelbimo tvarkos, duomenų apie restruktūrizuojamą įmonę bei restruktūrizavimo procesą pateikimo ir skelbimo tvarkos, teisės teikti įmonių bankroto ir restruktūrizavimo administravimo paslaugas fiziniams ir juridiniams asmenims suteikimo tvarkos, įmonių bankroto administratorių veiklos kontrolės tvarkos, bankrutuojančių ir restruktūrizuojamų įmonių administratorių atestavimo komisijos sudėties, bankrutuojančių ir restruktūrizuojamų įmonių administratorių atestavimo komisijos nuostatų ir verslo administratorių etikos taisyklių patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 2001, Nr. 59-2137.
15. Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2003 m. sausio 21 d. įsakymas Nr. 4-21 „Dėl teismo skiriamo bankrutuojančių ir bankrutavusių įmonių administratoriaus kandidatūros derinimo tvarkos patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 2003, Nr. 9-306.
16. Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2003 m. gegužės 8 d. įsakymas Nr. 4-170 „Dėl Įmonių bankroto administratorių veiklos tikrinimo komisijos nuostatų patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 2003, Nr. 47-2086.

17. Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2006 m. spalio 10 d. įsakymas Nr. 4-376 „Dėl teisės teikti įmonių bankroto ir restruktūrizavimo administravimo paslaugas fiziniams ir juridiniams asmenims suteikimo taisyklių patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 2006, Nr. 110-4180.
18. Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2006 m. spalio 10 d. įsakymas Nr. 4-377 „Dėl bankroto administratorių veiklos kontrolės taisyklių patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 2006, Nr. 110-4181.
19. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996 m. rugsėjo 30 d. nutarimas Nr. 1134 „Dėl bankrutuojančių įmonių administratorių atlyginimų nustatymo tvarkos“ // Valstybės žinios, 1996-10-04, Nr. 93-2192.
20. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. spalio 1 d. nutarimas Nr. 1072 dėl „Teisės teikti įmonių administravimo paslaugas suteikimo tvarkos patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 1997, Nr. 91-2279.
21. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. liepos 3 d. nutarimas Nr. 831 „Dėl valstybės institucijų įgaliotų asmenų atstovavimo įmonių bankroto ir restruktūrizavimo procesuose tvarkos, bankrutuojančios ir bankrutavusios įmonės turto pardavimo iš varžytynių tvarkos patvirtinimo ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. gruodžio 15 d. nutarimo Nr. 1458 „Dėl valstybės rinkliavos objektų sąrašo, šios rinkliavos dydžių ir mokėjimo ir grąžinimo tvarkos patvirtinimo“ papildymo“ // Valstybės žinios. 2001, Nr. 58-2090.

Specialioji literatūra:

22. Bivainis J. Įmonių bankroto teisinis reglamentavimas // Teisės problemos. 1998, Nr. 3-4.
23. Bivainis J., Jakštas V., Kubilis S., Znutas R. Lietuvos Respublikos Įmonių bankroto įstatymo komentaras // Verslo ir komercinė teisė. 2002, Nr. 2-3.
24. Jazbutis R. Bankroto administratoriaus statusas. Tendencijos ir perspektyvos // Teisės problemos. 2004, Nr. 3(45).
25. Mikuckienė V. Kreditorių teisių įgyvendinimas bankroto procese // Jurisprudencija. 2005, T. 77(69).
26. Norkus R. Procesiniai bankroto bylų nagrinėjimo ypatumai // Jurisprudencija. 2004, Nr. 57(49).
27. Norkus R. Bankroto bylų nagrinėjimas: teorija ir praktika // Justitia. 2007, Nr. 2 (64).
28. Smaliukas K. Kreditorių interesų apsaugos priemonės bankroto atveju // Juristas. 2007, Nr. 10(49).
29. Spačienė J. Nemokaus skolininko turto administravimas Lietuvos Respublikoje (1918-1940 m.) // Jurisprudencija. 2007, Nr. 4(94).

30. Spačienė J. Paprastojo ir piktybinio bankroto teisinis reguliavimas Lietuvos Respublikoje 1918-1940 metais // Jurisprudencija. 2006, Nr. 11(89).
31. Alatova I. Problemy strachovanija otvetstvenosti arbitražnych upravliajusčich // Antikrizisnoje upravljenje. 2002, Nr. 11-12. http://www.bankrotstvo.ru/arb_insul.htm; prisijungimo laikas: 2007 12 01.
32. Baldin K.V., Belugina V.V., Gandickaja S.N., Perederiajev I.I. Bankrotstvo predprijatija: analiz, učiot i prognozirovaniye. – Moskva: Izdatelsko-torgovaja korporacija „Daskov i K“, 2007.
33. Gavrilova V.E. Bankrotstvo v Rossiji. Voprosy istoriji, teoriji i praktiki. Moskva: Teis, 2003.
34. Federalnij zakon Rossijskoj Federaciji o nesostojatelnosti (bankrotstve). 2002, Nr. 127- FZ. // Bankrotstvo: voprosy pravovovo regulirovanija. Moskva: Os – 89, 2005.
35. Institut zakonodatelstva i sravnitelnovo pravovedenija pri Pravitelstve Rossijskoj Federaciji. Osnovnyje instituty graždanskovo prava zarubežnych stran / red. V.V.Zalesskij. Moskva, 2000.
36. Pape G. Institut nesostojatelnosti: obščije problemy i osobennosti pravovovo regulirovanija v Germaniji. Kommentarij k dejstvujuščemu zakonadatelstvu (perevod s nemeckovo). - Moskva: BEK, 2002.
37. Popandopulo V.F. Proizvodstvo po delam o bankrotstve v arbitražnom sude. – Sankt Peterburg: Juridičeskij centr Press, 2004.
38. Teliukina M.V. Osnovy konkursnovo prava. – Moskva: Volters Kluver, 2004.
39. Teliukina M.V. Suščnost i nekotoryje problemy konkursnovo prava // Zakonodatelstvo. 2000, Nr 4. <http://www.bankrotstvo.ru/132.htm>; prisijungimo laikas: 2007 12 01.
40. Tkačev V.N. Nesostojatelnost (bankrotstvo) v Rossijskoj Federaciji. Pravovije regulirovanije konkursnych otnosenij. – Moskva: Knižnyj mir, 2006.

Teismų praktika:

41. Įmonių bankroto įstatymo taikymas teismų praktikoje 1995-1999 metais // Konsultacijos Nutarimai. Vilnius: Bonaventūra, 1999. P. 69.
42. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo senato 2001 m. gruodžio 21 d. nutarimas Nr. 33 „Dėl įstatymų taikymo įmonių bankroto bylose“. http://www.lai.lt/3_nutartys/senos/nutartis.aspx?id=26361; prisijungimo laikas: 2007 12 01.
43. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo senato 2001 m. gruodžio 21 d. nutarimu Nr. 33 patvirtinta „Teismų praktikos, nagrinėjant bankroto bylas, iškeltas pagal 1997 m. Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymą, apibendrinimo apžvalga“. http://www.lai.lt/3_nutartys/senos/nutartis.aspx?id=26362; prisijungimo laikas: 2007 12 01.

44. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 1999 m. spalio 25 d. nutartis c.b. UAB „Kolibris“ v. AB „Mastis“, Nr. 3K-3-673/1999 m.
45. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus išplėstinės teisėjų kolegijos 2000 m. gegužės 31 d. nutartis c.b. Nr. 3K-7-541/2000, kat. 30. Teismų praktika. 2000, Nr. 14.
46. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2000 m. spalio 11 d. nutartis c.b. VSDFV Vilniaus skyrius v. AB "Žaliakalnio autotransportas", Nr. 3K-3-978/2000, kat. 29.
47. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2000 m. gruodžio 20 d. nutartis c.b. Valstybinė draudimo priežiūros tarnyba v. UAB draudimo kompanija "Vicura", Nr. 3K-3-1380/2000, kat. 30.
48. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2001 m. sausio 10 d. nutartis c.b. R. Andriukaitis v. AB "Kauno autoservisas", Nr. 3K-3-13/2001 m., kat. 125.4.
49. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2001 m. vasario 21 d. nutartis c. b. AB Turto bankas v. BAB "Rimeda", AB Lietuvos taupomasis bankas, Nr. 3K-3-201/2001, kat. 15.2.1.1., 31.6.1., 125.6.
50. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2001 m. spalio 24 d. nutartis c. b. LAB "Senasis stumbras" v. UAB "Baltasis beržas", Nr. 3K-3-840/2001, kat. 94.1; 125.4.
51. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2002 m. gegužės 13 d. nutartis c.b. VSDFV Panevėžio skyrius v. Bankrutuojanti P.Remeikio individuali įmonė, Nr. 3K-3-718, kat. 125.1.; 125.4.
52. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2003 m. spalio 8 d. nutartis c.b. BUAB „Aukštaitijos statyba“ v. AB bankas „Hansa-LTB“, Nr. 3K-3-917/2003, kat.: 15.2; 15.2.1.1; 15.2.2.1; 18.1; 27.5.1; 31.6.1.
53. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2004 m. vasario 18 d. nutartis c. b. likviduojamas Tauragės rajono vartotojų kooperatyvo "Žemaitijos žiedas" v. V. Lidžienės įmonė, Nr. 3K-3-107/2004 m., kat. 15.1.; 15.2.2.6.
54. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2004 m. kovo 17 d. nutartis c.b. likviduojama staklių gamybos akcinė bendrovė "Žalgiris" v. UAB "Sėnoja", Nr. 3K-3-207/2004 m., kat. 39.6.2.13, 125.4.
55. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2004 m. lapkričio 22 d. nutartis c. b. BUAB „Pamario langai“ v. UAB „Palangos statyba“, Aurelijus Kuisys, Nr.3K-3-636/2004, kat. 31.6.1. Teismų praktika. 2005, Nr. 23.

56. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2006 m. birželio 14 d. nutartis c. b. Kauno miesto savivaldybės įmonės „Namų priežiūra“ v. Kauno miesto savivaldybė, Nr. 3K-3-383/2006, kat. 21.4.1.1; 121.13 (S).
57. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2006 m. lapkričio 27 d. nutartis c.b. A. Ž. v. A. L., VĮ Registrų centras, BŽŪB „Gailiūnai“, Nr. 3K-3-598/2006, kat. 21.1; 27.3.2.4 (S).
58. Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2003 m. balandžio 3 d. nutartis c. b. UAB „Ekama“ bankroto byloje, Nr. 2-153/2003, kat. 125.5.
59. Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2005 m. rugpjūčio 4 d. nutartis c.b. Nr. 2-382/2005, kat. 126.3.
60. Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2005 m. gruodžio 8 d. nutartis c. b. AB „Sema“ administracijos vadovas R.Č. v. AB „Sema“, Nr. 2-646/2005, kat. 126.3. (S).
61. Lietuvos apeliacinio teismo 2006 m. gegužės 18 d. nutartis c.b. UAB „Penki kontinentai“ v. UAB „Kriptonika“, Nr. 2-297/2006.
62. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005 m. vasario 22 d. nutartis a. b. P. V. v. Bankrutuojančių ir restruktūrizuojamų įmonių administratorių atestavimo komisija, Nr. A⁵-226/2005, kat. 25 (S).
63. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išplėstinės teisėjų kolegijos 2007 m. gegužės 4 d. sprendimas, a. b. P. V. v. LR ūkio ministerija, Nr. A-28/2007, kat. 25 (S).

Elektroninių šaltinių duomenys:

64. <http://www.bankrotstvo.ru/132.htm>; prisijungimo laikas: 2007 12 01.
65. http://www.bankrotstvo.ru/arb_insul.htm; prisijungimo laikas: 2007 12 01.

SANTRAUKA

„Bankroto administratoriaus teisinis statusas“

Vartojamos sąvokos: bankroto administratorius, bankroto administratoriaus teisinis statusas, bankroto administratoriaus nepriklausomumas.

Įmonių bankroto administravimo paslaugų teikimas yra specifinė verslo rūšis. Šia veikla užsiimantis subjektas privalo atitikti bankroto administratoriaus kandidatūrai keliamus reikalavimus.

Bankroto administratoriaus veiklos specifika pasireiškia tuo, kad įmonės bankroto procese administratoriui tenka atstovauti tiek įmonės tiek ir jos kreditorių interesus. Dėl priešingų interesų konflikto administratoriaus teisinis statusas sukelia įvairių teorinių bei praktinių diskusijų.

Šio darbo tikslas - išanalizuoti ir įvertinti įmonės administratoriaus atliekamas funkcijas bei vaidmenį įmonės bankroto procese. Darbe apžvelgiama bankroto administratoriaus instituto istorinė raida, detalai nagrinėjami administratoriaus skyrimo, jo teisių ir pareigų, administratoriaus veiklos kontrolės ir atsakomybės klausimai, akcentuojami probleminiai jų aspektai.

Analizuojant probleminius bankroto administratoriaus statuso klausimus, remiamasi sistetine administratoriaus veiklą reglamentuojančių teisės aktų analize, teismų praktika, periodinio pobūdžio lietuvių autorių darbais bei didesnę patirtį turinčių užsienio valstybių bankroto teisės patirtimi.

Išanalizavus bankroto administratoriaus veiklos specifiką, darbo pabaigoje formuluojamos apibendrinančios išvados.

DIE ZUSAMMENFASSUNG

„Der rechtliche Status des Insolvenzverwalters“

Die gebrauchten Begriffe: der Insolvenzverwalter, der rechtliche Status des Insolvenzverwalters, die Unabhängigkeit des Insolvenzverwalters.

Der Verwaltungsdienst der insolventen Betriebe ist eine spezifische Art des Unternehmens. Die Person, die mit dieser Tätigkeit sich beschäftigt, muß den Anforderungen der Kandidatur des Verwalters entsprechen.

Die Spezifik der Tätigkeit des Insolvenzverwalters liegt darin, dass im Prozeß der Insolvenz eines Betriebes der Verwalter sowohl die Interessen des Betriebes, als auch der Kreditgeber vertreten muß. Wegen des Konfliktes verschiedener Interessen wirft der rechtliche Status des Verwalters verschiedene theoretische und praktische Diskussionen auf.

Das Ziel dieser Arbeit ist die Analyse und Bewertung der Funktionen des Insolvenzverwalters und seiner Rolle im Prozeß der Insolvenz des Betriebs. In dieser Arbeit wird auch eine Übersicht verschafft über die Entwicklung des rechtlichen Instituts des Insolvenzverwalters verschafft; weiterhin wird der Vorgang der Ernennung des Verwalters, seine Rechte und Pflichten, die Kontrolle und die Verantwortung der Tätigkeit des Verwalters gründlich analysiert: dabei werden die problematischen Aspekte besonders betont.

Bei der Analyse problematischer Fragen zum Status des Insolvenzverwalters wird als Grundlage sowohl die systematische Analyse der rechtlichen Normen in Zusammenhang mit der Tätigkeit des Insolvenzverwalters verwendet, als auch die gerichtliche Praxis und die Publikationen der litauischen Autoren, aber auch anderer Länder, die auf dem Gebiet des Insolvenzrechts Erfahrung haben.

Nach der Analyse der Spezifik der Tätigkeit des Insolvenzverwalters werden am Ende der Arbeit, die Schlußfolgerungen formuliert.